I UTVECKLINGSTID.

En berättelse om flickor
af
Tea

Helsingfors 1889.
G. W. Edlunds förlag.
J. Simelii Arfvingars Boktryckeri-Aktiebolag.

Förord till den digitala utgåvan

Detta är **Projekt Runeberg**s digitala faksimilutgåva av *I utvecklingstid. En berättelse om flickor* av Tea, pseudonym för den finländska författaren **Toini Topelius** (1854-1910), publicerad 1889 i Helsingfors. I Kungliga bibliotekets Libris-katalog har boken posten nummer **8542619**.

Den här boken har inte scannats av Projekt Runeberg. De scannade bilderna och obearbetade OCR-texten har i stället hämtats från **Internet Archive**, där boken identifieras som **tplutvc**. Den scannades i juli 2003 som del av **International Children's Digital Library** vid University of Maryland, där man också kan läsa ***I Utvecklingstid - Berattelse Om Flickor***. Projekt Runeberg gjorde boken tillgänglig i januari 2005.

Preface to the digital edition

This is **Project Runeberg**'s digital facsimile edition of *I utvecklingstid. En berättelse om flickor*, by Tea, pen name for the author **Toini Topelius** (1854-1910, Swedish-speaking, Finland), published in 1889 in Helsinki. In the Swedish national library union catalog Libris, this book has record number **8542619**.

This book was not scanned by Project Runeberg. Instead, the scanned images and raw OCR text were provided by the **Internet Archive**, where this book is identified as **tplutvc**. It was scanned in July 2003 as part of the **International Children's Digital Library** at the University of Maryland, where you can also read ***I Utvecklingstid - Berattelse Om Flickor***. Project Runeberg made it available in January 2005.

Till mina flickor.

Hvad tänker ungbjörken, när hon om våren känner verldens friska vindar fläkta mellan sina löf; hvad tänker knoppen, när han känner det ena efter det andra af sina hjertblad vecklas ut för dagg och sol; hvad tänker kycklingen, när han förundrad kryper ut ur ägget; hvad tänker fjäriln, när han första gången pröfvar sina färska unga vingar i sol och fri luft; hvad tänker flickan, när hon står vid ungdomens tröskel och full af längtan sträcker famnen mot en okänd framtid?

Ja -- hvem kan veta allt detta?

I efterföljande blad har jag sökt teckna en del af de stämningar och känslor, hvilka likt underbara nya fåglar sväfva kring gränsen mellan barndom och ungdom. De äro svåra att fånga, och måhända har jag misslyckats. Jag är den första att erkänna, att det finaste i ett ungt flickhjerta, det som är henne innerst heligt och dyrbart och som jag ville kalla barndomsengelns spår i hennes själ -- det kan aldrig tydas och vidröras. Ty det är den osynliga, halft omedvetna tråd, som utgör sambandet mellan hennes lifs upphof och ändamål -- Gud.

Likaså har jag sökt antyda det väntande lifvets ansvar. Låt det ej förskräcka eder. Först när vi känna oss, ej blott som glada barn, men ock som menniskor, skapade för en uppgift, -- först då får lifvet form och innehåll.

Unga barn! Raska flickor! Lifvet är så stort och rikt och verlden så skön. Njut dem, men ej med förbundna ögon. Att älska, tro, hoppas -- och arbeta med modiga hjertan, -- se der eder uppgift!

Att denna berättelse handlar nästan uteslutande om flickor, kommer sig deraf, att hon ursprungligen var afsedd att ingå i „Nya Trollsländan” som en fortsättning på en derstädes införd berättelse om gossarnes kamratlif. Men då hon växte för stor för den lilla Trollsländans vingar, fick hon lof att söka sig ut i eget omslag.

Helsingfors i November 1889.

Förf.

*

Nå, tänker Bella börja terminen med att komma för sent till skolan? -- brummade Lena och nedfälde med brak vedklabbarna framför kakelugnen. -- Klockan är öfver sju, och de andra sitta redan vid kaffebordet.

Bella satte sig upp och gnuggade sina ögon. Det var ju 15 Januari. Och hon, som så när glömt det! Hon hade vant sig att sofva så länge under jullofvet. -- Öfver sju! Hvad skulle mamma säga? Bella hade i går lofvat hugga socker och sy fast ett par knappar i Bengts väst, innan hon gick i skolan. Nu gälde det att vara flink.

-- Söta Lena, hit med bunken, jag törs väl ej strejka från badet.

Hon klef beslutsamt i det kalla vattnet, ref sig med en grof handduk, så hon var röd som en kräfta och kröp i kläderna. Håret tog icke lång tid, det var lyckligtvis kort, och nu var hon färdig.

I matsalen sutto föräldrarna och syskonen redan vid kaffebordet, då Bella kom. Mamma visade leende på sockerskålen, som fylt sig sjelf, och Bengt drog i sina knappar, som han fastsytt med jerntråd, stark nog att hänga skålpundsvigter vid. Småsyskonen, Lulle, Lisi och Helmi slogo ned på henne med sina angelägenheter och det gick en god stund, innan hon på sitt vänliga sätt gjort sig af med dem och fått tid att äta sin frukost. Januarimorgonen var frostig och klar och hon kom med blossande kinder till skolan. Hvilket stoj, hvilket prat, det hördes ända ut i farstun. Tamburen var full af stampande, flåsande, pratande flickor, som pelsade af sig och sökte öfverrösta hvarandra.

-- God dag, Ada! . . God dag, Pelle! . . . God dag! God dag! hördes från alla håll. -- -- Godt nytt år, Gerta! . . . Hur har du mått? Hvad har du gjort under julen? . . Jag har varit rest till landet . . Åh! . . Har du fått många julklappar? etc. etc. ljöd det från hundratals ifriga munnar. Föreståndarinnan kom vänligt helsande in och sökte nedtysta dem, men det lyckades blott för en stund. Frågor och svar, utrop och skratt haglade från alla sidor, man var glad att se hvarandra igen och nyfiken och full af intressanta meddelanden.

Bella omringades strax af en flock kamrater. Hon var allas gunstling, man täflade om henne och skämde bort

henne af alla krafter. Agnes Lund tog henne under armen och drog henne bort med sig. -- Kom, skall du få se min splitternya muff. Jag har så länge önskat mig en hvit Angora muff, sådan som Emilie Rosenskjölds, och nu gaf pappa mig en till julklapp. -- Nej vänta, Bella, du måste titta hit först, -- ropade Lilli Enestam. -- Den har urkeden fick jag. Är den ej förtjusande?

-- Hör du, Bella, -- skrek en tredje, -- fick du den der boken du önskade? -- Bella, kom, skall du få något godt. Vi plundrade julgranen först i går och jag tog med mig af de bästa konfekterna åt dig. -- Bella, vill du ha mitt nyaste porträtt? -- frågade Jenny Stenman, en vacker, litet kokett flicka med krusad pannlugg och modern klädning. Hon räckte fram sitt kort åt Bella, som leende skakade på hufvudet.

-- Jenny, jag tycker mer om det jag har, det är enklare än detta.

--- Ja, jag var yngre då, -- sade Jenny och såg med välbehag på sina vackra drag.

-- Bella, nu *måste* du komma litet till oss,

-- ropade ett par flickor och trängde sig framom de andra. -- Vi ha ju knapt fått säga dig god dag. Beila var som i en qvarn. Hon skulle höra på alla, svara alla, se vänlig ut och dela sig i minst tjugu lika stora delar för art icke förfördela någon. Hon hade också en märkvärdig förmåga att räcka till för alla och ingen kunde egentligen berömma sig af att stå henne närmare än de andra.

Medan kamraterna sorlade omkring henne varseblef hon på sista bänken i klassrummet en nykomling, som alls icke tycktes egna dem någon uppmärksamhet. Det var en lång, mörklätt flicka med allvarsamma bruna ögon. Hon bläddrade i sin bok, såg stundom otåligt på klockan, men låtsade icke om de nyfikna blickar som skjöto fram till henne från flickgrupperna. -- Hvem är den der nya? -- hviskade Bella och såg bort till sista bänken. -- Hon skall heta Rappe, -- hviskade Siri Linder tillbaka. -- Från landet. Min kusin Elna har berättat om en mycket underlig flicka som bodde nära dem och hette Hanna Rappe. Jag undrar just om det är hon. Nu ringde klockan och alla klasserna samlades till bön. Bella hörde alls icke på och hennes ögon drogos allt emellanåt till den nya

kamraten, som hon såg stå der med ett nästan dystert uttryck i ögonen. Under loppet af timmen, när betygen granskades och lexorna bestämdes, var Bella mycket förströdd. Hon ertappade sig med att oupphörligt titta bort till sista bänken och räkna ut hurudan flicka den der nya egentligen var. Hon såg icke vänlig ut åtminstone och svarade nästan buttert på föreståndarinnans tilltal. När de skulle gå, sökte Bella ett tillfälle att närma sig henne, men det lyckades ej. Sjelf var hon blyg, och den andra höll sig afsigtligt tillbaka. Flickorna lemnade Bella dessutom ej i fred; två af dem togo henne under armen och tågade af med henne under ifrigt samspråk. -- Hvad hon ser bra ut, den der Rappe, -- sade Lilli Enestam, när de kommit ut på gatan. -- Nå, jag vet ej just, -- sade Agnes Lund. -- Såg ni, hon var klädd i gröfsta halfylle, sådant som våra pigor ej skulle täckas gå med. -- Hon är kanske fattig, -- yttrade Bella urskuldande.

-- Och en sådan paletå hon hade!- fortfor Agnes med energiskt ogillande. -- Lång och slät som en säck, och med fickor stora som . . . den här skolväskan. Hon går alltid med händerna i fickorna och har påsvantar, som andra gatpojkar.

-- Men bra ser hon ut, -- envisades Lilli. -- Håret faller så vackert öfver pannan och hennes ögon! . . . Inte har *jag* sett sådana ögon förr. Föjande dag voro Bellas tankar så upptagna af den nya kamraten, att hon till och med en gång under timmen svarade uppåt väggarna. Hon blef mörkröd af förlägenhet; det hade ej hittills händt att hon varit ouppmärksam. Med en kraftig viljeansträngning tvang hon sig att lyssna med uppmärksamhet, men hon kunde ej låta bli att i tysthet gifva akt på Rappe. Hon märkte huru väl hon svarade, icke med flickors vanliga famlande efter uttryck, huru säker hon var i alla ämnen och huru hon bemötte lärare och kamrater med en viss afmätt likgiltighet, som höll dem på afstånd. Detta på sätt och vis eggade Bella, som ännu aldrig blifvit tillbakavisad, då hon vänligt närmat sig någon. Vid bortgåendet kom en tillfällighet henne till hjelp. Hon märkte att den nya kamraten sökte sin ena galosch och skyndade att hjelpa henne. Efter något letande fann hon en, som saknade make och gick med den till henne.

-- Är denna din? -- frågade hon. -- Här står H. R. Hvad är ditt förnamn?

-- Hanna, -- svarade den tilltalade och gaf för första gången Bella en vänlig blick.

-- Hanna! Det är mitt älsklingsnamn, -- utbrast Bella glad. -- Det är roligt att du heter så. Hvar bor du, får jag följa dig hem? -- Jag bor på Annegatan, -- sade Hanna utan att låtsa om den senare frågan. Men Bella var fast besluten att icke låta dörren på nytt slå igen mellan dem. Hon klädde sig skyndsamt och upphann Hanna just i detsamma denna steg utför trapporna. -- Får jag följa dig? -- bad hon med något i stämman, som gjorde det omöjligt för Hanna att neka. -- Jag bor alldeles nära Annegatan, vi ha ändå samma väg. -- Inte är jag något trefligt sällskap, men kom om du vill.

De gingo tysta en stund. Slutligen sade Hanna tvärt.

-- De skämma bort dig på klassen, ser jag.

Bella rodnade och visste ej rätt hvad hon skulle svara.

-- Jag kände en flicka, -- fortfor Hanna, -- som var god som du, men som tanter och kamrater i grund förderfvade. Hon blef så van att alltid få sin vilja fram och att alltid blifva uppmärksammad, att hon aldrig var nöjd med mindre man beundrade och böjde sig för henne.

Jag fruktar att också du kan bli snedvriden, om det fortgår så här. Ett litet stygn i Bellas samvete visade henne att Hannas fruktan ej var alldeles ogrundad. Hennes glada leende försvann och hon frågade oroligt, -- tror du verkligt att jag håller på att bli bortskämd? -- Det skulle förvåna mig, om du ej blefve det. Att ständigt bli observerad, matad med vänskapsbetygelser, kyssar och smek och smicker, det är lika ohelsosamt för karakteren, som sötsaker för magen.

-- Det är inte sant, att flickorna smickra mig, -- utbrast Bella med ett bortskämdt barns otålighet. -- De hålla verkligt af mig. Men, för resten, hvad angår detta dig? Hvarför sätter du dig till doms öfver mig, innan vi ännu sett hvarandra två dagar? Det har du icke rätt till.

Nu var det Hannas tur att bli röd och hon svarade temligen ovänligt: -- Jag säger alltid som jag tänker och rår ej för, att sanningen föreföll dig bäsk. De gingo en stund tysta, hvardera kände sig smått sårad. Slutligen tvang Hannas eftertanke henne att gifva Bella rätt. Hon, en främling, borde verkligen icke tränga sig på med sin åsigt. Och hvad angick flickornas uppförande henne?

Icke det ringaste. Och icke Bella heller; hon hade ingen rätt att göra henne ledsen. Hon öfvervann sin tvärhet, tog Bellas arm i sin och sade med ett tonfall, som kom Bella att förvånad se upp: -- förlåt mig! Hvarifrån kom detta varma och mjuka i stämman, som trängde rakt in i Bellas försonliga hjerta? Hon tryckte tyst Hannas hand, och som hon nu var vid sitt hörn, skildes de åt med en nick.

Bella funderade hela dagen öfver den nya kamraten. Hon *var* underlig, olik alla dem hon kände. Så frånstötande, och dock så tilldragande. Och hur hon talade, -- nästan som stort folk. Men hon borde icke antaga en sådan förmyndareton, det tänkte Bella visst icke tåla. Om Bella tyckte om benne? *Nej.* Det vill säga . . . kanske ändå litet, ty hon såg så sann ut. Men hon hade visst ett hårdt och elakt hjerta. Att säga om kamraterna att de smickrade! Det var ju detsamma som att beskylla dem för falskhet. Hon var bestämdt elak. Men hvarifrån kom då det der ångerfulla: förlåt? Bella skakade undrande på hufvudet och visste ej rätt hvad hon skulle tro.

*

Bella Palmfelts hem var icke rikt och icke heller fattigt, men det var ett godt hem i detta ords bästa bemärkelse. Hennes far var en sällsynt redbar karakter, en anspråkslös och tystlåten, men icke dess mindre vinnande personlighet, som med outtröttlig samvetsgranhet arbetade för de sina. Hennes mor var en af dessa milda och dock fasta qvinnor, hvilka, utan att synas bråka det minsta, likväl vinna ett oinskränkt inflytande öfver sin omgifning. Hon hade varit lärarinna innan hon blef gift, hade haft många barn under sin ledning och lärt sig älska dem och förstå deras olika naturer. När hon sjelf fick barn, sökte hon uppfostra dessa efter de grundsatser hon

valt sig för lifvet, icke planlöst och på „må få”, som många mödrar tyvärr göra. Mången ansåg henne sträng, emedan hon stundom nekade sina barn i andras ögon oskyldiga nöjen. Men hon visste af egen erfarenhet huru hårdt lifvet sedan skulle synas dem, om hon nu lindade dem i bomull

och vande dem vid att aldrig behöfva lägga band på några önskningar. Den äldste sonen, Bengt, var lik sin far, en klok, anspråkslös gosse med goda siffror i skolan och ett stillsamt lynne. Han var sjutton år och stod på en vänlig, kamratlik fot till sin två år yngre syster Bella och till flickor i allmänhet. Skulle hans mor kunnat, hade hon satt de begge syskonen i en samskola, men sådana funnos icke den tid de begynte sin skolgång. Hvarför åtskilja en bror och en syster under den tid, då ett så starkt band som gemensamhet i arbete och i allvarligare intressen kunde draga dem till hvarandra för hela lifvet? Hon försökte genom sin uppfostran närma dem till hvarandra så mycket som möjligt för att derigenom motverka följderna af separatundervisningen.

Bella var, hvad de flesta skulle kalla, „en söt flicka”. Hon var glad, utan att vara yr, med en naturlig enkelhet och flärdlöshet, som trotsade kamraters och anhörigas afguderi. Hon var omutligt samvetsgrann, kunde alltid sina lexor, var alltid hjelpsam och trodde godt om alla människor. Men hon var alltför lätt ledd och där låg största faran för henne. Hon kunde så lätt blifva en af dessa „söta flickor”, hvilka ingenting annat äro än söta, som icke tänka, icke bilda

sig en enda egen åsigt, icke begära mer af lifvet, än att få vara små söta, sorglösa dockor. Hennes mor såg detta och försökte väcka hennes karakter. Hon fruktade kamraternas blinda tillgifvenhet, som så lätt kunde missleda denna veka, outvecklade natur.

De yngre barnen voro råämnen af olika slag, hvilka en god uppfostran kunde bearbeta till duglig vara. Der fans egensinne och trots, häftighet och ostyrighet, visserligen svåra stötestenar för en uppfostrarinna, men långtifrån de värsta. Och under den kärleksfulla tuktan de små viljorna undergingo, slipades och omformades de att småningom motsvara hvad man förstår med en ädel karakter.

När Bella kom från skolan gick hon in till sin mor för att omtala sin nya bekantskap. -- Du kan ej tro, mamma, hvad hon är underlig och olik oss andra. Jag undrar om *du* ens skulle förstå dig på benne. Tänk, att ordentligt lexa upp mig första gången vi talade med hvarandra.

Fru Palmfelt lyssnade intresserad. Hon var inom sig glad öfver att den nya kamraten åtminstone icke skulle skämma bort Bella. Och då hon såg hvilket djupt intryck Bella mottagit af henne och sjelf ville öfvertyga sig om huruvida

detta borde uppmuntras eller icke, lofvade hon Bella att bjuda Hanna Rappe till sig. Bella gick och fröjdade sig häråt en hel vecka och sökte under tiden komma Hanna närmare. Hon gick ibland och satte sig bredvid henne under qvarterna och sökte inleda ett samtal. Ibland gick det, då Hanna var på det humöret, ibland fick hon endast korta, trumpna svar eller ett halft ovänligt: -- låt mig vara i fred.

Det oaktadt tröttnade Bella ej att försöka vinna henne. En oförklarlig sympati drog henne ständigt till Hannas sida, och kamraterna sågo med afund huru hon allt oftare föredrog hennes sällskap framför deras. Det harmade isynnerhet Jenny Stenman och Agnes Lund, hvilka begge voro förälskade i Bella och täflade att vinna henne med högar af karameller och hemlighetsfulla förtroenden. Bella var vänlig mot dem, som mot alla, men hon tröttnade småningom vid deras innehållslösa pladder och längtade tillbaka till Hannas sunda, kraftiga, alltid väckande samtal. Hannas tillbakadragna, litet öfverlägsna sätt retade dem. De hade i början försökt ställa sig väl med henne, hon var ju den bästa på klassen, men alla deras bemödanden strandade mot Hannas kärfva: -- jag viii helst vara i fred. De drogo sig tillbaka med en viss hämndkänsla,

hvilken ingalunda minskades af att Bella så gerna tycktes vara med Hanna.

Der voro flickor af många slag på fjerde klassen, och det gjorde att den aldrig hade någon riktig sammanhållning. Der voro barnsliga, outvecklade flickor, som på lediga stunder ännu roade sig med pappersdockor och dylikt. Der voro halft blaserade unga damer, hvilka redan varit med i stora verlden och talade om baler och kurtis med

en erfarenhet, som väckte någras afund, andras åtlöje. Der fans vidare några riktiga „pojkflickor”, hvilka älskade sport af alla slag, voro fulla af upptåg och bullrade under qvarterna. Och slutligen fans der några allvarsamma, tänkande flickor, hvilka med vaken blick följde lifvet omkring dem och sökte uppfostra sig sjelfva så godt de förmådde. Bella stod så att säga på gränsen mellan alla dessa olika naturer: hon var på en gång barnslig och tänkande, qvinligt behaglig och dock käck. Derför passade hon så bra med dem alla och var det enda bandet mellan dessa stridiga elementer.

Underligt nog slöt sig Hanna först till „småbarnen”, som de kallades, och vann deras tillgifvenhet genom att med intresse lyssna till deras pappersdockshistorier. Hon hade visserligen aldrig sjelf lekt med dockor, men hon rycktes

med af deras lifliga fantasi och fann sig ofta midt inne i de vidunderligaste pappersdocksintriger. Och så fann hon sig tilltalad af småbarnens mod att vara barnsliga, ehuru alla skrattade åt dem. Skolorna hade lof en dag för det vackra vädrets skull och skridskobanan på norra hamnen vimlade hela dagen af skridskoåkande ungdom. Isen låg blank som en stor karamell och snöfältet der bakom glittrade i solskenet, som en sockrad maräng. På afstånd sågos stränderna af Högholmen och Blåbärslandet insvepta i ett genomskinligt vintertöcken, och ryska kyrkan med sina hvita tak samt de ståtliga stenhusen vid norra kajen, bildade vackra kulisser kring denna fria, öppna scen. Frampå förmiddagen hade det begynt blåsa en häftig sydvest, hvilken sopade bort från banan alla ömtåliga halsar och öron. De mera härdade stannade qvar. Stod man säker på stålskorna och lät vinden föra sig, så seglade man med god fart utan att behöfva röra en fena, ända tills snövallen sade stopp. Men när man skulle tillbaka! Vinden strök som en mur emot en, hvirflade om med kjolarne, som om han velat skaka dammet ur dem och tryckte mössorna i nacken, de må ha suttit aldrig så stadigt. Egentligen hade man bordt hålla sig inne i dag. Men

det låg så många frestelser [i] solskenet och i den vårfylda vinden. Man insöp den med välbehag under det man krokig som en sprättbåge knogade sig fram. Borta vid en af paviljongerna stod en grupp skolflickor. En del hade skridskor på sig och pustade efter första nappataget med sydvesten. Andra påsatte som bäst sina eller voro med som åskådare. Alla lyssnade med intresse till Jenny Stenman, som beskref något med hemlighetsfull röst. -- Och sedan, -- fortfor hon, -- dansade han med mig på hvarenda bal och nu, just nu när jag kom ned till banan, mötte han mig och gaf mig i förbifarten en artig helsning och en slängkyss. -- Åh, fy då, en sådan näsvishet! -- afbröt Bella Palmfelt henne förtrytsamt. -- Men kanske såg du miste! -- Kantänka, söta Bella, det var nu något! Han är så söt och så stilig, att jag hade god lust art kasta en dylik tillbaka. -- Jenny såg sig skrattande om för att se hvad verkan hennes ord haft.

Bella flög upp med ögon i hvilka harmen framkallat tårar. -- Åh, Jenny, så du talar! Jag är säker att du ej menar det, du vill bara reta mig.

Jenny knyckte på nacken. -- Bevars, söta Bella, jag måtte väl få tänka i den saken som jag vill, -- sade hon snäft. Några af flickorna skrattade, andra sågo tveksamma ut. Det hela var ju så oskyldigt, hvem kunde hitta på att bli stött öfver sådant? -- Jag tycker, -- inföll Alma Brennlund, en af Jennys goda vänner, -- att då våra pappor och mammor och tanter och kusiner jemt och ständigt kyssa en, vore det väl ej en så himmelsskriande näsvishet om en hygglig gosse djerfdes kyssa på fingret åt oss. -- Nej, visst inte . . . det tycker också jag, -- hördes flera röster ur skocken. -- Jo, det *är* dumt, derför att . . . derför . . . Bella hade alltid svårt att tala när hon var upprörd, och nu sjöd det inom henne och rösten stockade sig. Hon visste ej heller hur hon rätt skulle förklara sig, hon kände blott att hon alltid skulle känna en sådan handling som en förolämpning. I detsamma prasslade det i granarna som omgåfvo banan, och Hanna Rappe kröp fram. Hon hade velat pröfva om skaren bar och vadat ända till knäna i den förrädiska drifvan. Händelsen gjorde att hon hörde Alma Brennlunds sista yttrande, och nu kom hon Bella till hjelp.

-- Det är dumt derför, att *sådant nedsätter en flickas värde*, -- sade hon med eftertryck och fäste sina klara ögon på Alma med ett uttryck af allvar.

-- Det är just vackert att stå och lyssna till andras hemligheter, -- utfor Jenny Stenman i häftig ton. -- Fröken

Rappe är visst icke någon fullkomlighet, när allt går omkring. -- Visst icke, -- sade Hanna lugnt, -- men hon föraktar snobbar. -- Nej se, du har skridskor med dig, -- utbrast Aina Berg, glad att kunna gifva samtalet en annan vändning. -- Jag visste icke att du kunde skrinna. -- Det kan jag icke heller, -- sade Hanna, -- men jag tänker öfva mig. -- Öfva dig? Här? -- Och flickorna sågo nästan förskräckta ut. -- Huru så? Är det förbjudet? -- Åh nej, men jag trodde ej du ville göra dig till spektakel. Här är så mycket folk.

-- Hvad gör det? De ha väl alla varit likadana som jag i början, -- skrattade Hanna och påsatte skridskorna. Flickorna undrade i tysthet öfver att Hanna icke blygdes för att visa sin oskicklighet. Jenny

Stenman vände henne föraktligt ryggen. -- Hon har inte mera folkvett än vår ko, -- sade hon. Bella kände sig mot sin vilja litet förlägen äfver Hannas uppförande. -- Om du skulle gått hit en afton, när här ingen varit, -- sade hon försigtigt. -- Också du, min Brutus! -- log Hanna, som den friska blåsten och tanken på det nya nöjet gjort glad och lätt till mods. -- Bevisa mig, att jag gör något orätt, och jag slutar strax. Jag tycker tvärtom att ni borde vara mig tacksamma för det extra nöje mina „borgare” komma att bereda eder.

Gruppen vid paviljongen skingrade sig. På afstånd sågs Jennny Stenman skära de sirligaste ringar i isen, åtföljd af ett halft dussin lyceister, som blindt beundrade henne. Hennes vackra ögon koketterade under luggen, och den lilla insnörda, näpna figuren förde sig så behagfullt och graciöst, att de tappre lyceisterne tyckte sig aldrig ha sett en vackrare docka. När hon tröttnade, hvilket ofta hände, täflade de om att få skjuta henne på en stolkälke. Hon gaf till små barnsliga skrik af rädsla hvar gång kälken i svängningarna slingrade för mycket eller när de i sin vilda fart höllo på att köra öfver någon. Men hon njöt på samma gång af att vara så helt i sin körsvens våld.

Borta vid andra ändan af banan gjorde Hanna Rappe sina första ofullkomliga försök i den ädla skridskokonsten. Hvarje ryck af vinden, hvarje spricka i isen bragte henne på fall, men hon steg upp lika käck, obekymrad om en och annan förbiåkande drog på munnen åt henne. Hennes ifriga önskan var att till slut kunna så beherska sina rörelser, att hon ej blefve ett så lätt byte för den istadiga sydvesten.

En ung student, hvars bekantskap hon gjort i prestgården derhemma, kom och erbjöd henne sin hjelp. Han var ytterst sirlig och fin och skrann, som om han vore följd af en verlds beundrande blickar. -- Fröken Rappe, får jag den äran att bjuda er min arm till stöd? -- sade han och räckte henne handen med en beskyddande min. -- Nej tack, -- sade Hanna kort, jag reder mig utan stöd. -- Och så vände hon honom ryggen och stapplade framåt på, egen hand. -- Välsigna, dessa kjolar!-- utbrast hon otåligt, då Bella om en stund skrann fram till henne. -- Än sno de sig kring en, som refven kring ett metspö, än flaxa de vildare än en flagga i blåsväder. Vänta, du skall få se att jag engång gör mig af med dessa strutar och skaffar mig en drägt efter min egen smak.

Bella tviflade intet ögonblick att hon skulle göra så. Men hon undrade om hon sjelf skulle följa exemplet. Hanna hade så underliga nya idéer, men hon hade rätt i så mycket, hvarför icke också i detta? Och Bella tyckte sig känna huru andedrägten hämmades oeh rörelserna blefvo tvungna af den drägt hon bar. -- Ack, se der är bror Bengt, som lärt mig gå på skridskor, -- utbrast hon glad och pekade bortåt isen. -- Vill du icke låta honom leda dig, han är stadig som en isbjörn. -- Nej tack, jag behöfver ingen hjelp, -- sade Hanna öfvermodigt i detsamma hon råkade ut för en spricka och hjelplös tumlade omkull. -- Ser du, högmod går för fall? -- skrattade Bella. -- Kom hit, Bentu, och räck en slagen hjeltinna din hjelpande hand!

Hanna kastade en blick på „bror Bengts” trygga figur med de enkla kläderna och de björnaktiga fasonerna och blef lugn. Hon räckte honom förtroendefullt sin hand och han drog henne upp mera hårdhändt än ridderligt. Bella glömde en god stund att skrinna för det makalösa nöjet att se de båda följas åt i motvinden. Hon vinglande hit och dit som kläppen i en ringklocka, han stödande henne med faderlig min. Så kafvade de sig fram till bersån,

der Hanna pustande och skrattande sjönk ned på en bänk. Bella skrann till de andra och de bildade ked. Behagfullt och mjukt gled den framåt med afmätta rörelser och alla de unga flickhufvudena böjde sig efter i samma takt. De voro icke olika en rad täcka näckrosor, hvilka vagga sina hvita kalkar i takt efter vågens slag. Jenny Stenman sällade sig till dem. Hon hade nyss träffat den afspisade studenten, som beklagat sig öfver Hannas oartighet. Och i det hon vände blicken mot stranden, såg hon Hanna stödd af en kavaljer styra kosan mot

paviljongen. Hon fnyste till. -- Den der Rappe är då den taktlösaste varelse jag någonsin sett. Nyss afsnäste hon herr Hallgren, som vänligt erbjöd henne sin hjelp, och der skrinner hon nu hand i hand med en af de föraktade „snobbarne”. -- Men, kära, men det är ju Bengt! -- utbrast Bella storskrattande. Tanken att Bengt kunde bli tagen för en snobb föreföll henne utomordentligt komisk.

Jenny såg flat ut, men fortfor: -- än sen! Hon hade ändå icke rätt att mankera den ena för att hålla till godo med en annan. -- Det är emot all god ton.

Bella begynte bli ledsen å Hannas vägnar och tyckte att Jenny resonnerade dumt. -- Visst måste en flicka ha rätt att emottaga eller afslå en tjenst, -- sade hon. -- Hvarför skulle hon vara tvungen att mottaga en handräckning af en, som hon ej tycker om? -- Kära Bella, hvad du är barnslig! Huru skulle det gå på våra baler och tillställningar, om flickorna tillätes att så der öppet visa sin sympati och antipati? -- Men så *borde* det vara. -- vidhöll Bella med oväntad bestämdhet. -- Det är fegt att visa ett tillmötesgånnde, der man har orsak att vilja draga sig tillbaka. -- Bry dig ej om att citera Hanna Rappe, -- sade Jenny spetsigt. -- Vi veto nog, att du har dina skrupler från henne. Bella rodnade af förtrytelse. -- Det är ej sant, du är stygg, Jenny. Jag har alltid tänkt så och skall alltid tänka så. -- Jag tycker som Bella, -- inföll Aina Berg saktmodigt. -- Och jag som Jenny, -- sade Alma Brennlund. -- Det vore ju förfärligt sårande för en gosse om hans uppbjudning afsloges. -- Hvarje bra flicka gör ej heller detta utan verkliga skäl. -- Bellas röst darrade litet.

-- Ja, skäl! Kanske det, att han en gång djerfts kasta en slängkyss åt henne. Den nyss qväfda förargelsen dref på nytt röda flammor upp på Jennys kinder. -- Söta Bella, nog blefve lifvet upp och nedvändt, om menniskorna alltid finge lägga sina tycken i öppen dag. -- Det blefve åtminstone ärligare, -- sade Bella, som hade en obestämd känsla af att det låg mycken oärlighet bakom det angenäma sällskapslifvet. -- Det tjenar till ingenting att tvista om den här saken, -- sade Jenny i stött ton. -- Bella tycks vilja kasta öfver bord allt hvad som hör till god ton och antagen sed. Jag tror ändå ej, att du derigenom kommer att förbättra verlden och menniskorna . . . hvarken du eller Hanna Rappe. De sistnämnda orden yttrades i hämndlysten ton, men Bella gaf ej akt derpå. Hon såg Hanna närma sig dem med skridskorna i handen. Det låg ej spår af ovilja i Hannas öppna blick, då hon räckte Jenny handen, sägande: -- förlåt mig, jag väger ej alltid mina ord!

Jenny mumlade något, som ingen hörde och skyndade hemåt före de andra. Bella upphann henne. -- Var ej ledsen, Jenny, -- bad hon vänligt, -- jag har ej velat såra dig.

Kanhända att jag är öfverdrifven i detta; jag har ej tillräckligt tänkt öfver dessa saker ännu. Jenny såg fortfarande stött ut. -- Jag förstår ej, hur du kan vara så barnslig Bella, och vilja göra dig vigtig i sådana småsaker. Det är ju att göra kameler af myggor. Kantänka, om en gosse är litet artig mot en flicka och visar att han tycker om henne, hvad kan det göra henne för ondt? -- Han får gerna vara vänlig och uppmärksam, det skola vi ju alla vara mot hvarandra. Men det fins en gräns, Jenny, öfver hvilken han ej får gå. Mamma har talat med mig om detta och sagt, att vi flickor måste ha aktning för oss sjelfva och inte tillåta hvem som helst att taga sig friheter mot oss. Det är att göra oss till leksaker, hvilka hvar och en anser sig ha rätt att tumma om och förderfva.

Jenny suckade. -- Hvad du är barnslig. Du har ingen aning om att det ofta ej är lek, utan fullaste allvar med en sådan uppmärksamhet. Du skulle bara veta hvad gossar sagt till mig! Det har varit riktigt tungt för mig att krossa så många hjertan. -- Men àpropos, har du läst en bok som heter „Betsy eller ett brustet hjerta”? Inte. Den

måste du nödvändigt läsa. Jag skall skicka den till dig och du skall få se att du tycker om den.

-- Jag tror ej det, -- sade Bella, -- men jag skall fråga mamma om jag får läsa den.

-- Asch, mamma! Hvad du är osjelfständig. Hon har bestämdt icke något emot att du läser den. Den är så intressant, att jag två qvällar å rad låg och läste den till klockan 3 på morgonen.

-- Adjö, Jenny, nu måste jag gå.

-- Adjö, söta lilla Bella. Blif nu bara inte ett sådant der tråkigt helgon, som tycker sig vara bättre än alla andra.

Banan hade blifvit nästan tom. Sydvesten herskade envåldigt, sopande utåt isen afbrutna granrisqvistar,

papperslappar och halfbrända papyrosstumpar. Granarne rundtomkring hviskade till hvarandra. De hade hört och sett så mycket under sin tjenstgöring vid banan. Nya friska vindar, som fläktade genom ungdomens sinnen, fällande ett godt frö här och der i tacksam jordmån och sega gamla rotskott, hvilka voro omöjliga att utrota, emedan de sträckte sina rötter långt, långt ned i jorden.

*

Småsyskonen skulle ha knäckkokning på gården och Bengt hade gjort en ypperlig backe, ville icke Hanna komma till dem på eftermiddagen? Bella var röd af oro, att Hanna skulle säga nej och tillade: -- mamma helsade och bad att du skulle komma. -- Och när Hanna såg huru mycket hon önskade det, svarade hon efter en stunds tvekan, ja. Bella sprang hem förut att förkunna den glada nyheten för syskonen, som voro i färd med att reparera skrinnbacken, och samla torrt bränsle till knäckelden. Denna skulle uppgöras i midten af en fyrkantig snökammare, dit de släpat pallar och leksaker af alla slag. När Hanna om en stund infann sig, kommo kälkarne i farten. Backen var brant och jemn, det gick med fart längs hela den stora gården ända ut på gatan. Lulle damp skickligt på mage på sin „Polle", spärrade ut benen och körde af, så det brakade i uthusknutarne. Bengt var så kavat, att han stod som en cirkusryttare på

ryggen af sin Ajax och knapt blinkade när det bar af som värst. Men en gång gick hans högmod för fall. Han hamnade i snödrifvan, medan Ajax fortsatte färden på egen hand och slog nosen mot kökstrappan. Flickorna styrde turvis för hvarandra, ty Hanna hade ingen kälke. Hennes långa ben voro beständigt i vägen, sak samma huru hon satt, och Bella var maktlös af skratt, så hon oupphörligt ramlade af kälken. Hon beundrade Hanna, när denna utan synbar ansträngning drog både henne och Lisi uppför backen och när hon lyftade Bella, påpelsad som hon var, att sitta på vattentinan. Lulle såg med stora ögon på detta kraftprof och frågade: -- Huru har du blifvit så stark, Hanna Rappe?

-- Af att plöja, äta surt bröd och bära ved, -- svarade Hanna muntert. -- Nej, har du verkligen fått plöja? Det har inte jag, fast jag är gosse. -- Ja, ser du, jag var sjelf häst. Vi hade ingen häst och ingen dräng, och när det var brådt om, spände jag mig for plogen och drog den i potatistäppan. -- Åhå! -- utbrusto barnen. -- Men hvem körde? -- Det behöfdes ingen kusk, när hästen var

så klok. Han visste precis hvad han skulle göra, och när fåran var plöjd, tog han potäterna och radade dem i fåran. -- Men med hvad tog han dem? I mun?

-- Med framfötterna, -- log Hanna. -- Han kunde väl icke taga mer än en i sender, -- funderade Lulle.

-- Åhjo, han hade en korg . . .

-- En noskorg, som Pontus på Fågelvik, -- och begge barnen skrattade hjertligt åt Lulles qvickhet. I deras lifliga fantasi hade Hanna verkligen varit förvandlad till en riktig häst, och de öste öfver henne frågor och förmodanden, som hon på sitt lustiga sätt besvarade. Hon tjusade dem genom att härma kon och fåret och tuppen och andra slags djur, så de glömde att skurra backe och slogo sig ned bredvid Hanna i snökammaren. -- Och vet ni, när vår bässe brukade plumsa i ån vid den branta stranden, hoppade jag efter och drogo honom i land vid hornen. --Åhå! Var du inte rädd att han skulle stånga dig?

-- Nej, Pelle har respekt för mig sedan jag en gång gaf honom ris för att han tuggat sönder mitt nya metspö. Det är bara när han ser

någon springa, som han blir kavat och sätter i väg med hornen förut. När det begynte mörkna, tändes elden i den lilla spiseln och sirapen sattes på. Lulle utnämndes till eldare; Bella rörde i smeten; Bengt gjorde strutarna och Lisi satt inkrupen nära Hanna, som underhöll sällskapet med historier. -- En gång skickade mamma mig på ett ärende till andra sidan ån. Vår båt var borta, ingen annan syntes till på hela stranden, och mamma hade brådt om. Hvad skulle jag göra? Jo, jag fick en idé. Der hemma vid källardörren stod ett gammalt gistnadt degtråg under rännan. Jag rullade det i ån -- ingen såg mig, -- tog en snöspade ur källaren till åre och gaf mig af. Eläköön! Tråget läckte förskräckligt, men jag tänkte: våga vinna! och plaskade på af alla krafter. Ån var icke bred på det

stället, och jag kom bara halfdränkt öfver. Lemnade skor och strumpor på stranden och sprang barfotad till byn. Efter uträttadt ärende skulle jag hem på samma sätt. Jag vände tråget upp och ned -- det var det beqvämaste sättet att få det uröst -- och klef åter i. Men nu höll det på att gå på tok. Midt på ån slant jag på den degiga bottnen och vältrade hufvudstupa ur karet, som blef liggande på sidan likt en kantrad båt. Jag fick

tag i spaden och simmade med den till land. Det var ett hårdt arbete, ty kjolarne sutto fastklibbade vid kroppen och hindrade mina rörelser. Men ondt krut förgås ej så lätt och jag kom öfver med lifvet. Ingen menniska hade åsett denna färd, bara vår grannes hund, som stod och gläfsade vid stranden. Skor och strumpor seglade sjelfständigt ned för ån och tråget hade vett att styra i land vid en krökning af stranden några stenkast längre ned. Barnen hade alla lyssnat med spändt intresse och Bella hade en lång stund glömt att röra i sirapen för att höra slutet af den spännande historien.

-- Blef du icke sjuk efter den betan? -- Pytt! Jag nös tre gånger och så var den sjukdomen undanstökad. Men . . . här osar stekt läder . . . det må aldrig vara du, Bengt?

Bengt drog åt sig fötterna, som verkligen kunde misstänkas för att ha varit under sirapsgrytan. Bella kom plötsligt i håg sirapen. Ack och ve! Hennes ansigte uttryckte en jemmerlig missräkning, när hon smakade på smeten. Den var bäsk som malört och hård som glas.

-- Vidbränd. -- Vidbränd! gick det som ett sorgligt eko kring hela laget. Bengt och Hanna låtsade gråta

högt; småbarnen hade ännu förhoppningar och beto i glasbitarne. De voro inte att förakta, och så höllo de till godo med hela varulagret. -- Nu gå vi in, -- sade Bella, som kom ihåg, att det var Helmis sängtid. Hon brukade alltid lägga lilla syster, när hon inte hade för svåra lexor. Det hade blifvit mörkt och lampan i matsalstaket kastade sitt vänliga sken genom fönstret ut på drifvorna. Hanna kände ett egendomligt behag vid inträdet i det varma, upplysta hemmet, der Bellas mor så moderligt vänligt välkomnade henne. Lampan stod tänd på stora bordet i salen och dess varma sken föll genom en ljusröd slöja öfver gröna växter, taflor och blommiga möbler. Från barnkammaren hördes Helmis joller och Bellas halfhöga vaggsång och genom matsalsdörren syntes ett dukadt thebord under den stora taklampan. Lulle och Lisi smögo sig in till sin mor; de voro sömniga och ville ännu en stund hålla i mammas hand. Bengt gick efter ett schackbräde för att taga ett parti tillsammans med sin far. Hanna kände sig underlig till mods. Det var som om hon såg framför sig en scen ur en bok som hon gerna läste. Just så hade hon tänkt sig ett hem och sådant hade hon önskat

sig det. Hennes eget hem var så fattigt på glädje och trefnad, på kärlek och fred. Kontrasten grep henne. En underlig beklämning jagade den glada sinnesstämningen på flykten; hon kände sig ovärdig att dela trefnaden i detta lyckliga hem, hon passade icke här hon med sitt hårda sinne och sitt skygga väsen. Och ju längre hon kände sig omgifven af denna värmande stämning, dess mer hårdnade hon till och blef allt tystare och tvärare ju längre qvällen led. När Bella kom in i sitt rum efter att hafva söft Helmi, fann hon Hanna sittande i en vrå så långt som möjligt från lampan och med en bok i knäet. -- Hvad nu, du knuffar rätt nu ut väggen, bästa Hanna, -- log hon. -- Förstör icke dina ögon derborta i knuten, utan kom och sätt dig här i soffan, så skall jag läsa för dig. Hvad vill du höra? „Unga qvinnor”, „En krona bland flickor”, „Milly Jocelyn”, eller hvad?

--- Jag tror ej jag bryr mig om sådana böcker, -- sade Hanna trumpet och utan att flytta ur sin knut.

-- Gör du inte? Nå, hvad slags böcker tycker du om? Bengt har alla Jules Vernes arbeten, känner du dem? Eller vill du ha poesi eller historia, säg!

Hanna svarade icke och Bella såg, att hon alls icke hört på. Hon tog derför en pall och satte sig i vrån bredvid Hanna, medan hon på sitt vinnande sätt sade: -- nå, då kommer jag hit och pratar med dig. Vill du icke ha mig, så säg bara uppriktigt. Då Hanna blott tyst satt och såg framför sig, tog hon blygt hennes hand och frågade: -- hvarför är du ledsen? Har någon gjort dig ondt? Hanna lösgjorde sakta sin hand och fäste på Bella ett par sorgsna ögon. -- Jag passar icke här i ditt hem, -- sade hon sakta. -- Hvad skall ödemarkens fågel göra bland parkens sångare? Jag har ej rätt att komma och afundas er lycka. Bella grep på nytt hennes hand. -- Vill du icke berätta mig litet om ditt hem, -- om du anser mig värd ditt förtroende, -- tillade hon, när hon såg ett drag af skygghet ila

öfver Hannas ansigte.

-- Flickor kunna icke bevara förtroenden, -- utbrast Hanna hårdt, Men då Bella med en liten suck steg upp för att gå sin väg, tog hon ångerfullt hennes hand och drog henne till sig. -- Nej, blif qvar. Jag tror att du är bättre än alla andra flickor, jag tror att du kan gömma ett förtroende. Vill du höra om mitt hem, så

skall jag tala om det. Men det är icke mycket att säga och ingen glad historia. Du skall kanhända förstå mig bättre, när du hört den. Bella återtog sin plats på pallen, vänd så att hon icke såg på Hanna under det denna berättade: -- Du vet att min mor lefver der borta i ...järvi. Hon är ensam, sjuk och menniskoskygg efter många och tunga pröfningar. Vi ha två små rum i landthandlarens gård och mamma skrifver rent åt domaren i trakten. Hvad hon förtjenar är så litet, att det knapt förslår till hyra för de två rummen och en liten potatistäppa. Det vore omöjligt för mig att vistas här och gå i skola, om icke en aflägsen slägting till mamma lånade mig medel till min skolgång. -- Och din far, är han död? -- frågade Bella sakta. -- Nej, han lefver, men vi veta icke hvar, och jag har aldrig sett honom. Han öfvergaf min mor kort efter min födelse, och sedan dess har bandet mellan oss varit fullkomligt afslitet. En gång om året kommer en liten penningesumma till mamma och vi tro att den är af honom. Men mamma för den till prestgården att utdelas bland byns fattiga. -- Du skall veta att hon är mycket stolt,

min mor, -- fortfor Hanna, då hon såg Bellas förvånade blick. -- Hvarför skulle hon hålla till godo hans penningar, när hon mistat hans kärlek? Också jag svälter hellre, än jag mottager en penni från honom . . .

-- Men, Hanna . . . din egen far! -- Bella tyckte ej om den nästan hatfulla blick, med hvilken de sista orden uttalats. -- Så hade mamma en gång en ungdomsvän, som hon lidelsefullt älskade, -- fortfor Hanna, utan att höra Bellas utrop. -- Denna flicka var rik och mamma var fattig, men de voro oskiljaktiga, de hade lofvat att dela allt i lifvet med hvarandra. Men när mamma gifte sig, miste hon vännen, ty denna kunde aldrig förlåta det i hennes ögon tanklösa och förhastade steget. Min mor drog sig sårad tillbaka, hon kunde icke handla annorlunda, när hon nu engång älskade min far, och kort tid derefter miste hon också honom. Jag var då blott en månad gammal. Min mor flyttade med mig till den aflägsna lilla ort, der vi allt ännu lefva och blef allt bittrare, allt mera menniskofientlig ju längre vi bodde der. Menniskorna der på trakten betraktade oss med misstro och det var med knapp nöd min mor lyckades få det lilla arbete, hvaraf hon sedan lefvat.

-- Ack, Bella, det måtte vara förfärligt att mista det man en gång så blindt älskat och trott på! Att känna sig mista sjelfva förmågan att älska och tro på menniskorna, att bli hård och tom som en uttorkad källa . . . Jag har aldrig erfarit hvad en moders kärlek vill säga . . .

Hanna tystnade. Bella vågade nu se upp i det allvarsamma, nästan stränga anletet och hennes ögon fyldes af tårar. Hon kände en förmildrad fläkt af sorgerna i lifvet; de voro långt borta, men hon förnam deras tillvaro. Hon kände, att Hanna, så ung hon var, bar på en tung börda, hvilken hon ej förmådde lyfta af hennes skuldror. -- Hvar har du gått i skola? -- frågade hon med ett försök att litet skingra den tunga stämning, som tryekte dem båda. -- Jag har aldrig gått i skola. Mamma läste med mig tills jag var 14 år, sedan fick jag ett år ledning af informatorn i prestgården. Nu gäller det att arbeta för att småningom bli i stånd att hjelpa mamma och afbetala på mina skulder. Lyckligtvis är jag så kärnfrisk, att det tyngsta arbete är som en lek för mig. -- Hvad tänker du bli? -- Bellas ögon glittrade af intresse.

-- Hvad vet jag? Det jag duger till. Kanske väljer jag ett yrke. Det som mest af allt

intresserar mig är likväl den „torra” juridiken. Tänk, att kunna skipa rättvisa i verlden, att dömma och straffa . . .

-- Säg icke så, -- afbröt Bella förskräckt. -- att godtgöra och försona måste vara mycket lyckligare. -- Kanske, -- sade Hanna tankfullt, och det kom ett vackrare tonfall i stämman.

-- Du har så stora planer, du, Hanna. Jag nöjer mig med att bli hushållerska eller sjuksköterska. Jag tycker så mycket om att steka plättar och vara snäll mot dem som äro sjuka. -- -- Men nu hör jag dem slamra med tekopparne och känner oset af stekta svampar. Kom, Hanna, mamma väntar. När Hanna om aftonen låg i sin säng, arbetade hennes tankar så att hon ej fick somna. Intrycket af det goda glada hemmet, de lyckliga syskonen, värmen, tryggheten, allt framkallade en känsla af ensamhet, sådan hon aldrig erfarit förr. Hon blygdes att gifva

vika för hvad hon kallade svaghet, och det hårda inom henne reste sig till försvar. -- Det är ömkligt, -- tänkte hon, -- att blifva sentimental af en smula vänlighet. Om jag ej kan förhärda mig deremot, så är det bättre att jag flyr alltsammans. Ty jag vill ej, *vill ej*

hafva någon att tacka för något. Jag *vill* icke ha någon vän, som binder mig mer än andra, ty vänskapen är en snara, som gör en ofri. Bättre att aldrig ha egt en vän, än att ha egt en och svikits! Så säger mamma, och jag tror hon har rätt. Bella är en god flicka, men jag hyser ingen tillgifvenhet för henne och vill ingen hysa. Hon skall ej vinna mig, ty hon kan ej behålla mig, lilla vänliga varelse, som lifvet skämt bort. . . . Jag vill vara nog för mig sjelf och *fri* så länge jag lefver.

Något inom henne motsade dock detta och bortsmälte muren som hon ville bygga till sitt försvar. Bellas glada ögon och mjuka röst trängde genom allt och fylde hennes drömmar, när hon ändtligen somnade. Men hon kastade sig oroligt af och an och vaknade ibland af att något oändligt sorgset tryckte hennes hjerta, något som hon ej kände eller kunde gifva namn. I nattens stillhet blef detta något henne slutligen öfvermäktigt och dref till hennes ögon tårar, som hon nästan glömt att funnits till. De gjorde henne godt, och hon lät dem flöda, tills sömnen småningom stängde deras källa.

*

I skolan gick allt sin lugna, jemna gång utan andra afbrott, än de sedvanliga månadslofven. Hanna hade efter det första besöket i Bellas hem, dragit sig än mera inom sig sjelf; det var svårt för Bella att få ett ord ur henne. Dörren hade plötsligt smält igen, utan att Bella kunde förstå orsaken. -- Låt den tvärviggen vara, -- sade kamraterna, när de märkte huru bedröfvad hon var öfver Hannas halsstarrighet. -- Du ser ju, att hon föraktar oss allesamman och helst vill slippa vårt sällskap. Men Bella kunde icke låta henne vara i fred, hon drogs af en oförklarlig sympati till den trumpna, skygga flickan. Hon kände en längtan att hjelpa henne att bli lycklig och ansträngde sig för att finna en nyckel till denna hårdt reglade dörr. Trots Hannas köld och tillbakadragenhet intresserade hon likväl kamraterna. Hon

beherskade dem ofrivilligt, såsom alltid det starka och klara vinner inflytande öfver det svaga och outvecklade. Men hon visste det icke sjelf, och flickorna skulle säkert högljudt protesterat, om någon sagt dem att de läto sig ledas af Hanna Rappe. De vädjade till henne, när någon svårlöst fråga var å bane, och hon var klassens ombud hvarje gång det gälde en beskickning till någon af lärarne. Hon glömde ibland sin slutenhet för att tala med dem och de funno med förvåning huru litet de tänkt öfver de naturligaste saker. Men deremellan var hon ohjelpligt tyst och allvarsam och undandrog sig hvarje vänskapsbetygelse med en kärfhet, som ofta sårade de mera vekhjertade kamraterna. En dag i Mars, när det var bitande kallt, var Bella på hemväg från skolan. Hon drog ned mössan öfver öronen och kröp in i pelskragen så godt hon kunde, men ändå huttrade hon af köld. Vid det hon passerade en portgång blef hon ej litet öfverraskad af att se Hanna ifrigt sysselsatt att trösta en liten gosse. Han hade förfrusit sina öron och Hanna hade nyss gnidit dem med snö och band nu sin enda ylleduk kring barnets hufvud.

-- Hvad gör du här, Hanna? -- frågade

Bella gladt, och en ström af värme skjöt igenom henne oaktadt kölden. Hanna rodnade. -- Den stackarn stod här och snyftade så bittert och hans små öron voro alldeles hvita. Seså, unge, -- sade hon med myndig ton, -- gråt ej mera, utan gå hem och bed mamma ännu en gång gnida dina öron med snö. Pojken, som kunde vara sex år, gret än värre. -- Jag hittar inga hem! -- snyftade han och såg så hjelplös ut, att Hanna måste sätta sig ned, smeka hans hår och torka hans små förgråtna ögon. -- Kom hem med mig, -- föreslog Bella, -- vi ska' sköta om dig och ta reda på hvar du bor. Hanna, kom med!

Hanna kunde ej motstå frestelsen. Hon såg Bella sätta sin yllevät utanpå gossens tunna ostoppade jacka, taga honom i handen och leda honom hem till sig. Hon gick med, utan att hon visste hvarför, men hon trodde det vara för gossens skull. Der hemma gaf Bella honom varm mjölk och hvetebröd och hans sorg dunstade bort innan en timme gått om. Begge flickorna sutto bredvid honom. Bella hade tvättat hans ansigte och händer, och Hanna höll

på att flytta knapparne i Lulles en gammal paletå, som gossen skulle få.

De hade fattat tillgifvenhet för det lilla hittebarnet och det var som om händelsen med honom, så obetydlig den än var, skulle närmat dem till hvarandra. Bengt hade åtagit sig att på poliskammarn anmäla om gossen och kom tillbaka med underrättelsen, att modren redan varit der och frågat efter honom. Då hon lemnat sin adress, var det ingen svårighet att taga reda på hans hem, och flickorna lotsade honom dit på eftermiddagen. Gossen hängde sig fast vid dem, då de skulle gå, och de hade svårt att skiljas vid honom. Med en pepparkaka och löftet att komma igen lyckades de slutligen muta hans lilla tacksamma hjerta.

Det var mycket vanligt inom skolan att man utvalde sig en gunstling bland lärarne eller lärarinnorna, hvilken man prydde med alla de dygder en liflig flickhjerna kunde utfinna. Denna favorit blef sedan i hemlighet tillbedd och ett föremål för tusen små omsorger och vänskapsbebevis. Man täflade om att vara påpasslig i tamburen, när han eller hon skulle kläda af eller på sig; man klipte i hemlighet minnen af hans munduk eller hennes pelskappa. Och de som voro mest populära fingo sina öfverplagg så godt som förstörda af denna barnsliga, välmenta tanklöshet.

På fjerde klassen hade detta ofog upphört, sedan Hanna en gång framstält det löjliga deri. -- Visa hellre er aktning för dem genom uppmärksamhet för deras ämne, -- sade hon, och flickorna blygdes, Det var numera endast magister Alm, historieläraren, och Verna Sommar, gymnastiklärarinnan, som åtnjöto en större popularitet bland fjerde klassisterna, och denna uttryckte sig öfverhufvudtaget på ett aktningsfullt och hyggligt sätt. Bland Verna Sommars beundrarinnor voro Aina Berg och Bella de ifrigaste. De stodo som bäst i tamburen, rådslående om bästa sättet att fira hennes födelsedag, som inom kort inträffade. -- Hon är så söt, -- utbrast Bella, -- jag önskade jag kunde gifva henne solen och månen och alla stjernorna med. -- Ja, -- instämde Aina, -- hennes make fins ej. Jag ämnar bli gymnastiklärarinna, så får jag vara oftare med henne. -- Men hvad skola vi gifva henne till födelsedagen? -- Och Bella sammandrog eftersinnande sina ögonbryn.

-- En ros, -- föreslog Aina, -- och skrifva på: en ros åt en ros.

-- Nej, det låter platt. Men om vi skulle sy något.

-- Jag tror ej vi hinna. Men det borde vara *något af oss sjelfva*. Kan du skrifva vers? -- Nej, hur kan du tro det. Men du kan bestämdt? -- Åhnej! -- sade Aina blygsamt. -- Men du har ju en bror. Pojkar bruka alltid kunna skrifva vers.

-- Ja, nog kan Bengt alltid. Men då är det ju ej af oss sjelfva.

-- Det är sant. Ack, hvad ska' vi hitta på? Om vi skulle gifva henne våra porträtter och skrifva bakom en helt liten vers, bara några ord. Bertha, kom hit! Tycker du ej, vi kunde gifva våra porträtter åt Verna Sommar på hennes födelsedag? Bertha kom. Det var en lång, gänglig flicka med pojkfasoner, men som var omtyckt för sin något grofkorniga munterhet. Hon satte pekfingret på näsan och funderade:

-- Edra porträtter? Hm! Ni se nu inte precis så bra ut, att . . .

-- Asch, var nu ordentlig, annars får du inte veta våra hemligheter. -- Nå, nå, lugna er, jag är ju så ordentlig som en nystruken nattmössa. Edra porträtter! . . . I kroppsstorlek, förstås?

-- Du är odräglig! -- skrattade Bella.

-- Hvarför skulle ni ej kunna gifva henne edra porträtter, det är väl ej någon som tagit patent på dem. -- Allvarsamt sagdt, så är hon för god att drifva med. -- Aina var litet stött. -- Hon är så söt, att jag skulle kunna gifva henne mina ögon, om hon ville kyssa mig helst en enda gång. -- Det var dyrt för en kyss. Kan du inte pruta? Jag skulle gå till henne och säga: var snäll och kyss mig, så skall ni få en pepparkaka. -- Hvad du pratar! -- Men vänta, der kommer hon. En ung flicka i mörkblå klädning gick just förbi. Bertha fattade henne i armen och drog henne fram till flickorna, som röda och förlägna tumlat bort i en vrå.

-- Fröken Sommar, här äro två möss, som jag fått i fällan. De ville så gerna kyssa er, men tycka sig ej ha råd. Flickorna hostade och blinkade och gåfvo Bertha allehanda varnande tecken, som hon lugnt satte sig öfver.

-- De äro beredda att gifva er sina ögon för en kyss hvar, men jag har affärshufvud och beslöt skaffa dem varan till bättre pris. Verna Sommar skrattade, men var röd af

förlägenhet, likaså flickorna. Hon tyckte om dem för deras hurtighet i gymnastiken och hade nog märkt deras blyga beundran. I det hon slätade deras hår kyste hon dem lätt på pannan och sade: -- jag tycker så mycket om en fri och öppen panna. Bella slog ett ögonblick sin arm omkring hennes lif, och Aina smög blygt sin hand i hennes. Begge genomströmmades af en hängifven värme, som kom dem att glömma sättet, på hvilket de fått sin önskan uppfyld.

Bertha gick och skröt öfver sitt puts så att der samlade sig en skock nyfikna kring de tre. Hanna fick också höra det, men lockade flickorna bort med en af sina historier. -- Och nu äro vi goda kamrater! -- sade Verna Sommar slutligen och klappade de två på axeln. -- Lefve skolan! Lefve gymnastiken! -- Hurrah! -- skreko Bella och Aina ur djupet af sina hjertan och störtade sedan bort för att i ensligheten ännu genomgå den sista stundens lycka.

Ett par af flickorna gjorde sig stundom skyldiga till ett halft medvetet koketteri för magister Alm, men straffades med ett så strängt ogillande af kamraterna, att de togo sig till vara. Det var isynnerhet ett tillfälle, som retade

klassen. Historielexan hade varit ovanligt lång och svår, och bland dem, som under qvarten före timmen mest beskärmade sig deröfver, voro Jenny Stenman och Agnes Lund. -- Ja, jag har ej sofvit en blund i natt, bara för de dumma årtalen, -- knotade Jenny. -- Nog är det också bra mycket begärdt, att vi, som ha så mycket annat dessutom, skola få 18 sidor på en gång till lexa. Jag begriper ej, hvad Almen tänkte på. -- Jag har en förskräcklig hufvudvärk, -- suckade Agnes. -- Aldrig i lifvet ha vi pinats med en sådan jättelexa.

Det var allmänna meningen, och när timmen började, steg Hanna oombedd upp och sade: -- lexan har varit ovanlig svår denna gång, hvarför magistern är god och ursäktar om klassen stakar sig.

Magister Alm såg öfverraskad ut. -- Jaså, var den verkligen så svår? Är hela klassen missnöjd med senaste lexan?

-- Ja, -- hördes många röster svara. Då uppsteg Jenny Stenman och sade med en liten inställsam blick på magistern: -- Inte anser *jag* att lexan varit för svår, det är väl vi som varit håglösa, tänker jag. Magistern brukar nog aldrig ge oss för lång lexa. -- Nog ha vi ofta haft svårare lexor, --

sekunderade Agnes Lund och rigtade sina vackra ögon med väl spelad förtrytelse mot klassen.

Ett doft mummel hördes, och magister Alm såg villrådig ut. Men förhöret begynte. Vid de tre första frågorna markerade ingen annan, än Hanna, men vid den förvånade blick magistern gaf Stenman och Lund, ansågo de sig böra markera den nästa. Agnes kom upp, tvekade, rodnade och kringgick frågan med några allmänna fraser. Äfven Jenny slingrade sig behändigt undan genom att låtsa hafva sagt miste, då magistern rättade henne; man fick ej klart för sig om hon kunnat, eller icke. De öfriga kunde illa, tillochmed Hanna, hvars goda minne annars gjorde hvarje lexa till en lek för henne. Eter timmens slut blef ett vildt tumult i klassen. Flickorna skockade sig kring Jenny och Agnes, uppretade, stridslystna. Deras hederskänsla uppreste sig mot en så ovärdig lek med sanningen. -- Hur *kunde* ni stå der och ljuga så långa ni voro? -- utbrast Bertha Eriksson. -- Bevars, så söta ni gjorde er, och så kunde ni ändå ingenting, inte så här mycket ens. -- Och hon knäpte med fingrarne. -- Jag föraktar er, ja, det gör jag!

-- Det bryr jag mig sju om, -- sade Jenny

ond. -- För resten skall jag säga dig att jag kunde. Var god och håll inne med dina smädelser, annars . . .

-- Annars! -- gäckades Bertha försmädligt och låtsade reda sig till strid. -- Vill du boxas, så kom bara hit. -- Inte skulle jag trott, att du kunde göra dig till så der, Jenny, -- sade Bella med öppen förtrytelse. -- Du hade ju kort förut varit den värsta att gräla öfver lexan. -- Ni äro sådana fega harar, -- skrek Bertha och gick sin väg i vredesmod. Hanna sade ingenting, men den blick hon under timmen gaf de begge kamraterna, visade större grämelse än de bittraste ord. Allt sådant grep henne, icke personligt, men hon liksom förödmjukades å alla flickors vägnar. Allt hvad man i allmänhet beskylde flickorna för: ytlighet, flärdfullhet, brist på sanningskärlek, det sårade henne djupare, ju oftare hon blef vittne till, att det egde grund. Och det låg hos henne, så ung hon var,

ett starkt begär att bortsopa all falskhet ur lifvet, allt, som ej hade sanningens fullgoda, gedigna halt. Hon gladdes öfver att klassen så enhälligt opponerade sig mot osanningen och dess bevekelsegrund, men teg,

emedan hon visste, att hennes åsigter voro nogsamt kända. När hon skulle gå, kom Agnes Lund till henne i tamburen. -- Ogillar också du oss, Hanna? -- frågade hon, och rösten var ej fullt säker. -- Ja, -- sade Hanna fast, -- ni handlade uselt.

-- Men, ser du, jag visste icke . . . jag kunde icke tro, att det skulle upptagas så illa. Jag ville bara, att magistern ej skulle tro, att klassen var håglös . . .

-- *Det är ej sant*, -- sade Hanna och såg på Agnes med dessa omutliga ögon, inför hvilka hvarje liten nödlögn måste retirera. -- Det är ej sant, ty du vet mycket väl, att du endast åsyftade, att sjelf, framstå i ett bättre ljus, än vi andra. Medgif, att så var. Agnes så skyggt upp till henne, mumlade något och brast i häftig gråt. Det var hälften förödmjukelse, hälften vrede, och dock låg derunder en önskan att, om möjligt, återvinna Hannas aktning.

-- Jag är icke van att vara sann, snyftade hon, -- jag bjuder icke till att vara det. Men kanske . . . om du hjelper mig . . .

Hanna räckte henne ett glas vatten: -- Drick

nu, -- sade hon vänligt, -- vi skola någongång talas vid om detta. Nu måste jag gå.

-- Och du hatar mig icke, -- sade Agnes och famlade efter hennes hand, -- du föraktar mig ej nog för att ej vilja trycka min hand?

-- Nej, men jag *hatar* osanning, -- sade Hanna och kramade Agnes hand, hvarefter hon skyndade att upphinna Bella på hemvägen.

*

En af fjerdeklassisterna, Lilli Enestam, hade bjudning på aftonen, och Bengt och Bella voro bjudna, likaså Hanna. Det skulle dansas, och Hanna, som hvarken kunde eller ville dansa, svarade nekande. Men Bella, som alltid hade roligt, som dansade gerna och var allmänt omtyckt, bad och tiggde, att Hanna skulle komma med. -- För min skull, Hanna, -- bad hon så bevekande, att en sten kunnat röras. -- Jag bryr mig icke om att gå, ifall du icke kommer med. Hanna tvekade, men den tacksamhetskänsla hon hyste mot Bella, som alltid var vänlig och hjelpsam mot henne förmådde henne slutligen att antaga inbjudningen.

-- Men, -- sade hon till Bella, som skuttade omkring af idel glädje likt en vild fåle, -- jag har blott min svarta ylleklädning och kommer att sitta tyst och butter, som en Egyptens mumie.

Du kommer att få skämmas för mig skall du få se.

-- Åh, jag bär den skammen med förtjusning, bara du kommer. Du skall få vara så mycket mumie du vill, jag skall vara professorn, som studerar dina hieroglyfer och öfversätter dem för menskligheten.

Baldagen kom, och Hanna, klädd i sin bästa svarta ylleklädning med ny rysch kring halsen, följde upp med Bella och Bengt. Bella var klädd i ljusblå merino och så söt och fin, att Hanna undrade, om någon var så fin som hon. I tamburen hviskade Bella till Hanna: -- nu skall du daga handskarne på dig. -- Handskarne! Hvad skulle jag med handskar, inte fryser jag här. Det är ju en löjlighet att pelsa på händerna och kläda af halsen, -- hvarför göra de så? -- Derför, att det brukas så, -- sade Bella. -- Men du får väl gå an utan handskar, jag mins ej jag hört, att mumierna haft sådana. De trädde in i en stor, klart upplyst sal. Ljus kring väggarne, ljus i kronorna, lampor, speglar, vackra växter, -- allt var så strålande, att Hanna bländades. Lilli och hennes mor välkomnade de inträdande. Lilli kastade en hastig, skrämd blick på

Hannas svarta klädning och bara händer, men hade nog sjelfbeherskning att ingenting låtsa märka. De voro sidokamrater i skolan, och Lilli, liksom de andra kamraterna, kände sig dragen till Hanna och sökte gerna hennes sällskap. När Hanna såg sig omkring, mötte hon många bekanta ansigten. Der voro Agnes och Siri och Bibbi och

Bertha och en hel hop andra. Också bland gossarne voro många bekanta, som hon råkat hos Bengt. Men hvad alla sågo besynnerliga och högtidliga ut! Flickona voro utstyrda i ljusa, sidengarnerade ylleklädningar, med skärp, blommor och hvita handskar. Bella var en af de enklaste, det märkte hon nu med förvåning och glädje. Tillika såg hon, att man med en viss häpnad betraktade hennes svarta klädning. Men som hon aldrig brytt sig om huru hon var klädd, blott hon var ordentlig, så bekom det henne heller icke nu. Bella tog hennes arm och drog henne bort i en vrå, der några af kamraterna stodo. Hanna helsade vänligt, men fick temligen ogillande nickningar till svar. Man tog synbarligen illa upp, att hon ej krusat sitt hår eller klädt sig i handskar. Samtalet gick trögt och fördes med halfhög

röst; man hade plötsligt blifvit så främmande för hvarandra, tyckte Hanna. Flickorna drogo i sina handskar för att få dem längre och kastade förstulna blickar bort åt motsatta hörnet, der gossarne stodo som en skock svarta får och sågo dumma och tråkiga ut. Hvarför kunde de icke komma fram och tala med flickorna? I ett hörn af salen sutto Inez och Bibbi och hviskade med lifliga gester och uttrycksfulla miner. Det såg roligt ut och Hanna gick bort för att helsa på dem. De sågo ej att hon närmade sig och hon råkade höra slutet af en högtidlig hviskning: -- . . . och under brefvet stod: *i lif och död din Herman* . . . Samtalet tystnade tvärt, när de fingo se Hanna. -- Stör jag er? -- frågade hon och undertryckte med möda en grimas öfver hvad hon hört.

-- Nej, visst inte, -- svaret kom något tillkrystadt, -- vi talade om våra examensklädningar. -- Jag rår ej för att jag hörde ni talade om annat, -- sade Hanna på sitt rättframma sätt. Hon satte sig ett ögonblick hos dem och sökte inleda ett samtal, men då hon såg att flickorna kände sig besvärade, steg hon upp och gick till Bella och ett par af de andra. -- Men säg mig, är icke detta fasligt stelt?

-- sade hon och slog sig ned framför dem på en pall som stått under soffan. -- För all del, söta Hanna, -- utbrast Siri förfärad och gjorde plats åt henne i soffan. -- Inte passar det att här vara som hemma hos sig.

-- Inte det? Hvad ligger det för en skam i att sitta på en pall, i stället för i en soffa? Kan någon säga det? -- Det brukas inte på en bal, -- inföll Selma. -- Sak samma hvad som *brukas*, om det inte är orätt, -- vidhöll Hanna, som var på sitt istadiga humör och sinnad att draga i härnad mot all verldens småaktighet. -- Ser du, det är en oartighet mot värdinnan. När du engång infunnit dig här, måste du rätta dig efter husets sed. -- Bella såg så bestämd ut, att Hanna brast i skratt. -- Du är så högtidlig, som om jag stulit en kalf. Men jag förstår i alla fall *ditt* skäl och skall förhålla mig hyggligt, -- om jag kan. Men är icke allt detta förfärllgt tråkigt? -- tillade hon i lägre ton. -- Hvilket? -- Flickorna sågo frågande ut.

-- Åh, allt detta i qväll. Att komma hit inklämd i trånga obeqväma kläder och tala eller röra sig precis som om man hade glasbitar i kroppen. Att stå och se på hvarandras klädningar,

dricka thé med handskar på och vänta att bli uppbjuden, i stället för att få svänga om när man sjelf har lust. Jag ger ej fem penni för ett sådant nöje. -- Du skulle kanhända vilja bjuda upp sjelf, -- inföll Alma Brennlund, som sällat sig till dem. -- Jaha, det skulle jag. Och om jag en smul brydde mig om att dansa, skulle jag bjuda upp Bengt eller Bella och svänga om med dem. Ja, det skulle jag. -- Åhnej, det skulle du ej våga, -- sade Alma oförsigtigt. -- Våga? Vill du se att jag vågar. Alma betraktade henne medlidsamt. -- Hvad du alltid är öfverdrifven, kära Hanna. Du förtager dig sjelf allt nöje genom att alltid kritisera och finna fel på allt. Inte kan verlden ändå någonsin gå i de spår *du* vill. --Det är illa för verlden, det! -- sade Hanna kärft. Bland gossarne i andra ändan af salen såg hon ett par, som hon var bekant med från Palmfelts. Hon nickade gladt till dem, och då hon ej fick något svar, steg hon upp och gick till dem, omedveten om de många ogillande blickar som följde henne. -- Tänk, att *täckas* exponera sig så der, till

då man är klädd som en la'gårdspiga! -- hviskade en af flickorna till sin granne. Bella hörde hviskningen. -- Hvad är det för ondt i att gå och tala med gossar, som hon ser nästan alla dagar? -- frågade hon. -- Hon borde nu ändå förstå, att sådant ej går an på en bal, -- svarade den tilltalade snäft. -- Men man kan ju vänta hvad som helst af en som kommer på en bal i svart ylle och utan handskar.

-- Hanna eger ingen bättre klädning, och det var jag som öfvertalade henne att komma med. Och jag vill tro att

Lilli bjudit oss för vår egen skull och inte för våra klädningars. Bella var röd af ifver att försvara Hanna. Anmärkningarna gjorde henne ondt, emedan hon på sätt och vis var skuld till att Hanna utsatt sig för dem.

-- Må vara, -- fortfor den andra, -- men i hennes ställe skulle jag smugit mig i en knut och hållits der, i stället för att väcka uppmärksamhet genom ett så . . . så . . . fritt uppträdande.

Bella gick emot Hanna, som just nu återvände från sin exkursion till gossarne. -- Konstiga pojkar! -- utbrast hon smått förargad. -- Jag fick ej ett ordentligt ord af dem.

Äro då alla rent af förhexade här? Kan du tänka, Petter kom ej ihåg hur långt de hunnit i matematiken, och Thure kallade mig fröken, som om vi ej duat hvarann i snart två månader. Bella omtalade de anmärkningar hon hört och blef lugnad, när hon såg Hanna skratta. -- Ingenting annat! Jag sade ju att du skulle få skämmas för mig, Bella fattig. Men jag *förstår* mig ej på detta. Folk kommer hit för att få roligt och så stå de, stela och tillgjorda, i en knut, plocka om sina kläder och låtsa ej känna sina kamrater. Kalla de detta att ha roligt? Nå, gerna för mig, men jag känner mig af pur motsägelseanda hågad att *inte* spela mumie i qväll. -- Ser du, medan man dricker thé, är det alltid litet stelt. Nog blir det bättre, när man börjar dansa. I detsamma spelade musiken upp och det blef en viss oro i goss- och flicklägren. Lilli blef först uppbjuden och snart sväfvade par efter par utåt det blanka golfvet. Hanna såg på med undran. Hon kunde ej finna något nöjsamt i att tyst och förnämt snurra omkring med vildfrämmande menniskor. Nog förstod hon, att var man *riktigt glad*, så var dansen ett nöje, den var icke något ondt i och för sig sjelf. Men såsom det här gick till! Här såg det ut, som om man

dansade för att uppfylla en tung pligt. Intet skämt och skratt, inga glada miner, blott ett djupt allvar å ena sidan och en stel värdighet å den andra. Kunde de ej taga i ring, så finge alla vara med, i stället för att nu blott de vackraste och elegantaste blefvo uppbjudna. -- Puh! jag qväfs! -- tänkte hon för sig sjelf och hörde i detsamma Bengts röst bakom sig: -- Får jag ej bjuda upp Hanna?

-- Ja, till väfva vadmal, annat dansar jag ej. Jo, möjligen nigarmaja. Bengt skrattade. -- Tycker du dansen nedsätter ditt menniskovärde? -- Mer eller mindre i en sådan marionett-teater. Men ute på gröna ängar, der svänger jag om af hjertans lust. Flickorna hade under en paus dragit sig in i ett inre rum och Bella hviskade förebrående till Hanna:

-- Du hade icke bordt kalla Lillis tillställning en marionett-teater, hon hörde det och är nu så ledsen. -- Hvad är det då annat? -- utbrast Hanna häftigt. -- Idel förställning, koketteri, fåfänga, afundsjuka, låtsighet . . .

-- Men du hade icke rätt att såra Lilli, som

så vänligt bjudit dig till sig och trott sig skaffa dig ett nöje. Bella såg mycket förebrående ut, och Hanna hade god lust att gäckas en smul och vara trotsig. Men hon kände med sig, att hon handlat fult och otacksamt, och att Bella hade rätt. Efter en stunds tvekan skyndade hon in i flickornas rum, drog Lilli afsides, såg henne afbedjande in i de tårfylda ögonen och sade: -- du hade kunnat slå mig, Lilli, så elak var jag. Jag förtjenar inte, att du bjuder mig en annan gång, nej, det gör jag inte. Men om du nu är ädelmodig och förlåter mig, så vill jag hellre bita af mig tungan, än såra dig en gång till. Lilli kunde icke motstå de bedjande ögonen och det ovana tonfallet i Hannas röst. Hon slog häftigt armarna kring hennes hals och kyste henne på kinden, vid hvilken behandling Hanna såg så tafatt ut, att de andra flickorna, som märkte det, brusto ut i ett hjertligt skratt.

Dansen fortgick med små pauser till inemot klockan 1. Hanna, som icke mera fann något nöje i att åse densamma, tog en bok och satte sig ensam i Lillis rum, som var afdeladt med en skärm. Hon försökte läsa, men kunde icke hålla tankarne tillsammans. Hon måste oupphörligt tänka på det innehållslösa i dessa slags nöjen,

och ju längre hon tänkte derpå, desto större lust fick hon att fly undan, rusa bort, ut i skogen, eller till sin ensliga lilla kammare eller hvart som helst, ty detta underligt flärdfulla lif hade i hennes tycke någonting smittande med sig. Och på samma gång kände hon en oförklarlig smärta öfver att ej vara såsom de andra. Hvarför kunde hon ej taga verlden och menniskorna sådana de voro, hvarför skulle hon alltid se deras brister, vilja omskapa dem och känna sig otillfredsstäld? Är väl jag en smul bättre än de? -- tänkte hon. -- Nej, nej, jag är mycket

oförnöjsammare, mycket mindre fördragsam, ödmjuk och tålig. Lifvet skall aldrig gifva mig hvad jag begär af det, och alla dessa andra -- hur lyckliga och nöjda äro de icke! Medan hon satt der, inkommo tvenne flickor och satte sig på andra sidan skärmen. De läto ej afskräcka sig af Hannas tydliga hosta bakom skärmen, utan slogo sig ned, ifrigt småpratande i soffan.

-- Ja, du kan ej tro, hur bra det tog sig ut! -- sade den ena. -- Kanhända. Men nog tycker jag för min del, att mörkrödt passar bättre till crêmefärg, än blått. Så som Bibbis till exempel. Den är

förtjusande. Men àpropos Bibbi, har du sett hvad hon och Inez äro goda vänner i qväll? -- Ja, Inez anförtrodde mig, att Bibbi är hennes bästa vän, och att hon säger allt åt henne. -- Men jag vill påminna mig, att Alma B. är Inez' bästa vän. -- Hon var det också ett helt år, men så hörde Inez, att Alma sagt om henne, att hon var inbilsk, och så slog hon upp.

-- Det skulle också jag ha gjort. Vet du, Edvard P. berättade mig i förtroende, att . . . -- Om ni ha några hemligheter, flickor, så vänta tills jag gått min väg -- hördes i detsamma Hannas röst, och flickorna läto henne passera, innan de fortsatte sitt vigtiga meddelande. Bella hade emellertid fått nog af dansen och undrade hvart Hanna tagit vägen. Då hon icke såg till henne, gick hon och satte sig bredvid en blek ung flicka från tredje klassen, som icke fått dansa ett steg. --Du har säkert icke haft roligt i qväll, Elin? -- frågade hon vänligt.

-- Inte mycket, men nog har det gått ändå. Jag är icke bortskämd med att ha roligt på danser.

-- Vill du, så skall jag presentera min bror Bengt för dig, så får du dansa nästa fransäs med honom?

-- Nej, nej, för all del! -- Elin såg blyg och förskräckt ut. -- Om han velat, hade han nog kommit sjelf. Det är alls ej farligt med mig, qvällen är ju snart slut. Hennes röst skälfde litet och hon vågade icke se upp på Bella för att ej förråda de tårar, som glänste i ögonvrån. Bella låtsade ej se något, utan tog vänligt hennes arm, sägande: -- kom, så söka vi upp Hanna Rappe! Hon dansar heller icke, och vi tre kunna få det riktigt muntert tillsammans. De funno Hanna i ett angränsande rum, bläddrande i gravyrer. Och medan dansen och sorlet fortforo derinne, sutto de tre för sig sjelfva i Lillis rum, pratade och hade roligt. Tiden hade gått så fort, när Lilli kom och bad dem in till supén. Hanna öfverraskade ännu engång de närvarande genom att icke sitta stilla och vänta att bli uppassad, utan servera sig sjelf. Hon hjelpte också Lilli att servera dem, som ej hade mod att sjelfva taga för sig. Bertha och några andra följde hennes exempel, medan de öfriga flickorna sutto här och der vid små bord, väntande att deras kavaljerer skulle betjena dem. -- När Bella skulle gå, kom Jenny efter henne i tamburen med ett paket i handen.

-- Förlåt, kära, söta Bella, att jag ej kommit mig att skicka dig den der boken. Kanske kan du taga den nu?

-- Ack, jag har ej frågat mamma om den ännu, -- sade Beila. Hon hade glömt hela saken. -- Det behöfs ej heller, -- sade Jenny öfvertygande, -- jag har lånat den åt flera flickor, yngre än du, och de ha alla tyckt om den. Bella tog motvilligt boken och gick, följd af Bengt och Hanna. När hon kommit hem och begynte kläda af sig, kom hon ihåg boken. -- Nog måste jag ändå titta litet i den, -- tänkte hon, ställde ljuset vid sängen, kröp upp i den och begynte läsa: „Betsy eller ett brustet hjerta”. Gång efter annan kom hon ihåg sin mors förbud att läsa något utan hennes tillåtelse. Men mamma sof ju nu, inte kunde hon väcka henne för att begära hennes tillåtelse, och inte var det nu så farligt med en enda gång. Hon skulle berätta alltsammans i morgon. Ju mera hon „tittade”, dess mer fastnade hon. Boken var en af de många, hvilka icke innehålla något direkt omoraliskt, men hvilkas hela anda är som ett omärkligt gift för unga sinnen. Flärd, lättsinne, koketteri och lek med kärleken möta dem på hvarje blad, men äro så

skickligt dolda under täckmanteln af goda egenskaper, att de ej lägga märke till dem. De läsa med förtjusning om huru hjeltinnan firar triumfer genom sin skönhet, krossar männens hjertan och slutligen lyckliggör en mindre nogräknad man med sin lilla omtvistade hand. Att hon framställes som en varelse, endast skapad att behaga, och endast lefvande för uppgiften att blifva gift, det se de ej, förblindade som de äro af bokens färgrika skildringar och intressanta konflikter. Bella läste med stigande spänning. Hon var alltför kritiklös för att spåra det ohelsosamma i detta slags läsning. Slutligen, när hon hörde klockan slå fyra i matsalen, slog hon igen boken, skrämd och flat för sig sjelf, och släckte ljuset. Men bilderna från boken förfö1jde henne, och dess intrig höll

henne vaken. När hon följande morgon steg upp klockan 9, såg hon så blek och utvakad ut, att hennes mor förebrående frågade hvarför hon dansat så länge qvällen förut. -- Jag kom hem strax efter 1, -- sade Bella skamsen, -- men jag låg och läste till klockan 4 och ville ej sedan kunna somna.

-- Läste? Oförständiga barn! Du har ju lof i dag och god tid att läsa. -- Nej, mamma, jag läste en bok, som Jenny Stenman lånat mig. Hon försäkrade mig, att du icke skulle ha något emot den. Fru Palmfelt såg missnöjd ut. -- Du vet ju, att jag inte tycker om att du läser något, utan att först fråga mig. Hvad heter boken?

Bella nämnde titeln.

-- Jag är ledsen att du läst den, ehuru du visst kunnat råka ut för en sämre. Ser du, mitt barn, det fins två slag af dåliga böcker: de, som på ett rått och anstötligt sätt skildra lifvets skuggsidor och de, som med en täckmantel af behag och poesi förvilla läsarens omdöme och låta honom insupa föreställningar, hvilka rent af undergräfva hans rättskänsla. Till det senare slaget hör den bok du nu läst, och jag anser den farligare än de förra, emedan den gifver sig sken af oskyldighet och renhet. Eller hvad tycker du? Skulle du i verkligheten gilla en flicka, som inte tänkte på annat än hur hon skulle kläda sig och väcka beundran? Eller en annan, som likt den fattiga Betsy gifte sig med en man som hon ej tyckte om för att kunna försörja sina små syskon?

Bella blickade förvånad upp. -- Men, mamma, var ej det senare en vacker och ädel handling? -- Nej, mitt barn, i intet fall. Att gifta sig utan verklig, innerlig kärlek är en vanheder för både män och qvinnor, och en synd, som icke ens de ädlaste motiver kunna urskulda. Dessutom var ju Betsy en frisk flicka och uppvuxen i ett dugligt hem. Det hade icke varit någon svårighet för henne att försörja sina syskon genom ärligt arbete utan att tillgripa denna förnedrande utväg. Men den åsigten är tyvärr allmän och så djupt rotad hos de flesta, att ett äktenskap, sak samma hurudant, är att föredraga för qvinnorna framför att bli hvad man med hån kallar „en gammal mamsell”. Att en qvinna är något i och för sig sjelf och att hon kan finna lycka och tillfredsställelse i en verksamhet också utom hemmet, det glömmer man alltför ofta.

Bella smög sig till sin mor och kyste henne. -- Förlåt mig, älskade mamma, att jag gjorde mot din önskan. Jag skall bjuda till att ej göra så mer. Och jag är så lycklig öfver att du talar med mig om sådant, som jag nog tänker på utan att förstå. Får jag icke alltid komma med mina frågor till dig? Jag tycker att ingen i hela verlden kan ha så vackra och upphöjda tankar som du och Hanna.

*

Bella och Hanna sutto vid matsalsbordet i den förras hem och läste zoologin till morgondagen. Bella pluggade af alla krafter de kallblodiga ryggradsdjuren, medan Hanna som kunde lexan, och lånat en anatomielärobok af Bengt, intresserad betraktade de medelmåttiga planscherna. -- Nej, vet du, Bella, aldrig hade jag trott att våra små händer skulle innehålla 13 olika ben, utom tummens sesamben och så fingrarne. Se hit, två rader *handrotsben*, fyra i hvarje och så fem *mellanhandsben* som fortsättning af fingrarne inuti handen. Hvad jag gerna ville ha ett riktigt benrangel att studera, det är så litet jag vet om min egen kropp. -- Ja, vi äro bra konstigt skapade, -- sade Bella. -- Du skulle bedja Bengt berätta för dig hvad du ej förstår. Han skall ju bli läkare och är så grymt intresserad af allt sådant der. I detsamma kom gamla Lena in för att rödja af bordet för qvällsdukningen. Hon var god vän till de båda flickorna och deltog intresserad i allt deras görande och låtande. Det kunde nu icke hjelpas, att hon såg på verlden och tingen med en annan blick, än dessa unga, som voro af en nyare tid, än hon. Men äfven der hon ej förstod eller gillade dem, behöll hennes hederliga gamla hjerta all sin tillgifvenhet för „barnen”, som hon kallade dem. Hon hade aldrig sjelf erfarit de kraftiga väckelser ungdomen i vår tid är utsatt för eller den oreda och förvirring de första knoppande tankarna kunna tillställa i ett ungt sinne. Hon hade tagit emot hvad hon fått, utan att noga skärskåda det och söka bilda sig ett omdöme om dess värde. Och derför såg hon ofta med undran huru ungdomen „bråkade” och satte sig upp mot gamla åsigter, hvilkas riktighet hon trott vara höjd öfver allt

tvifvel.

-- Hvad är det Hanna nu igen tittar i för gudlösa böcker? -- sade Lena med en skymt af ogillande i tonen, då hon såg planscherna med de anatomiska afbildningarna. -- Det är läran om vår egen kropp, Lena, -- sade Hanna, -- det är menniskans skelett, och visst icke något gudlöst otyg. -- Ja men, jag tycker, att det är det. Hvartill tjenar nu att se på sådant der? Det, som Gud gömt för menniskans blickar, det skall hon

icke envisas att vilja se. Och den arma menniskans „schelett" tycker jag kunde få vara i fred i grafven och inte bli taget fram till ett spektakel för de lefvande. -- Hvem skulle spektakla med något så allvarligt som döden, -- sade Bella undrande. -- Och dessutom, inser du inte, att det är nyttigt för oss att känna vår egen kropp. -- Nej, det är platta onödan, tycker jag. Den, som byggt ett hus, bör veta huru det är gjordt, men inte tillkommer det andra att gå och taga reda derpå.

-- Men läkarena då, huru skola de kunna sköta en sjuk, om de icke veta huru hans kropp ser ut och hvar det onda sitter?

Lena såg fundersam ut. -- Jaa, doktorerna . . . de må nu ha lof att vara kunniga om sådant der. Men inte kunna de ändå göra en menniska frisk, som Gud vill att skall vara sjuk. Och om Gud vill göra en sjuk frisk, så inte behöfver han några doktorer till det. Si, derför tycker jag, att schelettbilder och droppar och tocket der är så platta onödan, för ska' en dö, så dör en. -- Men mins du, Lena, huru glad du var, när du hade gikt i benet och blef qvitt den genom doktorns recept? -- Ja, hjertandes, visst var jag glad, men

det var väl, tänker jag, för det jag är en usel, syndig menniska, som inte kunde lida och bära utan knot hvad Herren pålagt mig. Det var dumt gjordt att vilja kasta bördan ifrån sig, men si, när jag behöfde benet . . . --- Det är just det, -- inföll Hanna. -- Hvem behöfver icke alla sina lemmar för att kunna arbeta och vara nyttig? Icke sänder Gud sjukdomen för att vi motståndslöst skola böja oss för den, utan jag tänker mig, att han sänder den som straff för att vi brutit mot någon af naturens lagar och för att pröfva vår tro på hans hjelp. -- Ja, jag förstår mig nu inte på andra lagar än de som stå i tio Guds bud. Men nog är det i alla fall syndigt, att unga flickor, som ni, skola syssla med „schelett" och tocket der.

-- Hvarför det? Tänk om någon af oss skulle få lust att bli läkare, -- utbrast Bella och spände sina glada ögon utmanande i Lena. -- Gud bevare mig att behöfva upplefva den dagen, -- sade Lena förfärad. -- Flickor doktorer! Så Bella kan prata! Hvarför icke lika gerna konstaplar eller gardister! -- Till och med det, -- sade Bella road. -- Det fans en vallflicka i Frankrike, som Gud kallade att bli soldat och gå i krig för sitt land.

-- Skyll på Gud! Nog var det hennes eget syndiga infall att vilja leka karl och slå ihjäl menniskor för att få deras „schelett". Men si, det säger jag, att Gud har skapat qvinnan att bli en bra hustru och en bra mor och inte till att slåss eller klotta med mixturer och tocket der. -- Voj, voj, söta Lena, hvad du är rysligt dum. Skulle det nu hindra en flicka att bli en bra hustru och en bra mor, om hon visste huru hon skall förbinda ett sår eller spjela ett ben eller tillblanda en mixtur? Och dessutom, om vi nu ej skulle vilja gifta oss?

Lena skrattade. -- Vilja? nog *vill* man alltid, när man *får* en bra man.

-- Nå, hvarför har Lena inte gift sig, det håller på att bli för sent nu, -- skrattade Hanna. -- Ja si, ingen har friat till mig. Men nog kommer två så söta flickor som ni, att få friare hela hopen. -- Och Lena plirade skälmaktigt med sina små gröna ögon, men blef i hast allvarsam igen. -- Ja, jag kallar er söta, för det att jag håller af er och sött Bella sedan hon kom till verlden. Men nog äro ni sådana syndigt sjelfsvåldiga och förmätna ungar ibland, att jag är rädd Gud ej skall hafva tålamod med er.

Nu stormade småsyskonen in för att få qvällsvard.

-- Vet du hvad, Hanna, -- skrek Lulle. -- Min Lunkentus skall få nya segel och nya årar. Bengt har lofvat. Sen, i jul, blir den färdig. -- Men det blir sommar, förrän det blir jul, -- upplyste Lisi, som redan var i färd med smörgåsarne.

-- Jaså, -- sade Lulle. -- Janå, då får jag den till sommaren då. Och den skall hemta apelsiner från Borgå.

--- Växer det apelsiner i Borgå? -- frågade Hanna förvånad. -- Jo. Så här stora. -- Och han bildade med armarne en så stor ring han kunde. -- Åhnej, Lulle, du narras, -- sade Lisi undervisande. -- Inte växer det apelsiner i Borgå. Det fins ej i hela Finland.

-- Hvad säger du, vi ha ju apelsiner i skänken, -- skrattade Bella.

Lisi ansåg under sin värdighet att svara på sådant dumt missförstånd. Bella satt med Helmi i famnen och matade henne med smörgås och mjölk. Den lilla var sömnig och de runda ögonen kröpo allt oftare ihop mellan munsbitarne. När hon slutat, kyste Bella henne och sade: -- Se så, nu säga vi godnatt och så gå vi till Nukku Matti.

Men då vaknade motsägelseandan hos lilla

syster, och hon satte sig till motvärn. Nedra läppen sköts fram med en trotsig blick, och hon gjorde sig styf som en gärdsgårdsstör. Något straff skulle Bella ha, som ville stoppa henne i sängen. När Bella det oaktadt bar henne mot dörren, satte hon i att tjuta af alla krafter och slog Bella i ansigtet med sina knubbiga händer. Bella tog en mycket allvarsam min på sig, alldeles som mamma, och sade: -- Helmi, nu är du ej snäll. Den lilla skrek allt värre och sträckte sig mot modern, som just inträdde. Denna förstod hvarom fråga var och såg småleende Bellas bestämda min. Hon skakade på hufvudet: -- mamma törs ej taga dig, Nukku Matti väntar, -- sade hon och kyste barnets lilla ulfvande mun. Bella bar obeveklig bort henne, och det dröjde ej länge, innan den lillas upproriska egenvilja domnat bort i den sötaste sömn. Tårarne sutto qvar i ögonhåren, och läpparne darrade ännu litet i sömnen. Men småningom utplånades dessa sorgens spår af de lyckliga drömmar man drömmer i englarnes vakt. Fru Palmfelt hade icke kunnat undgå att märka, att Bellas hela väsen vunnit i fasthet den senaste tiden. Hon såg det nu åter på detta lilla drag. Förr hade Bella haft så svårt att motsätta

sig lilla systers nycker och hon tyckte det var rent af omenskligt att bära henne i säng när hon, sprittande glad, jollrade med sina leksaker, eller bedröfvad vädjade till Bellas ädelmod. Då måste hon fälla en förbön för henne. Men nu tycktes Bella beslutsamt sätta sig öfver det oundvikliga lilla krånglet och bemötte den lillas vrede med stora systers värdiga lugn. Så obetydligt detta lilla drag än var, kunde Bellas mor ej undgå att glädja sig öfver det bevis på växande fasthet det gaf. Och hon tillskref det Hannas inflytande, på samma gång hon tyckte sig märka, att den hårda skorpan kring dennas väsen småningom mjuknade och begynte falla af. När théet var drucket, drogo flickorna sig in i Bellas rum och kröpo upp i den gamla obeqväma soffan för att ännu få en liten pratstund. Dessa „pratstunder” hade blifvft Bella allt kärare och oumbärligare. Hon tyckte sig ösa med fulla händer tankar och intryck ur dessa samtal, och hon bearbetade dem sedan när hon var ensam, tills hon fått det ena eller andra klart för sig. De blefvo henne ett dagligt sällskap och hjelpte till att utveckla och mogna hennes sinne. Hanna å sin sida, som aldrig haft någon förtrogen, aldrig känt sig omfattad af en väns tillgifvenhet, hängaf sig småningom allt

motståndslösare åt det tröstande och ljufva i Bellas vänskap. Hon blef mindre förbehållsam och framlade stundom sina tankar och funderingar med en öppenhet och en öfvertygelse, som hänförde Bella. Och då stundom hennes reformifver var alltför hänsynslös eller hennes uttryck för stränga, kunde en skrämd blick ur Bellas ögon eller ett förebrående tonfall i hennes röst komma Hanna att hejda sig och inse sin öfverilning. Nu sutto de åter i den kära pratsoffan i hvar sitt hörn och småhviskade om skol- och kamratintressen. Lampan var släckt, och endast gaslyktan utanför fönstret spred ett svagt skimmer i rummet. Bakom skärmen hördes Lisis lugna andetag, hon hade nyss somnat i sin lilla bädd bredvid Bellas. -- I dag, -- hviskade Bella, -- förtrodde mig en af kamraterna, -- jag vill ej säga hvilken, för att icke förråda ett förtroende, -- att hon var förtjust i en gosse. Jag visste ej rätt hvad jag skulle svara till detta, jag kände mig så osäker och tror jag sade någonting i allmänhet. -- Det är dumt att gå och inbilla sig sådant, innan man ännu vet ut och in på sig sjelf. -- Det kom något retligt i Hannas ton. -- Har du någonsin hört, att det blitvit allvar af ett skolflickstycke, som slagit ut på barnbalerna eller

skridskobanan? Jag har aldrig ansett sådant för annat än onödig inbillning. Bella blef tankfull. -- Jag har sett litet i den vägen, -- sade hon. -- Men något inom mig säger, att det är att leka med något mycket allvarsamt. Och

dock, vet du, Hanna, har jag en gång sjelf fastnat ut för något sådant, och du kan aldrig tro, hvad det var för en tråkig tid. Bella var röd som en eldbrasa, fastän mörkret dolde det, och hon lutade sig närmare Hanna.

-- Jo, vet du, det var en af Bengts kamrater, som hette Oskar. Han bor ej mera här, och det är nu alldeles slut med den dårskapen, derför kan jag tala om det. Han var mycket vacker och hygglig, och jag gick och blef kär i honom bums, eller inbillade mig att jag gjorde det. Men så fingo kamraterna tag i det och det blef ett bryende och bråkande, så det var äckligt. Inte brydde Oskar sig en smul mer om mig än om andra flickor -- och det var nu väl det -- men antingen jag talade om honom eller ej, fick jag alltjemnt smälta en hop dumma anspelningar. Till slut blef det olidligt, och jag började bli led den oskyldiga Oskar, bara för att flickorna gingo på så der, Och när jag riktigt ransaknde mig sjelf, fann jag, att inte var det alls något bevändt med min känsla för honom, jag kunde afstå från den

när som helst. Jag tyckte ej ens en tiondedel så mycket om honom, som jag nu tycker om dig, Hanna. Hanna hade åhört henne tyst och tryckte hennes hand vid de sista orden. -- Jag tror, -- sade hon, -- att vi böra akta oss för sådana inbillningar. Det är att gå de djupa, äkta känslorna i förväg och liksom pluttra bort deras kraft. Jag har aldrig erfarit något dylikt, men föreställer mig, att det är som när barn äta omogna frukter. De inbilla sig att de smaka bra, men taga lätt skada deraf. Och hvilket innehåll har väl ett sådant der skolflickstycke? Alls intet. I de allra flesta fall är det ett sätt att göra sig intressant och inte vara sämre än andra.

-- Ja, så tror jag, att mitt tycke var, -- log Bella. -- Jag visste, att nästan alla kamraterna hade ett sådant intresse, som de hviskade om och voro så vigtiga med, och så tyckte jag det vara dumt att inte ha ett sådant, också jag. Jag kände mig dock hela tiden illa till mods, som om jag gjort mig till narr. Men jag trodde det skulle så vara. Tror du dock icke, Hanna, att det *kunde* vara möjligt, att verkligt varaktiga känslor kunde uppstå så tidigt som hos oss? Tror du ej, att om *du*

nu fäste dig vid någon, det skulle vara för hela lifvet?

--- Huru kan jag veta? -- sade Hanna. Hon tyckte ej rätt om att tala om sina personliga känslor eller analysera dem. -- Men, -- fortsatte hon, -- jag tror medvetandet om en sådan känsla vaknar långsamt och först sedan den blifvit pröfvad på ett eller annat sätt. Det kan ju hända, att min tillgifvenhet för dig eller Bengt eller någon annan har ett varaktigt frö inom sig, men detta vet jag icke ännu. Bella kände ett litet stygn. Icke vara fullt viss om, att de alltid skulle förblifva vänner! *Hon* åtminstone var fullt säker på sig. De sutto tysta en stund. -- Hvad tänker du på, Bella? -- frågade Hanna slutligen. -- Jag tänker på det du sade, att du ej var viss på, att din tillgifvenhet för mig är varaktig. -- Var ej ledsen på mig, Bella min, men huru kan jag annat? Den är ju icke pröfvad ännu. Vi kunna ju utveckla oss åt fullkomligt motsatta håll, så vi småningom slitas från hvarandra. Ser du, så länge vi växa och utvecklas till det inre, som till det yttre, finnes alltid en möjlighet för oss till oförutsedda förändringar, hvilka göra det omöligt för oss att hålla ihop.

Men detta skall lifvet visa. Du är väl icke ond på mig?

-- Nej, men litet sorgsen.

-- Åh, Bella, sörj ej på förhand! Vi skola ej binda oss med några löften oeh alltid vara sanna mot hvarandra, alltid. Skola vi icke?

*

April hade kommit och i det närmaste åter gått, endast ett par dagar återstodo. Gatorna slaskade, taken droppade, isarne sågo vattusigtiga ut. Gräsplanerna i esplanaden och inne på gårdarne begynte skryta med ett och annat grönt strå.

I skolrummen baddade solen het genom de höga fönstren. Några flugor, som tillbragt vintern mellan rutorna, vaknade ur sin dvala och förde ett oregerligt lif för att undgå att bli ihjälstekta. Flickorna svettades vid pulpeterna och begynte räkna på fingrarna hur många dagar de hade qvar till examen. De pustade öfver ämneskrifningen, matematiken och Sjögrens historia, men naturkunnigheten blef intressant, när magistern i slutet

af månaden hemtade dem några tidiga sippor att studera genom mikroskopet. Märkvärdigt, huru litet man förut gifvit akt på det konstnärligt vackra i t. ex. en sippas skira blå väfnad, en flugas vinge eller en liten larvs

brokiga ringar! Detta var verklighet, riktigt lif. Men siffror, grammatik och döda årtal . . . puh! Fierde klassen höll rådplägning om en utfärd till Thölö. De skulle ha vägkost med, koka kaffe hos banvakten, leka och slå boll. -- Då taga vi gossar med, -- föreslog Hanna, -- de äro så duktiga att slå boll och spela boccia.

-- Nej, nej, -- ropades i korus från ett håll. -- Inga pojkar med, vi vilja ha vår riktiga frihet. Bella tyckte att de gerna kunde taga Bengt och Alfred och Thure och Petter och några andra bussiga gossar med, men aktade sig att understöda Hanna, emedan flickorna påstodo att hon alltid ville detsamma som Hanna. Men så förenade sig Bertha, Siri och några andra med Hanna. Det blef en ganska liflig debatt, som slutade med att förslaget gick igenom. Då yrkade Jenny, Agnes och Lilli m. fl. att de skulle få bjuda *sina* bekanta gossar med, men det gick motpartiet åter icke in på. -- Nej. -- sade Bertha Eriksson med bestämdhet, --- om vi bjuda Cederström och Ståhle och Rytterskóld och sådana, så blir det hela bara skräp och kurtis och dit vill jag ej vara med. -- Inte vi heller! -- hördes några röster. -- Det är ju allra bäst, om hvar och en får följa sin egen smak, -- sade Lilli Enestam, --

annars komma några af oss att i hvarje fall vara sura och missnöjda. Jag föreslår derför, att vi dela oss i två partier och att hvar och en får taga med den hon helst vill. En förlägen tystnad uppstod. Man var i sitt sinne förargad öfver trasslet, men när det gälde att bryta kamratkretsen, kände sig alla litet illa till mods.

-- Nej, vet ni hvad, flickor, -- begynte Hanna, -- inte dela vi oss af en så futtig orsak! Det vore en skam för klassen, om vi inte kunde gå alla tillsammans. Efter det var jag som kom upp med förslaget att taga gossar med, så afstår jag helt och hållet från det, hellre än att klassen splittrar sig på olika håll. -- Hanna har rätt, -- inföllo flera. -- Hellre gå vi för oss sjelfva, än dela oss af en så lumpen anledning. Det såg ut som om en sten fallit från allas hjertan och man öfverlade i största vänskaplighet om hvad som skulle medtagas. En bestyrelse utsågs, som skulle taga hand om korgarne och man skildes med öfverenskommelse att mötas i morgon klockan 7 vid Kajsaniemi port. Edast Jenny och Agnes hyste ett doldt missnöje med utgången. De hade redan hunnit tänka ut hvad de skulle ha på sig. Och nu var

det så litet 1önt att taga sina nya hattar, när inga gossar skulle komma med. Morgondagen kom, det var sista april. Termometern visade 5 graders värme i skuggan klockan 7, dagen lofvade blifva vacker. Flickorna samlades på utsatt tid vid Kajsaniemi port, några i parasoller och flor, för hvilka de fingo smälta åtskilliga stickord. Bestyrelsen släpade på stora korgar; man kände sig matfrisk och vänligt stämd mot hela verlden. På andra sidan långa bron uppstämde några af flickorna: „låt vår lätta, raska, modiga tropp tumla om, tumla om i eldigt galopp”, hvarvid de togo hvarandra om lifvet och muntert galopperade framåt vägen. De mera tungfotade höllo sig till matkorgarne, hvilka med Bibbi, som hade skoskaf, tagit plats i en isvoschik och långsamt följde efter.

Man slog sig ned i en backsluttning på solsidan och det blef ett qvitter som om hundra starar hållit sammankomst. Matkorgarnes innehåll afsynades af några nyfikenstrutar och man vidtog anstalter för kaffekokningen i banvaktens lilla kök. -- Måntro ni ha tillräckligt mat? -- sade Bertha och nosade i en af korgarne, hvarvid hon behändigt smugglade dit ett pakett.

-- Gå din väg, snålbytta! -- skrattade Bella. -- Den som är nyfiken får ingenting.

-- Det var sjutton! Och jag är redan alldeles tom i magen! Ni få bära hem mig på bår, det få ni till straff. Man slog sig ned i gräset på utbredda sjalar och insörplade med obeskriflig njutning den vårfylda luften. Här och der i skuggan lågo smutshvita snöfläckar, -- våra tvättfat, -- som Hanna kallade dem, och små rännilar silade sig fram utmed sluttningen och skuro fina ränder i sanden på landsvägen. Bella var en af de tjenande systrarna. Hon sysslade glad och ifrig med kaffet, då och då utbytande en hastig glad blick med Hanna, som halflåg i gräset och tuggade på några torra strån. -- Hör du, Hanna, -- sade Lilli, som satt bredvid benne, och följde Bella med ögonen, -- är det sant, att Bella är din bästa vän?

Hanna kände ett visst obehag vid frågan. -- Hvarför använder du det uttrycket, Lilli? -- sade bon nästan häftigt. -- Jag tycker ej om det. Det har blifvit så missbrukadt och är så utslitet, att det ej säger någonting alls. Bella och jag

äro vänner helt enkelt. Den högre eller lägre graden af vår vänskap komner ingen annan vid.

Lilli såg litet afsnäst ut, och det gjorde Hanna ondt. -- Har du ej märkt, -- sade hon vänligare, -- huru litet uttrycket „bästa vän” i våra dagar betyder? -- Ja, -- inföll Bertha, som satt i närheten, -- jag *hatar* det uttrycket. Jag var en gång Molly P—s „bästa vän” i hela tre veckor, tills hon fick hem en kusin från Schweitz, som öfvertog rollen. Och det var det allra bästa för mig, ty jag gick redan och begynte bli hypokondrisk af alla de ömma namn, smekningar och presenter hon lyckliggjorde mig med. Nu nicka vi nätt och jemt åt hvarandra, när vi mötas. Lilli hade blifvit tankfull. Hon kom att tänka på, att hon aldrig sett Bella och Hanna kyssas. Så underligt! Men sjelf hade hon till vana att i tid och otid slösa med sina kyssar. Det var ändå i grunden bra onödigt. Blott när man *riktigt* höll af någon . . . Om hon ändå hade en vän, icke en sådan der „bästa vän”, som skollifvet så ofta bjuder, utan en verklig vän. Hon kände sig denna stund så ensam, hon tyckte det var något halft med henne. Och den menskligaste af alla känslor, åtrån att stå ett annat hjerta nära, fylde omedvetet hennes ögon med tårar. -- Har jag gjort dig ledsen? -- utbrast Hanna

förskräckt, när hon kände en het tår på sin hand. Lilli smålog och skakade på hufvudet. Hon tvekade litet, men böjde sig ned och hviskade:

-- Du är lycklig, Hanna, som har en vän. Tror du, att jag någonsin skall få en?

-- Det är jag viss på. Men sök icke. Vänta, tills lifvet sjelfmant bjuder dig en. Hvad jag fått i dag, kan du få i morgon. Det brådskar inte, vi äro ju bara snärtor ännu. Lilli nickade och var synbart lugnare. Nu kommo Bella och Siri med bud att kaffet var färdigt. -- Hvad ser jag? -- utbrast Bella då hon såg tårarne i Lillis ögon, -- jag tror det regnat. Aprilregn! Aprilregn! Kom nu och nedskölj dina bekymmer med äkta kaffetårar! Bertha rusade upp med ett uttryck af högsta bestörtning i sitt ansigte. -- Bella . . . se dit . . der, der springer en häst . . utan ben! Bella vände sig oförsigt om. -- April! April! April! skrek Bertha och snafvade i sina kjolar, när hon skulle taga till flykten för Bellas hotande gester. -- Vänta du, din lurifax, detta skall du få betala! -- Bella tog en handfull gräs och

stoppade det i nacken på den sprattlande Bertha. -- Ät nu det här, till dess du får annan mat. --- Ack ja, kaffet! -- suckade Bertha melankoliskt. -- Jag fruktar det kommer *för sent.*

Hvad det smakade läckert, kaffet vid den lilla stugan, der solskenet blänkte på den hvita servietten och speglade sig i den blankskurade pannan. Korgarne innehöllo ofantliga portioner smörgåsar och hvetebröd och en af dem utstjelpte under allment jubel 34 kalla potäter och 17 salta strömmingar, -- en potatis och en half strömming per man. -- Berthas påhitt! -- skreko flickorna, -- hon ämnar doppa salt strömming i kaffet. -- April! April! det ämnar hon visst inte, det är ett sorgligt misstag! -- hördes Berthas mumsande röst. -- Men hon måste ju säkerställa sig för möjlig hungersnöd. -- Du har en torndyfvel på . . . din näsa! -- skrek Bella med låtsad förfäran och puffade Alma i sidan.

-- Åhnej! -- sade denna lugnt och smuttade på sitt kaffe. -- Men jag har ett bref från *„Oskar”!!* på fickan . . . hm! -- Och hon skramlade med en bit tidningspapper i sin ficka, för att gifva sina ord mera kraft.

-- Gerna för mig! -- skrattade Bella utan den minsta lilla häntydan på förlägenhet.

Det April'ades hela tiden kaffet dracks, och nu var sista tåren tömd. -- Åhå, den som hade en mage till! -- och Bertha såg längtansfullt på två skorpor och en knäckebrödssmörgås, som blifvit öfver. Skulle man nu springa enklek? Omöjligt. Man var ej herre öfver sina ben. Först måste välplägningen få tid att sätta sig.

-- Och derför sätter jag mig här, -- sade Bertha, i det hon slog sig ned på en upp- och nedvänd bytta, som stod på gården. De öfriga lägrade sig hvar det passade, och bestyrelsen diskade kopparna. -- Nu skola vi hålla tal, -- föreslog någon. -- Hanna börjar. Hanna satte sig på bordet. Hon var i dag så glad till mods, så glad och ändå full af tankar. Vårsolskenet, den ljumma luften, kamraternas glada sorl, allt medförde en fläkt af friskhet och lycka. Hon stälde sitt „tal” till bestyrelsen, som hon tackade för dess osparda möda och lyckade arrangementer. -- När jag blir välbestäld häradsskrifvare någonstädes, -- slutade hon -- ber jag att få bjuda klassen på limonad och

pumpernicklar.

-- Nej, hör, skall du bli häradsskrifvare? -- frågade någon. -- Jag trodde du ämnade bli prest, du predikar så gerna moral, -- snärtade Jenny med en liten stygg blinkning. -- *Jag* ämnar bli polismästare, -- sade Sanna Wilhelmsson, en af „sportflickorna", och slog för sitt bröst. -- Jag har så bastanta näfvar. Eller också blir jag baderska. -- Hvad tänker du bli, Bella? -- frågade Siri skälmskt och ritade i detsamma med parasollskaftet i sanden svaret: *fru.* -- Visst inte, -- skrattade Bella litet förlägen, -- åtminstone ämnar jag inte bråka för att bli det. Först hjelper jag mamma och så inrättar jag en hushållsskola. Jag tycker om att sy och koka mat. -- Nå men, Bella, inte skulle du ändå i längden trifvas med ett så simpelt arbete, -- sade Jenny, som i tankarne redan gjort Bella till artist eller författarinna. -- Simpelt? Det arbete som vi alla äro beroende af! Och dessutom, söta Jenny, hur kan du kalla något arbete simpelt, som ger en menniska hans ärliga bröd? Att slå dank eller syssla med sådant som ingen nytta gör, det kallar jag *simpelt*.

-- Jag tänker inrätta en samskola, -- inföll Aina blygt. -- Åhnej, det får du visst inte! -- skrek Bertha från byttan, -- det är min idé, sedan jag låg i vaggan. Du, syster sötnos, skulle handtera pojkar! Jag ville just se. När de vore som mest oregerliga, skulle du se mildt förebrående på dem och säga: mina söta, älskade pojkar, vill ni nu inte vara snälla! Och om de inte lydde, skulle du gråtande gå din väg, vända dig om i dörren och utbrista: farväl . . . mitt hjerta blöder! . . . Nej, gumma lilla, inte duger du för pojkar, det skall vara boxarenäfvar för dem. Du kan bli en bättre sortens guvernant, möjligen.

Flickorna skrattade, ty Bertha var en mästarinna i konsten att härma, och de kände alla igen Ainas lilla undfallande röst och blyga fasoner.

-- Bertha blir veterinär, -- sade Agnes med betoning, -- hon tycker ju om att peta i kadaver. Till svar grep Bertha en stor svart spindel och släpte den i nacken på Agnes, som rusade upp med ett förfärans skri. Lilli förbarmade sig öfver henne och borttog spindeln, men Agnes fick af obehaget ett gråtskof, som litet störde stämningen.

-- Ett sådant litet fruntimmer! -- hviskade Bertha föraktligt. Bella såg förebrående på henne. -- Du vet ju, att många menniskor -- också män -- ha en obetvinglig afsky för spindlar. Det var dumt gjordt af dig. Bertha brummade litet, men bad Agnes i tysthet om ursäkt. För att skingra misstämningen fortsattes det förra samtalet. -- Jag tror, att jag blir målarinna, -- sade Jenny och kisade med ögonen, som hon sett artister göra. -- Jag tycker så om allt vackert och konstnärligt. Lilli utkorades till blåstrumpa, emedan hon skref dagbok och hade anlag att vara sentimental, och Bibbi till konditor. -- Nej, jag blir trädgårdsmästare, -- sade den senare, -- jag tycker om att gräfva. -- Du, som har skoskaf, inte kan du handtera spaden! Hur mår din fot?

Och Bella satte sig hos Bibbi, som inte mådde bra och höll sig för sig sjelf. -- Nå, Hanna, hvad rufvar du öfver, du är ju allvarsam som en Egyptens prest? -- Bertha slog Hanna broderligt på axeln. Hanna hade en stund suttit tyst, och hennes

ögon hade antagit det uttryck de brukade, då tankarne arbetade inom henne. -- Ja, -- sade hon och mötte kamraternas blickar, -- nog skämta vi nu om vår framtid, men jag hoppas det ej fins en bland oss, som ej försöker på allvar tänka sig ett mål, dit hon vill sträfva. Ty arbeta utan mål, det kunna vi ej, fastän vi äro „bara flickor". Jag hörde en dag en gosse säga till en annan: „flickor, puh, hvad duga de till? Kläda sig och göra sig till för oss, det kunna de, men ett allvarligt arbete gå de aldrig i land med". Jag kan ej säga hur detta grep mig, just derför att jag måste medgifva, att hvad de sett af oss nog kunde gifva dem anledning till detta omdöme. Jag skulle kunnat gråta, vet ni, men jag knöt i stället näfven för mig sjelf och tänkte: -- det *skall* bli annorlunda . . .

-- Strunt i, hvad snobbar tänka om oss! -- utbrast Bertha harmset.

-- Säg icke så, deras omdöme delas af många goda menniskor. Och jag säger ju att de ha rätt. Huru många af oss tänka väl på annat än att vara „söta" och att möjligen i framtiden blifva gifta? -- Jag talar ej om folkets barn, som få träla och arbeta från det de vuxit ur vaggan. -- Och derför är man van att tro flickorna icke duga till något. Men vi skola visa att man har

orätt, att vi kunna både tänka och arbeta sjelfständigt. Kanske skall man småningom få en bättre tanke om oss. Men det är ej för att vinna någons gillande, ej ens de goda menniskornas, som vi skola försöka bli sanna och dugliga, utan för att *det är rätt*. Så tänker jag . . . Och derför -- fortfor hon, halft skämtsamt, halft allvarligt, -- derför ämnar jag försöka, sak samma om jag sedan blir smed, sömmerska eller advokat. Kamraterna hade tysta hört Hanna. Hos mången af dem hade samma tankar uppstått, oklara, famlande, men rigtade åt samma håll. Nu hade Hannas ord redt dem och de genombäfvades af en känsla af ansvar och en längtan att utbyta den gamla drömverlden mot ett lif af sundt och nyttigt arbete. Bella satt med ansigtet skuggadt af handen, hon kunde bättre tänka så. Hon var stolt öfver Hanna, ty hon såg kamraternas beundran, men hon var ändå mer lycklig öfver att få vara hennes vän. Sjelf var hon ju så obetydlig, alltför obetydlig att få stå Hanna nära. Ett ögonblick gick under tystnad, då rusade Bertha upp: -- nu se vi alla ut som tusenåriga filosofer, det står jag inte ut med. Pass på, Bibbi, der har du natthugg! O ve, du arma klinkumperfektum, du kan ju ej springa!

I ett nu var leken i full gång. Den smakade så mycket bättre efter allvaret. Natthugg, hök och dufva, enklek, femte hjulet, med flera lekar aflöste hvarandra och flickorna visade att de haft en god lärarinna i gymnastik. De voro både viga, uthålliga och starka. Endast några, som ännu höllo till godo med trånga snörlif, pinades innerligen af stygn, andtäppa och hjertklappning. Bella flög som ett torrt skinn öfver tufvorna. Hon var den flinkaste af dem alla och en mästarinna i balansergång på plank och jernvägsskenor. Hanna åter var en förfärlig hök och bar dufvorna som påsvantar fram ur deras gömställen. Solen baddade, ansigtena glödde, man tömde hafva brunnen med vanlig flick-oförsigtighet. Efter lekarne kommo bollarne i farten och klockan var nära 3, när återtåget anträddes med tömda korgar, trötta ben och kjolfållar, der man snart kunde vänta att få se svampar uppväxa.

*

Bellas och Hannas växande tillgifvenhet för hvarandra fortfor att väcka afund hos några af kamraterna. Bella var som sagdt, allas favorit, och man hade blifvit van att få rå om henne på alla lediga stunder. Nu kunde de icke undgå att märka, att hon var mindre tillmötesgående, än förut; hon hade icke tid med allehanda onödiga upptåg; hon mottog icke alltid deras inbjudningar och var ofta förströdd under deras betydelselösa pladder. Hon var aldrig ovänlig, men hade fått ett sätt att mera oförbehållsamt uttala sitt ogillande af det ena och det andra, hvilket, just emedan det var så olikt henne, icke kunde undgå att såra några. Hon hade, med ett ord, blifvit förändrad och icke i allas ögon till sin fördel. Det barnsligt goda och veka fans visserligen qvar, men det hade blifvit uppblandadt med en liten portion bestämdhet och sjelfständighet, som alls icke klädde henne i en del kamraters ögon.

Att umgänget med Hanna förorsakat denna förändring, insågo alla. Men de mera tänkande bland flickorna värderade Hanna allt för mycket för att af egoistiska skäl missunna henne Bellas vänskap. Och de sågo likaså spår af Bellas inflytande på Hanna, ehuru dessa icke på långt när framträdde så ofta och så tydligt. Hennes öfvermodiga sätt hade något förmildrats och hon fälde ej fullt så ofta som förut, skarpa omdömen om menniskorna. Hanna sjelf kände stundom med förvåning att hon hyste ett slags intresse för dem och en önskan att kunna arbeta och lefva för andra. Men hon kände sig blyg för dessa främmande tankar och framkallade sin trotsiga sinnesstämning för att hålla dem på afstånd. Då kom åter Bellas varma, tillitsfulla syn på lifvet och liksom slipade bort de hårda kanterna inom henne. Hon kände, att hon veknade, men var ej på det klara med sig sjelf, om hon skulle anse det som en otillbörlig svaghet, eller som ett menniskohjertats rättmätiga behof att älska och begära kärlek. Bellas mor hade med intresse följt utvecklingen af de begge flickornas vänskap. Hon insåg, att Bellas böjliga karakter väl kunde behöfva stödet af en så kraftfull natur, som Hannas, och gladde sig, då hon tid efter annan

varseblef prof på ett sjelfständigare omdöme och större fasthet hos Bella. Den fruktan hon i början hyst, att Bella blindt skulle söka likna Hanna, så i ondt som godt, försvann helt och hållet. De voro af alltför olika material för att någonsin kunna omformas efter precis samma mönster. Emellertid hade ryktet om Hannas fria uppträdande på bjudningen hos Enestams nått fru Palmfelts öron, smyckadt med allehanda tillägg, som oroade och plågade

henne. Bella hade visserligen för henne omtalat Hannas uppförande, men hon fruktade, att Bella af hänsyn till vännen framstält det i en oskyldigare dager, än som var förenligt med verkliga förhållandet. Hon kunde icke förmå sig att tro hvad man sade om Hanna, men ovissheten pinade henne likväl. Man hade till och med gifvit henne en vink om, att Hannas sällskap icke vore nyttigt för Bella, och för första gången kände hon sig orolig öfver att ha gifvit de begge flickornas vänskap en så oinskränkt frihet. Hon beslöt att tala med Hanna, hvars sanningskärlek hon ej ett ögonblick betviflade.

En dag då Bella var ute och Hanna tillsammans med Bengt beskådade ett illustreradt botaniskt arbete, bad hon Hanna komma in till sig på en stund. Hanna kom, utan att ana att ett

förhör väntade henne. Fru Palmfelts försigtiga frågor väckte hennes misstänksamhet, och hon rustade sig till försvar. -- Jag rår icke för, att jag är sådan jag är, -- afbröt hon häftigt fru Palmfelt. -- Hvarför skola menniskorna bjuda mig till sig, när de icke kunna förlika sig med mitt sätt. Tant vet, att jag icke *kan* förställa mig.

-- Det begär jag icke heller, -- svarade fru Palmfelt lugnt, -- men aktningen för dina medmenniskor bör åminstone afhålla dig från att afsigtligt såra dem och visa dem vanvördnad. Man har sagt mig, att du kallat de närvarande marionetter; att du varit ohöflig mot fru Enestam, väsnats med pojkarne och burit dig oskickligt åt vid supén. Ehuru jag tror, att mycket af hvad man påbördat dig, är osant, ville jag likväl för din egen och Bellas skull gerna höra huru det förhöll sig. Jag ville gerna kunna tillbakavisa beskyllningarna och rätta misstagen; derför måste jag få veta allt.

Hanna hade tigande åhört henne och det kostade henne mycken sjelfbeherskning att ej än en gång afbryta. Hvarför bråka menniskorna så mycket med mig, kunna de ej låta mig vara i fred? -- tänkte hon, och trotset växte. Men

orden *för Bellas skull*, kommo det att mjukna och gjorde henne tankfull. -- Jag skall gerna omtala allt för dig, tant. -- sade hon nästan ödmjukt. -- Du har rätt att få veta det, du är ju Bellas mor. Och så följde berättelsen om hela aftonen hos Enestams, under det hon öppet såg fru Palmfelt i ögonen. Hon beskref sin ovänlighet mot Lilli, sitt vårdslösa sätt och sin brist på sällskapsvett. Hon framhöll ingenting, som kunnat rättfärdiga henne, tvärtom omtalade hon med sträng noggrannhet hvarje ful tanke, hvarje ovänligt ord bon kunde påminna sig. Det oaktadt kände sig fru Palmfelt lugnad. Hanna hade visserligen felat mot några af etikettens regler, men detta var i hennes ögon af liten betydelse. Hon kunde icke, oaktadt den strängaste granskning, finna något verkligt fult och ovärdigt i hennes uppförande, något för hvars skull hon behöft vara orolig för Bella. -- Tack för din uppriktighet, -- sade hon vänligt, då Hanna slutat, -- jag visste ju att sqvallret öfverdrifvit. Men du förstår, mitt barn, att jag bör ha litet reda på det inflytande, åt hvilket jag så oförbehållsamt anförtrott min flicka. Etiketten är visserligen i och för sig en formsak, men så länge vi sjelfva äro outvecklade och utan

erfarenhet, böra vi icke sätta oss till doms öfver rådande seder och bruk. Bland kamraterna var det isynnerhet Jenny, som med missnöje och afund såg Bellas växande tillgifvenhet för Hanna. De kunde aldrig rätt med hvarandra, de två, de drabbade ständigt ihop. Jennys grunda, tanklösa natur var icke i stånd att uppfatta det sant originela och djupt reflekterande hos Hanna; hon tog det som råhet och som skrytsam öfverlägsenhet. Hannas skarpa kritik åter eggades oupphörligt af Jennys ytlighet och hennes förkärlek för bjefs och moder. De råkades sällan, utan att en mer eller mindre häftig ordvexling egde rum. En dag, då Bella för illamående icke varit i skolan, sökte Jenny ett tillfälle att gifva Hanna en snärt, som hon ej så lätt skulle glömma. Hon upphann henne på hemvägen och följdes åt med henne ett stycke under betydelselöst pladder. Slutligen sade hon liksom àpropos:

-- Vi tycka att Bella har blifvit sig så olik, så stygg och krånglig, sedan du kom till skolan. Och vi tro alla, att det är ditt fel.

Hon såg mycket väl huru djupt hennes ord träffade, och hon njöt af att en gång få tala, utan att blifva motsagd af Hanna. Denna gick tyst bredvid henne, en blick af förakt skjöt fram

för ett ögonblick, men sedan blef hon djupt allvarsam och hörde knapt fortsättningen af Jennys anklagelse.

-- Bella var alltid så söt och vänlig förr, nu har hon blifvit ovänlig, som du, och bryr sig icke om sina gamla vänner. Det är icke blott vi, som märkt det, alla menniskor säga, att Bella var mycket snällare förut. Här skildes deras vägar, och då Jenny, liksom att förtaga verkan af sina sårande ord, med låtsad vänlighet sade: -- adjö, glöm icke bort mig! -- svarade Hanna blott: -- jag skall tänka på hvad du sagt. Hemkommen, stängde hon omsorgsfullt dörren till sitt rum, kastade sig ned på en stol vid sängen och borrade hufvudet i kudden.

-- Jag ser det! -- utbrast hon passioneradt, -- mitt inflytande är skadligt för Bella. Det är endast jag, som vinner på vår vänskap, *hon* förlorar, hon går nedåt. Huru blind jag varit, som icke sett detta förr! Som icke sett, att mitt kärlekslösa, hårda sinne måste göra också henne hård. Att min misstro mot menniskorna måste göra också henne misstänksam och sträng; att min starka vilja måste förslafva henne. Naturligtvis smittar det onda, och hon har förtroendefullt slutit sig till mig, utan att ana huru illa jag

gjorde henne. Stackars Bella min, du var älskad af alla, ända tills jag kom och gjorde dig stygg och hård!

Men *är* du det verkligen? Jag har ibland tyckt, att du blifvit allt mera värd att hållas af; men hvad ser jag annat, än det bästa hos dig! Opartiska ögon se klarare. Din mor tänkte nog också detsamma, när hon talade om „det inflytande, åt hvilket hon så oförbehållsamt anförtrott sin flicka”. Hon var orolig och sorgsen öfver, att du råkat fästa dig vid mig, som icke kunde hjelpa dig att bli god och snäll.

. . . Kanske är det ej för sent ännu att göra allt godt igen. Om jag kunde afstå från dig, undandraga dig mitt inflytande, så du fick utveckla dig fritt! Jag *kan* nog, om jag *vill*. Och jag måste, ack, jag måste ju vilja det, efter det är till ditt bästa. Det blir ej lätt, . . . det måste ske så småningom . . . men Gud vare lof, att det ej är för sent! Hanna behöfde tid för att rätt tänka sig in i denna nya tanke, men hon blef lugnare, ju klarare hennes pligt härvidlag framstod för henne. Hon hade för en kort tid mottagit ett dyrbart lån och ville lemna det ifrån sig, rent och oskadadt. För henne sjelf skulle Bellas vänskap bli ett minne; som sporrade henne att blifva god.

Den hade kommit till henne, liksom solstrålarne uppsöka en mörk och ödslig väg, och när den åter gick, skulle hon bevara återskenet deraf djupt inne i sitt tacksamma hjerta. Hon uppsteg och skakade sorgen af sig med en beslutsam rörelse Nu var hon åter fullkomligt herre öfver sig sjelf. När hon dagen derpå kom till skolan, kunde icke ens Jenny upptäcka något spår av sorg i hennes fasta och lugna ansigte.

Lyckligtvis nalkades examen, och flickorna begynte få brinnande brådska. De trögaste af dem ville dock gerna få ett godt betyg och försökte genom stormande flit återtaga hvad de försummat under terminen. Det blef icke tid för utfärder och sammankomster, ehuru vårvädret var förtjusande; hvar och en hade hufvudet fullt af de ziffror hon möjligen kunde få. Hur det var, kände de försumliga bland flickorna en viss ängslan och samvetsqval vid tanken på, att numera endast *ett* år återstod af deras glada skoltid. Under de förflutna åren hade de varit oftare lata, än flitiga, oftare håglösa, än intresserade, oftare oordentliga och likgiltiga för sitt arbete, än verkligt samvetsgranna. Och när skolan var slut, gingo de ut med det sorgliga medvetandet att icke ärligt ha försökt sitt bästa.

Derför pluggades det med förfärlig ifver den sista tiden, och lärarne hade icke tillfälle till en enda anmärkning. Lillis franska verber trillade som ärter ur hennes mun; Agnes årtal, som kostat henne ett grått hårstrå, efter hvad hon sjelf sade, fastnade på hvar sin spik i hennes hufvud, och Berthas examensskjorta erhöll ordentliga knapphål och icke alltför mycket hopsnörpade linningar. Kort sagdt, allt var en enda täflan i alla möjliga dygder, och Bella tog Hannas tillbakadragenhet, som en yttring af den allmänna förtviflade fliten. Hanna var glad öfver att få vara i fred för alla frågor och längtade blott efter den dag, då hon skulle få resa hem. -- Hvad skola ni taga er för i sommar, flickor? -- frågade Bertha, då de en morgon stodo ute på gatan väntande att dörrarne till skolan skulle öppnas. -- Jag kommer att vara i Hangö med mamma, -- sade Jenny Stenman. -- Doktorn säger, att jag har bleksot. -- Det är då ej att undra öfver, då du snör dig så oförnuftigt, sade Bella med en ogillande blick på Jennys smala, inklämda midja. -- Förlåt, jag snör mig visst icke hårdt, --

utbrast Jenny hetsigt, -- jag kan få hela handen in mellan snörlifvet och kroppen.

-- Det skulle du få, om du också droge till dig, så du vore smal som en alnsticka. Kroppen är ju elastisk, vet jag! -- Och Bertha spände med välbehag ut sina kraftiga lungor och gjorde några gymnastiska svängningar med sina runda, starka armar, -- Tacka vet jag, att kunna sprätta med hvar fena utan att vara inklämd i dessa välsignade burar! Hvart reser du, Bella? -- Vi skola vara på vårt kära *Fågelvik*, -- svarade Bella. -- Jag skall arbeta i hushållet och hjelpa mamma med trädgården. -- Skola vi icke göra en fotvandring? -- skrek Bertha förtjust? -- Hvem kommer med. -- Jag! -- ropade några ur skocken. Aina, Berg och Bella hade smått funderat på att vandra till Karis Lojo och helsa på Verna Sommar, de voro genast med om saken. Alma Brennlund och Lilli Enestam gåfvo halfva löften, de tänkte med en viss ängslan på obeqväma skor och ändlösa dammiga vägar. -- Än du då, Hanna? -- frågade Bertha. -- Jag vill gerna ha dig med. -- Kan icke, -- svarade Hanna kort. -- Åh prat, nog kan du! Hvad skulle hindra dig?

-- Mitt arbete. Jag skall hjelpa mamma med renskrifningen. Nu öppnades dörren, och skaran stormade in. De nya sommarplanerna upptogo mångas tankar, så läsningen gick som den kunde den dagen.

Hanna och Bella följdes som vanligt åt hemåt, och Bella tyckte sig nu för första gången märka en viss köld från Hannas sida. Hon trodde, att hon misstog sig och fördubblade sin vänlighet, men Hanna blef blott fåordigare och trumpnare, ju längre de talade. -- Jag kommer hem med dig en stund, -- sade Bella, när de skulle skiljas. -- Jag kan lexorna och tycker det är så länge sedan jag varit hos dig. -- Kom, om du vill, -- sade Hanna likgiltigt, -- men jag måste läsa.

De gingo in i Hannas rum, en torftig liten kammare med urblekt kretonne på möblerna, spruckna tapeter och simpla trasmattor på golfvet. Allt var tarfligt, men snyggt, och luften var oklanderlig. Bella aftog hatt och tröja, slog sig ned vid fönstret och funderade huru hon skulle kunna muntra upp Hanna.

-- Jag tänker sy mig en reformdrägt i sommar, -- började hon.

-- Jaså. -- Det skall väl du också? Tycker du ej att mörkblå kretonne vore bra? Med bluslif, sjömanskrage och en kort, veckad kjol? Hanna svarade ej. Hon hade framtagit sina böcker och gjorde sig i ordning att läsa. Hon förhärdade sig mot det goda och glada i Bellas närvaro och önskade blott, att hon ville gå derifrån. -- Och så skall jag sy knapphål i min underkjol, så den kan hakas fast vid lifvet. Jag tänker ha bara en, ser du, för jag skall ju ha varma byxor i samma färg, som klädningen. Så har Verna Sommar. Tycker du ej det är bra?

-- Jo, -- sade Hanna, och hennes röst lät otålig. Bella märkte det och steg upp för att gå. -- Du är trött och tankspridd, -- sade hon vänligt, -- Jag skall ej störa dig längre. Men det förefaller mig så rysligt länge sedan vi fått tala *riktigt* med hvarandra.

Hon tog sin hatt. -- Se der kommer brefbäraren tvärs öfver gatan. Jag undrar om du får bref, jag är så nyfiken. Kort derpå stack tjensteflickan in ett bref. Hanna såg på stilen, den var främmande. Hon öppnade brefvet med en viss förvåning, det var så ytterst sällan hon mottog bref från andra, än sin mor.

Medan hon läste, flög en plötslig blekhet öfver hennes kinder, och ett drag af oro lägrade sig kring ögonen. -- Hvad är det, Hanna? -- utbrast Bella skrämd. -- Väl icke något ledsamt? -- Man skrifver, att min mor är mycket sjuk och att jag bör komma hem genast. Jag reser med eftermiddagståget. Vill du säga till derom i skolan. -- Det skall jag. Ack, Hanna!

Bellas ton uttryckte ett så innerligt medlidande, att Hanna skulle ha velat sluta henne i sin famn och kyssa de kära, oroliga ögonen. Men hon betvang sig och nickade blott tacksamt. Så begynte hon med stor hast ordna sina saker för hemresan. Det behöfdes eftertanke för att veta hvad hon skulle ha med för sommaren, och hvad hon skulle lemna qvar till hösten. Bella hjelpte henne. De voro tysta, begge två; Bella af hänsyn till vännens oro, och Hanna i känslan af en dubbel sorg, som väntade henne.

Bella följde henne med beklämdt hjerta till tåget. Hvad skulle hon ej gifvit för att få slå sina armar kring hennes hals och snyfta ut sitt innerliga deltagande? Men Hanna var så tyst och nästan afvisande, hon tyckte ej om någon påflugenhet. Bella lofvade skrifva en gång i veckan,

men hon kunde ej förmå Hanna att lofva detsamma. Och Hannas afskedskyss var så sval, hennes blick så förstödd, att Bella kände bittra tårar stiga upp i halsen. Men hon sväljde dem med en sträng förebråelse mot sig sjelf: -- stackars Hanna, hur skulle hon *nu* kunna tänka på mig?

Tåget rullade bort, och Bella fick ej ens en afskedsblick ur kupéfönstret.

*

Julisolen brände klar och het den trånga kammare, der Hanna Rappe satt lutad över sitt arbete, en klädning åt postmästarinnans lilla dotter. Hennes blickar flögo längtansfullt ut genom det lilla fönstret till den aflägsna skogen, der hon så gerna sökt svalka. Men arbetet brådskade, och hon kunde icke medföra symaskinen till skogen. Tankarne arbetade ostörda. I dag var det två månader, sedan hon lemnade skolan och kamraterna. Vid sin hemkomst fann hon modren döende. Hon fick icke göra annat för henne, än sakta smeka den matta handen, jemka om kuddarne och fukta läpparne med friskt vatten. Och dock mottog hon så oändligt mycket under dessa korta ögonblick: den sista glöden af en kärlek, fordom varm och stark, men som förkolnat under lifvets kyla. Hennes mor var sig så olik, -- o, huru ljuf hon var! Den trötta blicken följde henne, hvar hon gick i rummet, den talade om hennes kärlek, den bad om förlåtelse. Och Hanna

satt timme efter timme vid hennes sida, insupande med törstande hjerta den moderskärlek, hon aldrig fåttt smaka. Hvarför kom den så sent? Men Gud vare tack för att den ändtligen kom!

Blott en gång framskymtade den forna mörka blicken och det bittra tonfallet. Det var då posten medförde det vanliga penningebrefvet, hvilket Hanna icke fort nog hunnit gömma. Hennes mor drog henne till sig och hviskade med möda: -- lofva mig, att du *aldrig* använder dessa penningar för egen del! Lofva mig att hellre svälta, än köpa bröd för dem! . . . Då Hanna med allvarlig röst gaf henne detta löfte, blef hon åter lugn, och ögonen återtogo sitt milda, kärleksfulla uttryck. Sedan kom döden, den underfulla, högtidliga afskedsstunden. Hannas hjerta skälfde ännu vid tanken på den tomhet, som lägrade sig kring henne, när hon såg blicken slockna i de kära ögonen och kände handen kallna i sin. Hon tyckte sig mogna med ens till en fullvuxen qvinna, lösryckt som hon var, från sin barndoms stöd. Hennes själ famlade efter tröst hos Gud, men hon hade icke tid att öfverlemna sig åt några betraktelser. Det tunga, ansvarsfulla lifvet kräfde all hennes uppmärksamhet. Hon rätade på sig

med full föresats att icke låta det kufva sig, att göra sig oberoende, så vidt det i hennes förmåga stod. Efter begrafningen flyttade hon till postmästarens, der hon skulle läsa med en sjuårig gosse och för öfrigt hjelpa till med sömnad. Detta senare arbete var tungt nog för henne, som hellre använde sina armar till att vända upp jorden i tradgården, eller vara med i byket. Men hon fick ej välja, hon måste taga hvad som bjöds henne, och den lön hon erhöll, 20 mk i månaden, föreföll henne kunglig. Bellas bref hade kommit tätt på hvarandra. ehuru Hanna svarat blott med några korta rader. Medvetandet att hon gjorde rätt i att småningom lösgöra sig från Bella, mildrade den smärta hon kände öfver denna andra stora förlust. Stundom kommo tvifvel *om* hon verkligen gjorde rätt. Men då påminde hon sig den oroliga blicken i tant Elins ögon och hvad Jenny sagt, och hon tyckte sig icke kunna handla annorlunda. När Bella hunnit öfvervinna den första tidens saknad, skulle hon nog bli glad igen och utveckla sig sjelfständigare, än hon kunde det under hennes inflytande.

Flugorna surrade i fönstret, som stod öppet, och det var tryckande varmt. Nålen flög icke

med sin vanliga ifver, den blef het och tung i Hannas hand. Hennes ögonlock tyngdes, men hon gnuggade dem förtretad och fortfor att sy. Klockan 1 skulle hon få gå och taga sig ett uppfriskande bad i ån, det var blott en qvart timme till dess. -- Det är eländigt att blifva sömnig midt på förmiddagen, -- tänkte hon och afbröt den gäspning hon nyss börjat. Klockan pickade långsamt ... långsamt. Annars var allting ljudlöst tyst, ty postmästarinnan skref i sitt rum, och barnen voro ute. Mot hennes vilja föllo ögonen åter ihop, händerna sjönko ned i knäet, hufvudet föll mot fönsterposten, och hon halfslumrade. Hon tyckte sig sitta i den kära gamla pratsoffan i Bellas rum och lyssna till hennes glädtiga stämma. Det var så godt och bekant, och ett leende drog sig öfver hennes läppar. Dörren öppnades, och hon hörde det, men trifdes alltför väl i soffan hos Bella för att orka

öppna ögonen. Hon hörde smygande, lätta steg, men erfor ingen nyfikenhet. Det var väl Mina som kom in med strykkläderna. Då kände hon ett par mjuka varma händer läggas öfver sina ögon och ett par friska läppar tryckas mot sin kind. Hon flög upp med ett utrop af glädje. Drömde hon ännu? Var det

icke Bella, som stod der lifslefvande och glad? Var det icke hennes kära muntra röst som utbrast: -- ser man på, en sådan flitig flicka! Här äta flugorna upp klädningen, medan du roar dig på Fjäderholmarna. Hanna var ej rätt vaken ännu. Intrycket af hennes dröm var så klart, att hon nästan tyckte sig drömma ännu. Det var så ljuft att en stund få tro, att allt var som förr, och med en rörelse, omöjlig att hejda, tryckte hon Bella till sig och kyste gång på gång de skälmaktiga, älskade ögonen. Derefter kom allvaret och tanken på hennes brutna föresats, och hon lösgjorde sig sakta och vänligt ur Bellas armar. -- Låt oss gå ned till stranden, -- sade hon, -- jag vill tala med dig. -- Tanken att nödgas förställa sig, eller att utan förklaring vara afvisande mot Bella, föreföll outhärdlig.

Men på gården möttes hon af en ny öfverraskning. Från alla knutar framrusade glada, välbekanta flickgestalter och omringade henne under jubel. Der var Lilli, Bertha, Aina, Alma och -- till råga på öfverraskningen -- Verna Sommar. De talade alla i mun på hvarandra, de skrattade, de gestikulerade, så Hanna, van vid sin tysta kammare, kände sig alldeles yr i hufvudet. Så mycket förstod hon af allt hvad de

öste öfver henne, att de nu voro ute på sin fotvandring och kommit för att locka henne med sig. Hon bjöd dem att slå sig ned i backsluttningen vid ån, och der fortsattes pladdret. -- Du kan ej tro, Hanna, så galen Bella såg ut, då hon plumsat i bäcken och knöt sina våta strumpor bak på ryggen att torka. Vi hade ej tid, ser du, att stanna och vänta på dem. -- Och så du såg ut, Lilli, när du vaknade efter middagsluren i går och var tatuerad med gräs och skalbaggar, ackurat som ett rödskinn! -- Ja, och så hade en fluga begifvit sig på forskningsfärd i mitt öra, -- skrattade Lilli. -- Uff, bara den inte studerar der ännu!

-- Huru ha edra fötter stått ut? -- frågade Hanna småleende, då en paus i ordströmmen gaf henne tillfälle att falla in. -- Åh, tackar somn frågar! -- svarade Bertha och sparkade af sig ena skon. -- Tårna må bra . . . aber strumporna!!! . . .

-- Jag har brutit ena klacken af mig, -- gnälde Alma. -- Har du ej litet syndetikon, så jag fick limma dit en annan i stället.

-- Jag vet ett bättre råd, -- inföll Verna Sommar, som nästan blygt hållit sig på afstånd från flickskocken. -- Vi skära bort den andra

klacken också, så är din sko som den bör vara. Se här är min puukko!

-- Bravo, det var det bästa! -- skrek Bertha, men Alma såg mycket misstrogen ut. Hon hade alltid ansett det som något högst oestetiskt att gå utan klackar och vända tårna i vädret. Men efter en stunds funderande utbrast hon raskt: -- Må gå, kör för operation! Jag är med på färden för att vänja mig vid lifvets obehagligheter. Men, söta flickor, sakta i backarne härefter, jag kommer att tassa som en utkörd krake. Operationen på den andra skon företogs under mycken munterhet. Inga knifvar ville bita på den sega gamla klacken. Under tiden hade Beila och Hanna smugit sig längre bort till ett ställe, der några alar gåfvo skugga mot solen. De slogo sig ned i gräset för att ostörda få vexla några ord. Det kändes så underligt inom Hanna. Hon hade svårt att bannlysa vekheten ur sitt inre och antaga den lugnt likgiltiga ton, som anstod vanliga bekanta. Bella märkte omslaget och blef uppmärksam. -- Vill du återigen skrämma bort mig med den der stränga minen? -- sade hon halft skämtande, halft sorgsen. -- Just då jag trodde mig ha fått dig igen! Säg, hvarför är du så der ibland? Hvarför har du ej skrifvit ett enda ordentligt bref

under hela sommaren, hvarför är du katig och tvär, som en enrisbuske?

-- Du inbillar dig, -- sade Hanna tvärt, men kände i detsamma, att hon ljög och blygdes. --- Nej, du inbillar dig *icke*, Bella, -- rättade hon sig. -- Jag är verkligen förändrad, jag kan icke vara mot dig som förr.

Bella såg på henne med stora ögon. -- Icke vara som förr mot mig? -- upprepade hon och kände tårarne porla upp i halsen. -- Har du ledsnat vid mig? Säg, Hanna, *har* du ledsnat?

Huru gerna hade icke Hannat svarat ja, det hade ju varit det lättaste sättet att komma ifrån detta förhör. Men hon kunde icke förmå sig tiil det; hon måste tvärt om säga nej. -- Hvad är det då? Du måste svara mig öppet, Hanna! Jag har rätt att få veta det; du får icke beröfva mig din vänskap, utan att gifva mig full förklaring öfver orsaken. Bellas ton lät fast, ehuru blicken var fuktig, och Hanna tyckte sig aldrig ha varit i en svårare ställning. Hon insåg att hon måste förklara sig och öfvervann obehaget dervid med en kraftig viljeansträngning.

-- Jag skall säga dig hur det är, -- sade hon och fattade Bellas hand. -- Jag har märkt

. . . nej, *jag* har icke märkt, men andra ha gjort det, att mitt inflytande är skadligt för dig. Mitt hårda, hänsynslösa sinne håller på att göra också dig hård, om du ej tager dig till vara i tid. Man har sagt, att du blifvit ovänligare än förr, sedan du lärde känna mig, och din mor tänker säkert detsamma, ehuru hon ej näns säga det till någon af oss . . .

-- Åh, Hanna, hvad du inbillar dig! -- Bella såg riktigt tröstad ut. -- Om du visste, huru stort värde mamma sätter på dig! Och hur hon är glad, att du är min vän. Hvem kan ha satt i dig, att du förderfvar mig? Jag, som tvärtom känt en sådan helsosam stadga inom mig, sedan jag lärde känna dig. Det är, som om jag kände mig sjelf bättre och klarare såge hvad jag vill, än förr. Hanna min, inte näns du väl för sådana toma inbillningar afbryta en vänskap, så lycklig som vår? -- Det har verkligen varit min afsigt. Jag känner mig sjelf så elak, så ovärdig att ega en vän som du, så rädd att förstöra en ädel karakter, som din. Jag ville draga mig undan, innan det blefve oss begge alltför svårt.

-- Men nu vill du det icke mera, säg, att du icke vill det! -- utbrast Bella och slog begge armarne innerligt om Hannas motsträfviga hals.

-- Nej, jag *vill* icke, men det kan hända, att jag *bör.* Tror du ej, att du gör din mor mycken oro, genom att vara så ofta med mig?

-- Åh, Hanna, hur kan du tro! Mamma, som håller så mycket af dig! Du har aldrig velat tillåta henne att visa dig det, men jag *vet* det. Hon sade engång: Hanna har en så sällsynt fast och redbar karakter, jag hoppas hon skall verka välgörande på dig. Jaha, just så sade mamma. Tror du mig icke? Hannas min uttryckte på engång glädje och misstro. Hon kunde ej tro, att hon så lätt skulle slippa den börda, som tyngt henne de sista månaderna. Och hon var rädd att öfverlemna sig åt en förhoppning, som kanske skulle visa sig vara falsk! Men hon kunde ej tvifla på Bellas ord. Det var som om tyngden i hennes inre småningom rullat bort och låtit de djupa, varma vågorna der under välla fram allt högre och högre. Hon böjde sig ned öfver Bellas hand, denna kära hand, som hon ännu kanske finge behålla i sin. -- Om jag vågade tro dig! -- hviskade hon.

-- Det kan du, Hanna min! -- Bella strök lätt smekande hennes hår. -- Ack, Hanna, blif som förr mot mig! Jag bar ju ingen i hela verlden så kär, som dig.

-- Halloh, flickor! -- hördes i detsamma Berthas hojtande röst. -- Hvad i all verlden kuttra ni så länge för er sjelfva? Kom vackert och håll oss sällskap! Aina och Lilli ha vandrat till gästgifvaregården för att beställa middag, jag är tom i magen, som ett urblåst ägg. Verna, -- obs.! vi ha ju alla blifvit *du* med benne, -- tar sig en lur fram och tillbaka, och jag har just ingenting att säga till Alma. Om ni ej komma, somnar också jag.

Bella och Hanna följde henne småleende till gruppen i backsluttningen. Verna vaknade i detsamma och reste sig hurtigt. Hon var klädd i reformdrägt, som ledigt och vackert slöt sig kring hennes käcka figur. En kort, veckrik kjol af sandfärgadt helylletyg, med vidsydd rutig väst. Deröfver en jacka med mörka uppslag och beqväma fickor. Ingen underkjol, men korta vida byxor af samma tyg som kjolen och dolda af denna, hvilka omslöto knäet, der de långa mörkbruna strumporna vidtogo. En lätt jockeymössa med bred skärm fulländade kostymen, och der Verna nu stod, frisk och röd, med den ena bruna handen skuggande mot solen, såg hon så söt ut, att Bertha brast ut i ett beundrande: -- Herre Gud, Verna, hvad du ändå är nätt!

-- Tyst, Bertha, inte säga „Herre Gud”, -- sade Bella allvarsamt. -- Du har ju lofvat det.

-- Ursäkta, det slapp ur mig i hänförelsens ögonblick. Men medgif, söta flickor, att hon är förtjusande i den der

drägten.

Verna såg besvärad ut, och Hanna skyndade till hennes hjelp.

-- Är det icke sant, -- sade hon, i det hon slog sig ned bredvid Verna i gräset, -- att man får mera aktning för sig sjelf, när man afskruddat sig en hop onyttiga plagg och inrättat sin drägt efter egen smak och eget behof?

-- Det är sant, -- sade Verna. -- Redan det, att man vågar trotsa det allmänna bruket, inger en känsla af frihet. I en sådan enkel, beqväm och praktisk drägt känner man sig som en *hel* menniska, och icke som en klädhängare för modets alla galenskaper. -- Får jag taga er drägt till modell för min nästa vinterklädning. -- Gerna. Jag är glad om du gör det.

--- Och jag med! -- skrek Bertha. -- Hjertandes, hvad flickorna skola gapa, när vi komma, långa raden, utan krinolinband, tournyr och snörlif! Jag får visst en hård dust med mamma. Gumman är konservativ, som den gamla stubben der. Men si, jag *skall* ha den i alla fall.

-- Försök visa din mor, att din önskan är förnuftig, så inser hon det nog, -- sade Bella, som kände ett djupt obehag vid tanken på att någon afsigtligt ville göra sin mor emot. Nu kommo Aina och Lilli med bud, att middagen var färdig. De voro upphettade och sotiga efter närmare bekantskap med gästgifvarespiseln.

-- Har äran inbjuda fröken Rappe till en festmåltid i etablissementet derborta, -- sade Lilli artigt och bjöd armen åt Hanna med en sirlig bugning.

-- Nej tack, jag har min middag hemma, -- sade Hanna och drog sig tillbaka. -- Seså, krångla nu inte, utan nig och tacka. -- Bertha knuffade dem framåt, i det hon sjelf bjöd armen åt Verna Sommar. -- Vi kunna vänta oss något extra rart, det kan jag se på „Lillis näsa”. Lilli skefvade på sin näsa, som verkeligen var i besittning af en väl placerad sotfläck. Aina skrattade bakom Bellas rygg; hon hade icke nänts beröfva sällskapet denna välkomna upptäckt. I gästgifvargårdens stora kammare stod bordet färdigdukadt med filbunke, fläskpannkaka och kaffe. Det var ej tutal om middagen smakade. Allt gick åt, till och med den del af

fläskpankakan, som brunnit likt en fackla, då Aina störtade till för att släcka. Efter middagen resonnerades om resans fortsättande, och alla sex använde sin öfvertalningsförmåga för att få Hanna att följa med. Men hon var obeveklig. Hon hade åtagit sig att läsa tre timmar om dagen med lilla Hugo, och dessutom fick hon allt emellan renskrifningsarbete från domarns. -- Hvad du är odrägligt hederlig, -- puttrade Bertha. -- Kan du inte göra upp ett nytt kontrakt, som skulle tillgodose också våra intressen? Det blef tyst och tomt, när den lilla skaran tågat bort igen. Postmästarinnans trånga kökskammare, der Hanna bodde, föreföll dubbelt så trång och qvaf, när hon följt kamraterna ett par verst utom byn och återvände till sin sömnad. Men hon skakade dåsigheten af sig och tog fatt i arbetet. Det var och skulle alltid förblifva hennes bästa bundsförvandt emot oförnöjsamhet och dåraktiga önskningar.

*

Flickorna trafvade emellertid på vid muntert lynne, de skulle hinna ännu 15 verst innan de fingo nattqvarter. Den klacklösa Alma inbillade sig att hon gick med tårna i vädret och bad med jemrande röst, att de skulle ihågkomma hennes nyss opererade fötter. Hon hängde vid Lillis arm: de båda begynte känna sig dragna till hvarandra. Det fans hos begge en oklar längtan efter något bättre, än det deras lif och tankar hittills innehållit. Bertha tågade vid Vernas sida, och Bella vid Ainas. Allt efter som qvällen framskred, blef det lättare att gå, och skulle icke deras fötter varit så ömma, så hade vandringen varit en ren njutning.

Solen sänkte sig allt rödare bakom tallskogen i vester. Luften var lätt och sval, något fuktig af morasen på begge sidor om vägen och mättad med doften af porsris och ljung. De gingo genom ödsliga trakter. Här och der låg

ett torp med fönsterrutorna brinnande i solnedgången, med ett magert potatisland eller en teg hafre utanför dörren. Så kommo åter flera verst utan en menniskoboning med ödemarkens hela ensliga drömmande behag. Flickorna saktade sina steg; något af hvad man kallar „stämning” smög sig öfver dem, och de gingo tysta, liksom

rädda att framkalla en dissonans i den förunderligt ljufva stillheten rundtomkring.

Men när solen gått ned och luften begynte kännas kylig, påskyndade de sina steg. Verststolpen underrättade dem om, att de ännu hade 6 verst qvar, innan de fingo klifva i säng. -- Åhå, hvad jag trött! -- suckade Alma. -- Jag orkar bestämdt inte ända fram.

-- Gäss, hvad du är pjåkig! -- utbrast Bertha, tog Almas arm i sin och halade henne framåt.

-- Bertha! -- påminte Bella, som fått Berthas tillåtelse att hålla efter hennes syndiga utrop. -- Jag ber, jag sade det med *G* den här gången, -- triumferade Bertha, -- och då har du väl ingenting att anmärka. Men raska på nu, jag är hungrig och längtar efter ett fat mjölgröt med smöröga i. De gingo en stund raskt framåt och Bertha försökte sjunga för att hålla humöret uppe. Men allesamman voro de trötta och önskade innerligt

att få sluta vandringen för i dag. De hade kommit in i en skog, der det var temligen skumt; den såg ut att aldrig vilja taga slut, och sedan de efter anvisning lemnat stora landsvägen, hade de heller icke reda på huru långt de hade qvar. -- Nej, nu börjar jag säga upp! -- klagade Alma, och tårarne voro icke långt borta. Lilli var också blek af trötthet, och Bella hade stött sin fot så hon haltade.

-- Tyst! Jag hör en koskälla, kanske vi ej äro långt från en gård. -- Verna lyssnade med handen bakom örat. -- Jag tycker det är en hund -- jag har åtminstone aldrig hört en ko skälla -- sade Bertha spetsfundigt och knep Verna i armen. -- Pajazzo! Men tycka ni som jag, så söka vi nattqvarter i närmaste gård. Alma och Lilli kunna bestämdt icke gå längre i qväll.

Förslaget antogs med största beredvillighet, och utsigten att snart få kasta sig ned och sofva, vore det också på bara golfvet gaf dem krafter att gå ännu några steg. -- Ändtligen syntes på afstånd en större gård, som såg ut att kunna hysa sex trötta vandrerskor. Men vägen var dålig och svår att hitta, de gingo åtskilliga krokar, innan de, halfgråtande af trötthet, hunno fram.

Klockan var emellertid elfva, och allt i huset sof. Der syntes ej en lefvande själ på den stora gården, med undantag af en sömnig katt, som låg vid fähusdörren. -- Skola vi bulta på? -- frågade Bella.

-- Nej, nej, vi kunna få snäsor, om vi störa folk i deras söta sömn. Hellre söka vi oss in i någon lada, -- föreslog Aina.

-- Nå kom då, så gå vi och inspektera ladorna, medan ni hvila här på trappan. -- Bertha och Aina, de minst trötta, kilade af genom grinden utåt ängen. -- Jag misstänker, att vi få sitta här som hönsen på en vagel, -- inföll Bella, -- ty höbergningen pågår ju som bäst, och ladorna stå tomma.

-- Uff! -- huttrade Lilli och svepte sjalen tätare omkring sig, -- hellre stjäl jag mig in i fähuset och ligger i något bås. Nu återkommo Bertha och Aina snopna efter sin misslyckade expedition. -- Alla lador durktoma. Inte så mycket hö som för ett möss att ligga på. Det är ju midt i höbergningstiden och det färska höet är ännu ej inkördt.

-- Men nog äro vi bra sjåpiga, om vi ej våga bryta oss in som andra hederliga tjufvar

och tigga oss en bit golf att ligga på. Nu går jag och dunkar på farstudörren. -- Vänta, Bertha, -- Verna tog henne i armen, -- deruppe är ju ett loft, till hvilket dörren står på glänt. Der sofva bestämt gårdens pigor . . .

-- Ja, du har rätt, ära vare din upptäcktsförmåga, Verna Sommarsol. Jag klifver genast dit upp och rekognoscerar.

-- Sakta bara, och ställ inte till något spektakel, -- varnade flickorna.

-- Var bara lung-qvist! -- hviskade Bertha och var i ett nu uppför stegen till loftet. Det spännande i situationen kom de öfriga att glömma sin trötthet för en stund och de afvaktade med otålighet utgången af Berthas höganloftsfärd.

-- Ganska riktigt, vi äro på rätt spår . . . -- hördes Berthas röst uppe på loftet. -- Jag hör några ljufliga nästoner härinifrån . . . ts! . . . en . . . två . . . tre . . . fyra, -- i fyra olika tonarter. -- Tänk, om det vore drängarne! -- hviskade Alma nedifrån med skrämd röst. -- Schsch! Skulle jag inte kunna skilja mellan manliga och qvinliga

näsljud? Vänta, nu skall jag väcka de sköna på ett högst delikat sätt . . .

-- Inga dumheter nu, Bertha, -- varnade Alma, -- mins, att vår nattro står på spel.

Men Bertha var nu på sitt galnaste humör och inga varningar hjelpte. Hon lade munnen tätt intill dörrspringan och begynte gnola helt sakta: „dåne liksom åskan, systrar, högt vår fosterländska sång!" Derefter lyssnade hon med spända öron. -- Intet resultat! -- rapporterade hon.

-- Skynda dig att väcka dem, jag förgås af trötthet! -- gnälde Alma der nedifrån. -- Tyst! . . . det lät, som om en af pigorna snappat efter en fluga . . . nu suckade en af dem . . . Nej, det är bäst att taga en mindre högstämd visa. Och till de nedanståendes förskräckelse drog hon till med: „Raatikkoon, raatikkoon Vanhat piiat pannaat . . ."

-- Söta Bertha, tyst, du ställer ju till skandal, -- bådo röster nedifrån.

-- Aha, det tog skruf, -- blef svaret. -- En af de sköna rör på sig . . . tyst! . . .

-- *Kuka siell' on?* -- frågade en sömnig röst bakom dörren. -- Voj, i Karbasien, huru skall jag kunna svara? -- hviskade Bertha i nöd. -- Vänta nu,

vänta nu . . . *Ole hvvä ja pääse sisään* . . . var det rätt så? . . . *Me* . . . *lahtovat nukkumaan* . . .

Ett skratt afbröt henne, och Bella kom henne till hjelp. Hon framstälde deras nödstälda belägenhet för pigan, som emellertid kommit ut med en kjol kastad öfver den lätta nattdrägten. Hon bad så höfligt, att pigans hjerta rördes och hon lofvade skaffa dem sofplatser. Om en stund kom hon ut, åtföljd af två andra yrvakna flickor. De skulle lägga sig på fähusskullen, så finge fröknarna deras bädd. Lilli snörpade misslynt på näsan, och Alma hviskade misstänksamt: -- loppor!

-- Kantänka, -- utbrast Bertha, som satte sig öfver alla betänkligheter. -- Jag lägger mig tacksamt på fatebursbädden. Ni kunna ju sofva här ute på balkongen, om ni äro rädda för hoppare. Här fins ju en nyckel till hufvudgärd och en pieksa till täcke. -- Fins det inga sängar i stora byggningen? -- frågade Alma dristigt.

-- *Ei ole*, -- svarade flickan. -- Det är främmande hos värdinnan.

Nöden hade ingen lag, och efter att hafva funnit bädden på loftet temligen snygg, beslöto de sex trötta vandrerskorna att hålla till godo der uppe. De tackade flickorna, vände om

lakanen, togo sina regnkappor till täcken och lågo snart försäkta i en efterlängtad sömn. Trångt var det visserligen. Bella, som låg ytterst, hade blanka golfvet under sig, och en halmtapp under ena örat, Alma och Lilli somnade med armarna kring hvarandras hals, och Verna Sommar, som låg innerst, pressades som en gurka mellan väggen och Aina Bergs lilla runda knubbiga kropp. Klockan åtta på morgonen kom en af pigorna in och frågade om de ej ville ha kaffe. Fem sömniga röster mumlade ett belåtet ja, den sjette svarade med en långt utdragen snarkning, som kunde tydas hur man ville. -- Låt oss få sex koppar kaffe, -- bad Bella, som fortfarande agerade tolk. Pigan nickade. Hon stod och betraktade deras upphängda klädningar med mycket intresse.

-- Hvarifrån ha ni fått så vackra spetsar? -- sade hon och petade om ryscherna kring hals och ärmar. -- Från Helsingfors, derifrån vi äro hemma, -- svarade Bella.

-- Jaså. När jag kommer i tjenst till Helsingfors, skall jag också köpa mig lika vackra spetsar, -- sade flickan med ett längtansfullt tonfall i rösten, i det hon gick att hemta kaffet, -- Seså, nu ha vi gjort flickan fåfäng, --

sade Lilli, i det hon eftertänksamt drog strumporna på sig. -- Jag skall gifva henne en af mina ryscher till tack för nattqvarteret.

-- Upp med dig, Bertha! klockan är strax half nio! -- Bella ruskade duktigt om Bertha, som var en af de värsta sjusofverskor under solen. -- Mmmmm . . . lät det motsträfvigt ur dynan.

Bella ruskade än en gång, men utan framgång; Bertha var absolut okänslig för uppmuntringar och stickord, hotelser och tvångsåtgärder. Slutligen tog Bella vatten i en tekopp och hälde några droppar iskallt brunnsvatten i nacken på den sofvande Bertha. Hon lät höra ett ogillande knorr och gnuggade sig i ögonen. Bella skyndade att

ställa det ångande kaffet rakt invid hennes näsa och i ett nu var Bertha vaken. Hon klädde sig på två minuter, -- det var aldrig så noga med tvättning och sådant, -- och var färdig före de andra. Derefter snördes renslarne, betalades nattqvarteret och klockan half 10 först var man på väg igen. Dagen blef het som i går, dammet rykte vid hvarje steg och öfverallt der det fans en brunn, sköljdes halsar och ansigten, med öfverlägset förakt för solbränna och fräknar.

*

Hannas enformiga sommarlif afbröts då och då af ett besök i prestgården, hvilket hon var tvungen att göra, då prosten var hennes förmyndare. En viss tung stämning bemäktigade sig henne hvarje gång hon satte foten innanför prestgårdens lilla hvita staket. Det var, som hade verlden med ens smultit ihop och blifvit så qvaf och trång, att hon ej kunde andas. Hvarför var det så? Prostens två flickor, Hulda och Clara, ett par verkligt snälla flickor, tyckte synd om henne och sökte på allt sätt visa henne vänlighet. Men Hanna drog sig otacksamt undan hvarje närmande från deras sida och afslog envist alla anbud af lektyr eller förslag till utfärder och dylikt. De begge flickorna togo det som blyghet; de tröttnade icke att bjuda henne till sig, sända henne böcker eller bär från sin trädgård. Men prosten och prostinnan betraktade henne med missnöje och hon kände det. Deras enkla gammaldags åskådningssätt kunde icke smälta

Hannas nymodiga idéer och i deras ögon oqvinliga uppträdande. De ville henne så hjertligt väl, det insåg hon nog ibland, och de sparade icke på föreställningar, förmaningar och råd, hvilka allesamman voro bortkastade på Hannas egensinne. Hon kunde icke förstå *hvarför* hon ej fick tänka som hon ville, undvika menniskor eller söka deras sällskap, allt efter som hågen föll på. De ville att hon i allt skulle misstro sin egen vilja, sitt eget omdöme och blindt hålla till godo med hvad *de* ansågo rätt och passande för en ung qvinna. Hanna, som aldrig behöft känna några tyglar, stretade och sparkade som en ung fåle. Hon förbisåg det verkligt berättigade i de gamlas anmärkningar och kände sig endast uttröttad och uttråkad. Hon hade nyss hemkommit från ett af dessa tvungna besök i prestgården och kände sig upprorisk och missnöjd med allt -- sig sjelf främst. Hvarför kunde menniskorna icke låta henne vara i fred? Hvarför skulle de slösa sin uppfostringsmetod på henne, då hon ville rå sig sjelf? Hon ville helst vara allena! . . . leka med Hugo eller tala med skräddarens puckelryggiga Erik. Han uppsög med begärlighet hvart ord hon sade och tvang henne att tänka genom sina vetgiriga

frågor. Men alla andra finge för henne gerna vara i Sibirien; hon behöfde icke deras deltagande, hon slapp helst att behöfva tacka dem för något.

I det hon slog sig ned vid bordet för att fortsätta sin skrifning, såg hon, att der låg ett bref, som kommit medan hon var borta. Stilen var jemn och elegant, men fullkomligt främmande. Vid en blick på underskriften studsade hon, och en mörk rodnad steg upp på hennes kinder. Brefvet lydde: „Kära Hanna. Ehuru du icke känner mig, vet du dock, att jag engång stått din mor mycket nära. Jag har hört om hennes död, och en gränslös saknad drifver mig nu att söka få se hennes dotter och återkalla de minnen, som trots sin bitterhet, höra till de ljufvaste i mitt lif. Vill du icke komma till mig på någon tid? Du skulle göra mig lycklig. En vexel medföljer för resans behof. Jag längtar mycket efter dig. Kom! Din moders vän, tant Karin”.

-- Aldrig! -- utbrast Hanna och rusade upp, som om någon slagit henne. -- Aldrig skall jag uppfylla en önskan af den, som kommit min mor att lida så djupt! Icke, om hon bjöde mig halfva verlden . . . „Gränslös saknad” . . . „ljufvaste minnen” . . . Tro det, den som vill! I aderton

långa år har hon icke frågat efter om mamma lefde eller var död, led hungersnöd eller fråssade i öfverflöd, och nu kommer hon och talar om en „gränslös saknad”. Hanna hopkramade brefvet och kastade det i kakelugnen, Derpå inlade hon vexeln i ett nytt kuvert och skref följande rader till svar: „Fru Karin Meilert. Jag sänder eder vexeln tillbaka, emedan jag icke tänker komma till eder. Minnet af min mors sorg står som en mur mellan eder och mig”. Hanna Rappe.

Hon skyndade att försegla brefvet och lägga det i postväskan, rädd att något skulle hindra henne att taga denna hämnd. Derefter återtog hon sitt arbete och sökte fördjupa sig deri för att komma ifrån sina tankar. Men det gick

icke. Minnet af hennes mors många bittra ord om vännen, det nyss anlända brefvet, hennes häftiga svar, tanken på hennes egen beroende ställning, -- allt tumlade om i hennes hjerna, så hon tyckte sig kunna bli sjuk. Hon skref mekaniskt en half sida, derpå bortkastade hon pennan, tog sin hatt och gick ut. Kanske kunde hon återfå mera jemnvigt ute i det fria. Qvällen var lugn och klar, vinden satt tanklös i trädens toppar och rörde icke så mycket

som ett löf. Daggen hade fallit och blänkte i gräset och vid stranden surrade legioner myggor. Derborta vid elfven satt Erik med sitt metspö. Hanna satte sig bredvid honom och sade så obesväradt hon kunde: -- god afton, Erik, har du något metspö, så låna mig, jag vill gerna meta en stund. Erik såg upp med ett förnöjdt leende. -- Fröken får mitt, det är bättre, än de andra. Vänta, skall jag sätta bete på! Hanna satte sig på en sten ett stycke ifrån och kastade ut refven. Erik gaf i tysthet akt på henne och såg huru nedslagen hon såg ut, huru hennes blick oafvändt stirrade på flötet, men huru hon alls icke märkte, att det nappade gång på gång. Slutligen kunde han ej låta bli att säga: -- fröken har visst ett napp nu, tycker jag. Hanna spratt till och drog med fart upp refven. Der var en blänkande, silfverfärgad id på kroken. Hon lösgjorde den, kastade den i Eriks korg och satte nytt bete på, Erik hade god lust att gifva sig i samspråk med henne och då hon engång vänligt nickade åt honom, tog han mod till sig och började: -- Vet fröken, jag har så mycket tänkt på det der ni sade en dag, att man skall vara snäll mot sina ovänner . . .

-- Det är ej jag, det är vår Frälsare, som sagt det, -- sade Hanna sakta. Det gick som ett stygn af förebråelse genom hennes själ vid gossens trohjertade blick. -- Nå ja, men ni sade det också, -- fortfor han. -- Och i dag gick jag till fogdens Ville och gaf honom ett nytt metspö, som jag försökte göra riktigt bra. Han smög sig ut då han såg mig komma, och jag lemnade spöet åt syster hans och sade Ville skulle ha det till skänks.

-- Det var rätt, Erik, -- sade Hanna och hennes röst darrade. Hon visste att Ville var en af de gossar, som gycklat obarmhertigast med den stackars puckelryggen, och som till och med en gång misshandlat honom.

-- *Hvarför* gjorde du så? -- frågade hon om en stund, hon ville gerna veta hans bevekelsegrund. -- Nå, derför, att . . . jag tycker om fröken och tror att det är rätt, som fröken säger. Och derför, att Ville inte har någon, som lärt honom bättre . . .

Erik såg från sidan på Hanna och flyttade sin oviga kropp litet närmare henne. Han såg hennes dystra utseende och lade sin hand sakta i hennes knä, som för att visa sitt deltagande.

Hanna kände, att detta lilla vänskapsbevis

fylde hennes inre till bräddarne. Hon kände sig så lumpen, så kärlekslös och hård, så ovärdig att vidröras af denna barnliga lilla hand. Hennes hjerta bultade, metspöet darrade i hennes hand och innan hon visste hur det riktigt gick till, hade hon slagit armen kring Eriks hals och gråtande lutat sitt hufvud intill hans. Erik satt alldeles stilla, utan att med ett ord söka afbryta hennes tårar. Kanske kände han, att de gjorde henne godt. Kanske erfor han en främmande ljuflig känsla vid tanken på att vara den enda, som stod henne nära i denna sorgens stund. Han lät henne tyst gråta ut. Om en stund blef hon lugnare. -- Jag har varit litet ledsen i dag, -- sade hon liksom urskuldande sig och smålog genom tårarne. -- Nu skall jag gå hem. Tack skall du ha, Erik, och adjö.

Erik förstod icke hvad hon tackade för, men aftog mössan med en tyst helsning.

Och Hanna gick hem, uppmjukad och vek. Hon ångrade sitt ovänliga svar på tant Karins bref. Oviljan mot henne ville komma igen, men hon släpte den ej in, -- icke i qväll, när en oskyldig hand nyss ledt henne till rätta vägen.

*

Sista veckan i Augusti tog Hanna sig några dagars ledighet för att resa ned till Fågelvik och hemta Bella till skolan. Hon hade arbetat som en häst hela sommaren, och tyckte sig nu förtjena en liten vederqvickelse.

Från hennes hem var det fem mil till Bella. Hvad var detta afstånd nu, när hon visste sig vara välkommen? Hon inlade sina saker i en kappsäck, som postiljonen vänligt nog lofvat framskaffa, och sjelf gick hon till fots både för att inbespara skjutspengarne och för att njuta så mycket mera af färden. Det var en sval Augustimorgon hon

begynte sin vandring. Det hade regnat under natten och vägarne voro fuktiga; men Hanna bar sin nya, beqväma drägt och var ej besvärad af slaskiga kjolfållar. På ryggen hade hon en rensel, lik den som dagsverkare medföra, och der hade postmästarinnan nedlagt smör och bröd, bondost och salt strömming. Erik hade vid afskedet förärat

henne en käpp, som han skurit af en vacker pilqvist, och sett efter henne med saknad i sina stora svårmodiga ögon. Också Hanna kände det ledsamt att skiljas vid honom, de hade varit så mycket tillsammans den sista tiden. Hon lofvade sända honom en riktigt bra knif från Helsingfors, så han kunde förtjena litet genom slöjd under vintern. Vägen gick mellan åkerfält, der folket bergade den försenade rågskörden, och ibland gick den tvärs igenom en gård, der Hanna ej kunde låta bli att prata med de små smutsiga ungarna. Middagstiden först unnade hon sig en ordentlig hvila, efter att ha gått i sju timmar och tillryggalagt nära tre mil. Sedan hon ätit sin middag i en skogsdunge, lade hon sig att sofva i en lada. Det färska höet doftade starkt; utanför sorlade en liten bäck med klart vatten, i hvilken hon sköljt sina heta fötter. Men för öfrigt var allt tyst, så tyst, att hon kunde höra sina egna tankar. Denna ensliga stillhet vederqvickte henne, som om hon länge längtat derefter. Och dock hade hon varit mycket ensam. Men hennes tankar voro ständigt fästade vid det arbete hon höll på med, de hade ej ofta tid att tillhöra henne sjelf.

Var det ej sjelfviskt att hon så gerna var ensam? Prostinnan sade så. Hon sade att en menniska ej får lefva för sig sjelf, att hon har pligter mot hvarenda varelse, som kommer i hennes väg. Att ensamheten frestar till högmod, lättja och andra dårskaper.

Nej, detta sista var ej sant. Ensamheten var hennes bästa vän, hennes klokaste rådgifvare, hennes skickligaste läkare. I ensamheten talade Gud till henne och hennes hjerta öppnade sig som under beröringen af en lätt och mild hand, för allt godt och stort, som hon kunde nå med sina tankar. Gud var henne närmast i dessa stunder af ostörd stillhet och böjde henne till ödmjukhet långt mer än menniskors ord. Ensamheten var som ett uppfriskande bad, som bortsköljde vägens qvalm och dam ur hennes sinne.

Hon somnade midt under sina betraktelser och sof en lång stund. När hon vaknade var klockan 6 och hon kunde således icke hinna fram i qväll som hon hoppats, då det mörknade redan klockan 8. Hon beslöt gå en mil ännu och sedan taga nattqvarter, samt tidigt i morgon bittida slå ned på Bella, som alls ej väntade henne. Half niotiden kom hon till en gård der hon beslöt stanna öfver natten. Fick en liten, qvaf

kammare innanför stugan, der fyra karlar och tre qvinnor snarkade, den ena värre än den andra. Fick en katt till sängkamrat och diverse andra objudna gäster, som slutligen gjorde sängen så trång för henne, att hon full af förtrytelse rusade upp, klädde sig och klef ut genom den folkfylda, illaluktande stugan.

Resten af natten tillbragte hon, insvept i sin sjal, uppe på ett berg, der hon såg solen gå upp öfver en glittrande insjö. Sedan hon druckit ett slaskigt morgonkaffe klockan 6, trafvade hon muntert vidare. Hon hade alls ingen röst, men nu hade hon lust att sjunga, ty det kändes så lätt och gladt, allting. Endast då och då gled en sky öfver hennes solskensstämning, när minnet af tant Karin steg fram, men hon jagade det tvärt på flykten, hon ville nu vara glad. Klockan 8 såg hon den ljusa gafveln af karaktersbyggnaden på Fågelvik skymta fram mellan björkarna. Några steg till förde henne fram till grinden, som hon öppnade, utan att se någon menniska. Vid kökstrappan stod Lena och borstade kläder. Hon släpte så när borsten, när hon fick syn på Hanna, som skrattande lade fingret på munnen. -- Hvar är Bella? -- hviskade hon.

-- Oj, jestandes, hvad Hanna blir välkommen! Jo, Bella hon simmar som bäst. Hanna går bara raka vägen till simhuset. Hanna smög sig tyst och snabbt ned till stranden, in i simhuset. Ingen Bella syntes till derinne, endast omhöljet af hennes jordiska varelse. Men ett stycke från stranden syntes ett brunlockigt hufvud gunga på vattnet, medan de krusiga vågorna delade sig i en bred, glittrande kil.

Hanna klädde tyst af sig, klef utför trappan och ljudlöst ned i vattnet. Hon simmade med långa tag ut till Bella, som hela tiden vändt ansigtet från stranden och syntes fullt upptagen af att ligga orörlig på rygg. Nu fick hon nog och simmade några tag på sida, men fick i detsamma se Hanna tätt bredvid sig och gaf till ett glädjeskrik, som hördes långt upp till gården. -- Hanna du, Hanna! Hvad du skrämde mig! Tänk, om jag fått slag af glädje.

Goddag, goddag, ser du, att jag nickar! Hvarifrån har du regnat ned? Oj, så rysligt roligt! 0ch så bra du simmar. Vill du se hur jag dyker . . . vänta nu . . . ett, tu . . . tre! -- Och hela hufvudet försvann under vattnet. -- Ptschi! jag fick vatten i näsan . . . Och så kan jag trampa vatten . . . ser du! Jag tänker en gång bli simmagister.

Hanna nöp henne i kinden, det betydde så mycket som goddag. De simmade vid hvarandras sida, pratade och skrattade utan uppehåll. Fru Palmfelt kom ned till simhuset för att välkomna Hanna. -- Se så, flickor, nu måste ni upp, Bella ser helt blå ut.

-- Åhnej, mamma, det är bara blåbärsfläckar. Men nog komma vi strax. Vill du inte gå litet utanför dörren, ifall Hanna är generad. Fru Palmfelt gick skrattande ut och begge flickorna rusade upp. Håret satt fastsmetadt vid tinningarna, det dröp från hvar test, de skrattade öfverljudt åt hvarandra. -- Mamma, nu får du komma in. Säg, likna vi icke dränkta mopsar?

Under påklädningen gick Bellas mun precis som en qvarn. -- Vill du se, jag har reformdrägt, jag har sytt den sjelf. Den är förfärligt skön. Nej, se, du har ju också en! Hvad den är bra! Men har du kjolen på knappar som jag? Jaha, jo, det är mycket bättre . . . Och ser du, så vigt jag får allting på mig! I ett huj! Och slipper alla band, som alltid gingo i stenknut. Hanna visade med icke mindre belåtenhet sin nya drägt, som i hufvudsak var lik Bellas.

Den klädde henne, emedan hennes långa, smärta figur tog sig fylligare ut i den. Hon gjorde med välbehag några kraftiga rörelser för att visa Bella, att ingenting tryckte eller spände. På bryggan stormade Lulle och Lisi emot dem och ville rifva Hanna i små bitar, för att få henne hvar på sitt håll. Men som frukosten väntade, fingo de gifva sig till tåls och tröstades med löftet om en utfärd på eftermiddagen.

I middagsstunden sutto Hanna och Bella i backsluttningen vid stranden. De hade så mycket att tala om. Bella berättade slutet af fotvandringen, som räckt i tre veckor. -- Huru höll Alma ut med sina opererade fötter? -- frågade Hanna leende. -- Ganska bra. Hon blef allt tapprare. Och hon har blifvit så snäll, vet du, helt annorlunda mot förr. Likaså Lilli. Jag tror de hålla på att bli goda vänner.

-- Än Aina då? -- Jaa . . . Aina . . . jag vet ej riktigt! Hon är så ostadig. Jag fruktar hon ej länge kan intressera sig för samma sak. Gymnastiken, som hon i vintras svärmade för, är henne nu alldeles likgiltig. Till och med Verna Sommar har för henne blifvit en vanlig dödlig.

-- Jag har också misstänkt att hon saknar

fasthet, -- sade Hanna, -- men kanske kommer den ännu, hon är ju så ung. -- Bertha är, vet du, en riktigt rapp flicka, bara hon litet oftare skulle bestå sig rena näsdukar. Hon blir bestämdt apothekare. På hvarje rastställe fingo vi vänta på henne, emedan hon skulle experimentera med sina salvor och mixturer. Ena dagen bjöd hon oss en essence af bränvin och svarta vinbärsblad, andra dagen ett slags pomada af osaltadt smör med irörda okända krydder.

Hanna lyssnade intresserad, men småningom fingo hennes ögon ett så tankfullt uttryck, att Bella märkte det. -- Hvad tänker du på, Hanna min? -- Jag tänker på, att jag måste anförtro dig nåtgot . . . som du ej blir glad öfver.

Bella blickade oroligt på henne, men då Hanna berättade att hon haft bref från fru Meilert, slog hon ihop händerna.

-- Nej, så roligt! Din mammas . . .

-- Alls icke roligt, -- afbröt Hanna tvärt. -- Och jag besvarade det på ett sätt, som du icke skulle ha gillat.

Hon berättade hela händelsen och sin ånger efteråt. -- Nog vet jag huru du skulle ha

gjort, -- tillade hon, -- men jag är nu en gång icke som du. Bella såg eftertänksam ut. -- Jag skulle i ditt ställe ha skrifvit om. Jag skulle ha sagt att det ej var min mening att såra henne. -- Då skulle jag ej varit sann, ty jag var hela tiden medveten om min afsigt att såra henne riktigt känbart. -- Åh, Hanna! Du, som alltid så fast vill det rätta.

De sutto tysta. Lena kom med middagsbud och fastnade en stund hos flickorna. Hon skakade på hufvudet åt

Hannas nya drägt. -- Jag ser, att Hanna blifvit lika splittgalen som Bella, -- sade hon. -- Att nu göra sig halfvägs till pojkar, när man kan vara en söt och nätt flicka! Aldrig i verlden få ni några friare, kära barn! -- Du skulle skämmas, Lena, att vilja bli af med oss! Hvem skulle då skrifva dina bref och läsa tabulan med dig? Lena skrattade. -- Det är då visst, att Bella är ett troll, -- sade hon och gick. De tre dagarna på Fågelvik gingo alltför hastigt. Man roade sig med lingon- och svampplockning, seglade med Bengt, simmade och läste

högt, brände kokko om qvällarne och stekte potatis i askan. Hanna hade en dag ett samtal med Bellas mor. Hon omtalade sin afsigt att draga sig ifrån Bella och orsaken hvarför hon ville det. -- Tror du icke, tant, att det varit bäst för henne om jag gjort det? Fru Palmfelt betraktade henne forskande. -- Hvarifrån har du fått dessa skrupler? -- frågade hon vänligt och fattade Hannas hand.

-- Man har sagt mig att jag utöfvar ett dåligt inflytande på Bella, -- sade Hanna rodnande. -- Och jag har ibland tyckt mig märka, att också tant med oro ser vårt täta umgänge.

-- Hvilken mor följer ej med en viss oro gången af sitt barns utveckling, isynnerhet, när det gäller en så böjlig karakter, som Bellas. Men du kan vara lugn, jag har aldrig haft orsak att frukta ditt inflytande. Från första stunden såg jag, att bottnen i dig är sann och god, ehuru omständigheterna utvecklat dig ojemnt och gjort din yta kantig. Jag har tvärtom med glädje tyckt mig märka, att Bellas karakter vunnit i fasthet och att hon med större ifver än förut, hängifver sig åt sina sjelfuppfostringsförsök. Var derför lugn, mitt barn, och fortfar att vara Bellas vän.

Ingen ser det hellre än jag. Och om jag ej misstager mig, kan Bella i sin tur göra dig godt . . .

-- Ack, tant, det känner jag dagligen. Jag skulle torka bort till ett petrifikat, omo jag ej egde Bella. Hennes aktning är min starkaste sporre till det goda. Fru Palmfelt tryckte hennes hand. -- Gud skydde er vänskap, -- sade hon varmt, -- och låte den få fortfara till lifvets slut. En verklig vän är dyrbarare, än alla jordens skatter.

*

September var inne och bantågen hade de senaste dagarne rullat in till hufvudstaden öfverfylda af skolungdom. Bellas föräldrar hade stannat qvar på landet, men sändt in de tre äldsta barnen med gamla Lena till hushållerska. Hanna följde med; hon hade åter hyrt det lilla rummet i närheten af Bella, det var det billigaste hon kunde få. I skolan sammanträffade kamraterna en måndagsförmiddag för att uppvisa betygen och höra veckans lexor. Det var roligt att ses igen. Gammal vänskap uppflammade, och gammalt groll glömdes. Man tryckte med värme hvarandras händer. Femte klassen kände ansvaret af att vara skolans föredöme och uppförde sig lugnt och hyggligt. Den ena efter den andra af de gamla kamraterna dök upp, och några nya, hvilka antingen stannat qvar på klassen eller tenterat in,

stodo afsides från de andra, litet främmande och oroliga för de nya förhållanden, i hvilka de råkat. -- Nej, Bella, så brun du blifvit! -- utbrast Agnes Lund och slog ihop händerna af bestörtning. -- Du har då alls icke brytt dig om att bevara din hy. -- Nej, det har jag sannerligen icke, -- skrattade Bella och höll upp sina runda bruna händer. -- Men du är fin och hvit som en prinsessa.

-- Åh, -- sade Agnes blygsamt, men tacksam för erkännandet. -- Du har blifvit duktig, Bibbi, riktigt som en flicka bör se ut! -- Och Hanna slog ett tag på Bibbis kraftiga axel.

-- Ja, ser du, jag lade bort snörlifvet i somras, och sedan har jag blifvit så tjock, att jag riktigt skäms. -- Hurrah, Bibbi, det var det klokaste du i ditt lif kunde göra! Se hit, flickor, en så kraftig flicka Bibbi blifvit på tre månader. -- Och Bertha hurrade henne förtjust. -- Uff, så tjock som en gris, -- hviskade Agnes till Alma. -- Men mer i min smak, än du, -- gaf denna käckt till svar.

Bella, Hanna, Bertha och ett par af de andra flickorna uppträdde i sina nya praktiska

reformdrägter och voro föremål för ifriga diskussioner. -- Tänka ni uppträda på cirkus? frågade en af flickorna spetsigt.

-- Jag ser ju inte byxorna, -- sade en annan med låtsad öfverraskning. -- Skola ni leka skolflickor hela ert lif? -- frågade en tredje. -- Nej, vi skola leka *menniskor*, -- och Bertha slog sig på knäet med stolt sjelfkänsla. Ned med snörlifven! Ned med de långa kjolarne! Lefve friheten! -- Ja, må hvar och en kläda sig så, som hon anser det bäst, utan att göra som alla andra, -- utbrast Bella enthusiastiskt. --- Bravo! -- skreko flickorna. -- Hvad är detta för slag? -- sade Bertha och låtsade bestört bulta Siri i ryggen. -- Har du magrat så, stackare att du blifvit bara fiskben?

Siri såg flat ut. Hon hade icke förrän nu lagt sig till snörlif, emedan hennes mor i det längsta hållit emot. -- Ja, när jag begynte bli så tjock, -- ursäktade hon sig och smög sig undan i flocken. -- Ett nederlag! -- hviskade Bella till Hanna.

-- Ja, men tio segrar, -- svarade denna. --

Här äro tio, som slagit sig på att bli förnuftiga, -- utom vi, -- tillade hon skrattande. -- Ack, Hanna, hvad vi skola kämpa i vinter för vår idé! -- hviskade Bella och knep Hanna hårdt i armen. -- Ja visst. Men vi skola minnas att det måste ske genom att *öfvertyga*, icke att *öfvertala*. När flickorna senare i flock följdes åt från skolan, utbrast Bella:

-- Det har varit alltför roligt art råkas igen, för att vi ej skulle mötas än en gång i dag. Hvad säga ni om en liten tur till Kajsaniemi på eftermiddagen?

--- Ack ja, det blir rysligt roligt! -- hördes från alla håll, och flickorna skildes med öfverenskommelse att mötas klockan 4 på „frimurarns graf". Det var en munter flock som på eftermiddagen samlades vid Thölö vikens strand. Man satte sig i det ännu friska gräset och begynte tala om sommarens företag. Hvar och en skulle berätta något om sina sysselsättningar, och Hanna höll styr på samtalet, när det ibland ville urarta till ett pladder, som ingen förstod.

När turen kom till Jenny att berätta, såg hon förlägen ut och sade:

-- Jag vet ej, om jag omtalar något, ni komma bara att göra narr af mig.

-- Åh, kör på bara, vi skola hvarken se eller höra! -- Och Bertha hängde näsduken öfver sitt hufvud. -- Nå ja, inte är det något att skämmas för. Jag var i Lovisa för att bada. Der var jag med om tolf utfärder och sexton baler. -- Det var bastant motion! -- kom det från näsduken.

-- Men jag hade utmärkt roligt och gjorde många trefliga bekantskaper. Mot slutet sade doktorn att jag ej skulle få dansa mera, mitt hjerta . . . -- Var krossadt af ett Lovisalejon, -- ifylde näsduken. -- Men, Jenny, att du *kunde* vara så oförsigtig, -- just när du skulle sköta din helsa, -- inföll Bella förebrående. -- Mamma såg så gerna, att jag var med om allt. Man skall roa sig, när man är ung, -- sade hon alltid.

Siri berättade, att hon fångat kräftor i Borgå-trakten; Bibbi hade varit rest till Uleåborg och farit i tjärbåt utför forsarne. Agnes hade varit i Helsingfors hela sommaren, badat för Everth och sett de kejserliga vid „Kofladan". Alla hade

upplefvat åtminstone något märkeligt och slutligen hade de ganska bra reda på hvarandras sommar. -- Nu anser jag vi ha nog af högtidligt ressonnemang och kunna gå och musicera i sjösalongen, -- föreslog Agnes. Det voro alla med om och man slog sig ned i sjösalongen i öfra våningen med dörrarne öppna utåt balkongen och den lugna Thölöviken. Himlen var rödgul i vester och stränderna prunkade likaledes med några röda och guldfärgade löf i sin glesnade grönska. Det var ljumt och stilla, och luften fyld af höstdofter. Några af flickorna hade slagit sig ned på balkongen, de öfriga lyssnade till Agnes sång inne i salongen. -- Jag har lärt mig gå på händerna i sommar, -- skröt Bertha och utförde till allmän förlustelse ett konstprof.

-- Och jag att gå på lina, -- skämtade Bella. -- Skada, att vi ej ha ett rep här. Men vänta, staketet här kan duga i nödfall. Med ett skutt var hon uppe på det smala stakettet, der hon, trotsande kamraternas varningar, gjorde några smidiga rörelser. I detsamma kom Hanna ut från salongen. När Bella såg henne, skulle hon göra en

helsande gest, men förlorade i detsamma balansen och störtade handlöst ned till marken. Ett rop af förfäran hördes från balkongen. Hanna, åtföljd af några andra, rusade ögonblickligt ned på gården; hennes knän svigtade och hennes ögon sågo ej klart, men ned måste hon. De andra sutto qvar deruppe, bleka och tysta. Hanna kom först ned. Der stodo några af värdshusets betjening skrämda och rådlösa, ingen hade haft mod att upplyfta Bella. Hon hade fallit illa mot en vattentunna, som stod rakt under balkongen och var afsvimmad -- om icke död. Hanna lutade sig öfver henne och fann att hon lefde. -- Hjelp mig att lyfta henne upp! -- sade hon kort, -- och sedan in.

De hemtade en länstol och i denna fördes Bella försigtigt in. Bertha skyndade efter en läkare.

Den ena efter den andra af kamraterna smög sig in för att se Bella, derefter gingo de hem, gråtande och nedslagna. Bella låg med slutna ögon och utan tecken till medvetande. Hon var förfärligt blek, men intet sår, ej ens en bula kunde upptäckas på hennes kropp. Hanna baddade hennes panna; hon hade löst upp alla hennes kläder och satt sedan med Bellas hand i sin i stum ångest väntande läkarens ankomst.

Han kom och tillika en sjukbår, som Bertha haft förstånd nog att skaffa. Läkaren afklädde Bella för att se om hon brutit sig. Men intet sådant kunde upptäckas, blott en liten röd fläck i nacken, som hon stött mot vattentunnan. Läkaren var orolig öfver den långa svimningen. -- Det är troligen en svårare kontusion åt hjernan eller ryggmärgen och kan vara farligt. För henne varsamt hem, jag kommer efter om en stund.

Det var ett slag för gamla Lena, när karlarne med båren stannade ute på gården och hon fick se Bellas ljufva hvita ansigte på kudden.

-- Hvad ha de gjort henne, Gud, hvad ha de gjort åt mitt barn? -- skrek hon, så utom sig af förfäran, att hon ej kunde röra sig ur fläcken.

-- Gör i ordning en säng, Lena, -- sade Hanna befallande ehuru med flämtande andedrägt. -- Vi ha ej tid att gråta nu. Lena spratt till och skyndade att efterkomma tillsägelsen. Famlande och högt snyftande bar hon sig åt som om hon gått i sömnen. Hanna fick tänka och handla ensam. -- Det är sant, -- utbrast hon till hälften för sig sjelf, -- vi måste ögonblickligt ha bud till landet. Gå, Lena, och skicka någon . . . vänta, jag skall skrifva några rader.

Hon ristade några ord till Bellas mor. Hennes hand skakade som af frossa, och hon såg ej hvad hon skref. -- Skynda dig, Lena, spring! Tag en karl som har häst, bed honom flyga om han kan . . . säg, att det gäller lifvet.

Bertha hade gått till apotheket. Bengt var borta, hvem vet hvar, Hanna var ensam med Bella. Hon kastade sig ned på knä vid sängen, borrade hufvudet i täcket och försökte bedja. Men hennes bön blef utan ord, utan en enda sammanhängande tanke. Hon kände det, som om hela verlden höll på att glida undan henne, som om hon velat klänga sig fast vid något, men icke fann ett enda stöd. Hon försökte tänka sig att Bella var död, men kunde ej nå den tankens botten, innan andra kommo emellan: -- måtte doktorn komma . . . måtte tant hinna i tid . . . måtte doktorn komma . . .

Hon hviskade Bellas namn och kyste hennes bleka kinder. Ack, hur denna dvala var lik döden! Så låg också hennes mor, sedan lifvet flytt, och ingen, ingen kärlek kunde kalla henne tillbaka. Hvad doktorn dröjde! Hanna kände sig nära att svimma af ångest och trötthet. Hon kunde ej ens gråta, det skulle varit en lättnad.

Ändtligen hörde hon steg och såg honom komma. Strax efter honom steg Bertha in. Hon hade hemtat blodiglar, hvilka sattes längs ryggraden på Bella.

Doktorn var vänlig och deltagande; han stannade hos dem för att afvakta verkan af iglarne. Bengt var också hemkommen. Hans broderliga hjerta sved för den lilla systerns skull och han smög sig oupphörligt in i sjukrummet för att se om hon ej vaknat. Men qvällen gick och det blef natt, utan att vanmakten gifvit vika.

Först inemot klockan 2 på natten öppnade Bella ögonen, men utan att tyckas se något. Kort derefter föll hon tillbaka i den dödlika dvalan. Doktorn, som försökt alla medel han kände, aflägsnade sig nu för att söka någon hvila; han skulle i morgon konsultera en annan läkare.

Bertha hade stannat qvar till natten och var nog lycklig att kunna få tag i sömnen, men Hanna kunde ej förmås att

lemna sin plats vid Bellas hufvudgärd, hon kunde icke sluta sina ögon ens för ett ögonblick. Hon satt der timme efter timme, väntande hvarje sekund att få se Bella öppna ögonen och se på henne med en igenkännande blick. Men morgonen kom, och ingen förändring hade inträdt. Då Bellas föräldrar på förmiddagen anlände,

fortfor det dvallika tillståndet ännu, och läkarne fruktade det värsta.

Hanna tackade Gud, att tant Elin kommit, medan Bella ännu andades. Hon fick tillåtelse att flytta till Palmfelts för att så ofta som möjligt kunna se till den sjuka.

På eftermiddagen förändrades tillståndet. En häftig feber instälde sig med yrsel och krampanfall. Läkarne fruktade hjernfeber och möjligen förståndets förlust, ifall hon ginge igenom. Bellas mor satt blek och tårlös vid hennes bädd, det var en lättnad för henne att se Hanna i sin närhet.

Efter ett svårt krampanfall på tredje dagen inträdde ymnig svettning, hvilken läkarne ansågo för ett godt tecken. Derefter föll Bella i en stilla sömn, andades djupt och jemnt och fick en svag skiftning af rödt på sina kinder. Hennes mor och Hanna sutto orörliga vid hufvudgärden. Det var, som om de hört de aflägsna vingslagen af hoppets efterlängtade dufva och icke vågat med en hviskning skrämma henne åter på flykten. Efter ett par timmars lugn sömn uppslog Bella ögonen, och blicken var fullkomligt redig. Hon fästade den på modren och hviskade sakta: -- mamma! Derefter gled den öfver till Hanna med ett matt litet smålöje: -- Hanna! --

hviskade hon, och venstra handen famlade på täcket, som om den sökt en annan. Då brusto tårarnes bojor, och Hanna störtade ur rummet, rädd att skrämma Bella med de djupa, våldsamma snyftningar, som skakade hennes kropp. Gud vare lof, Gud vare lof! Det var herligt att få gråta, att känna spänningen gifva efter, och den tryckande, qväfvande känslan af ångest småningom rinna bort med tårarne.

När läkaren kom, såg han gladt öfverraskad ut. Febern var borta och blicken klar. Faran för lifvet och förståndet var för ögonblicket öfver, men den största försigtighet måste iakttagas för att ej skada de ömtåliga, till verksamhet småningom återvaknande nerverna.

Bengt kom ofta och satte sig vid hennes säng. Han kunde så väl lägga kudden till rätta och vända henne så varsamt som en qvinna, när bon ej orkade sjelf.

-- Du är så snäll, Bengt, -- hviskade systern en dag, när hon förmådde tala. -- Du blir nog en bra doktor.

Bengt smålog. -- Och då skall du bli frisk, om ej förr. Du skall bli stark som en elefant, bara du har tålamod.

-- Tror du Gud vill det? -- Bellas ögon sågo forskande i hans och hon försökte lägga

sin arm kring hans hals, men orkade ej. -- Jag tänker ibland att jag kanske nu skall dö . . . Men säg, huru har jag blifvit så sjuk? Jag mins ingenting . . .

-- Du får ej tala så mycket, syster lilla, -- afbröt Bengt förståndigt. -- Jag skall berätta allt, när du blir starkare. Nu får du ej tänka på annat, än att sofva, äta och bli frisk.

-- Som du vill! -- sade Bella i trött och undergifven ton. Bengt undertryckte en känsla af omanlig svaghet, när han såg hennes ansigte, så litet och aftärdt, sjunka tillbaka mot kudden. Hans lilla syster! Hur kär och ljuf hon var! Han kunde icke mista henne ännu, nej aldrig i verlden.

Han smög sig in i garderoben bredvid sjukrummet och snöt sig der rätt eftertryckligt.

*

Under dessa sorgens tider, när Hanna på fristunderna satt bredvid Bellas säng, såg de matta ögonlocken öppnas och slutas, hörde andedrägten smyga öfver två halföppna läppar och såg feberskyarne jaga hvarandra på två hvita kinder, då kändes hennes sinne bräddfullt af oroliga tankar.

Fastän hon sagt till sig sjelf hundra och åter hundra gånger, att hon aldrig så fast skulle binda sitt hjerta vid någon, att hon skulle känna smärta, ifall denna frånrycktes henne, kände hon nu huru omistlig Bella blifvit för henne. Huru denna lilla svaga feberheta hand gripit ett så fast tag kring hennes hjerta, att detta aldrig skulle

känna sig helt, så framt handen släpte sitt tag. Hon kände att hennes stenhårda sinne ej kunde undvara Bellas tuktan och på samma gång erfor hon ett begär att frivilligt underkasta sig, utan att behöfva vara på sin vakt mot detta inflytande. Hon kände

med förvåning att hon längtade efter att få älska någon, hon, som fortfarande ansåg, att lifvets största frihet låg uti att vara oberoende af allt sådant! Och under dessa veckor af innestängd oro och längtan kände hon, huru bitterheten smalt bort, droppe efter droppe, huru törnena inom henne föllo af och huru hon alltmera greps af en aldrig anad medkänsla för menniskorna omkring henne. Främst Bellas omgifning, som blef henne kär för vännens skull, sedan kamraterna och sist, i allt vidare kretsar, alla ensamma, lidande, stapplande menniskor. Hon, som trott sitt hjerta vara så trångt, att det ej förmådde rymma en enda äkta känsla, fann att hon nu gick och längtade efter att kunna, om än i ringa mån, lätta de bördor, som tryckte så många svaga skullror.

I samband med dessa tankar kom allt oftare tanken på tant Karin. Hon visade den ifrån sig men den kom ständigt igen. Kanske var hon en af dessa i tysthet lidande, som blott behöfde en gnista vänlighet för att lefva upp på nytt. Åh, tant Karin, hvarför skulle du komma i min väg? Hvarför kan du icke lemna mig i fred såsom du lemnade min mor, då hon som bäst behöfde dig? Det är grymt af dig att tvinga mig att uppsöka dig. Och lika grymt är det af mig att, ifall du är ensam och olycklig, lemna dig att

dag efter dag, vecka efter vecka, månad efter månad hoppas på dens återkomst, som bordt ångra sig och icke gjort det. Det är snart nio veckor sedan jag fick ditt bref, och ännu . . . ännu känner jag mig lika oförsonlig som då . . .

Sedan kommo undrande tankar på fadren. Hurudan var han, denne far, som skulle kunnat skänka henne ett hem, men som hon aldrig sett, aldrig känt en gnista ömhet för? Hvar fans han? Visste han, att hans hustru var död, att hans dotter stod ensam i verlden, att hans penningesändningar tillbakavisats med förakt? Och om han visste allt detta, huru tog han det? Säkert lätt, som en sådan sorglös, genomsjelfvisk natur måste göra. Tänk, att ega ett hem, som vore ens eget! Att omslutas af fyra väggar, hvilka begränsade en hel liten verld af trefnad och ömhet! Hon kom nästan ej ihåg att hon egt ett eget hem; det hade alltid förefallit henne som en bit ödemark, ända tills dödens frid ljutit sitt rörande, försonande skimmer deröfver. Och i detsamma var allt förbi, och hon kände sig åter utkastad i en obegränsad tomhet.

Men engång skulle hon skapa sig ett hem, om det än dröjde länge till dess. Ett hem med böcker och blommor, stilla enslighet och dock

aldrig tomhet. Hon skulle ut och se verlden och komma hem med tusen minnen, hvilka sedan skulle försköna hennes enkla hem. Hennes lif skulle bli så rikt med kunskaper, arbete och . . . och Bellas tillgifvenhet som ett solsken öfver alltsammans. Tankarne återvände till Bellas sjukbädd och möjligheten att förlora henne. Med en ångest, som hon ej kunde förklara, lyssnade hon till de oregelbundna andetagen, böjde sig ned öfver bädden och fasthöll en flik af täcket mellan sina händer med en sådan ängslans kraft, som om det gält att qvarhålla ett flyende lif.

-- Hvad jag är svag i dag, -- utbrast hon slutligen halfhögt och reste sig, fast besluten att återvinna sig sjelf. -- Här drömmer jag i timtal, som om min hela framtid berodde af detta lilla lif.

Hon kyste Bella lätt på håret och gick med något som var hälften trots och hälften snyftning inom sig. I skolan vexlade stämningen på Bellas klass allteftersom underrättelserna om hennes tillstånd voro goda eller dåliga. Hanna fick dagligen besvara en mängd ifrigt deltagande frågor om Bella, och långt innan denna ännu fick höra något från den yttre verlden, öfversvämmades hennes rum

af billeter, blommor och små prydliga arbeten, som kamraternas vänliga hjertan hade behof att gifva. -- Det käns alldeles som om en knapp fattades i rocken, då Bella är borta, -- plägade Bertha säga. -- Och just den knappen, som höll det varmast på klassen. Under de dagar, då Bella var bättre och Hannas sinne icke alltför mycket upptogs af oron för henne, trängde sig tanken på tant Karin allt oftare fram. Hon kände att hon likväl engång skulle bli tvungen att gå till henne, icke af några yttre omständigheter, men af det omutliga samvetets

påtryckning, och hon föraktade allt mer sin feghet, ju längre hon uppskjöt dermed. Det låg ej i hennes natur att dröla med något som måste ske. Det enda hon kunde framdraga till sin ursäkt var, att hon icke ville gå med hjertat så fyldt af agg och oförsonliga känslor, som det allt ännu var. Slutligen förmådde hon ej längre bära missnöjet med sig sjelf, utan beslöt att uppsöka fru Meilert, kosta hvad det ville. Det var ej svårt att i en adresskalender få reda på hvar hon bodde och Hanna begaf sig dit en dag utan att för någon omtala sin afsigt.

Hennes hjerta bultade hårdt, när hon stod

utanför huset, men hon tvang sig att se lugn ut och gick uppför trapporna. Det var låga, beqväma trappsteg, och likväl var hon alldeles utan andedrägt när hon kom upp. Här greps hon åter af ett så häftigt obehag och en så oemotständlig lust att undfly det, att hon vände om och nästan sprang utför trapporna. Nedkommen på gatan blygdes hon, ruskade upp sig, försökte tänka på Bella och gick beslutsamt tillbaka samt ringde på klockan. En tjensteflicka öppnade. -- Ja, fru Meilert var hemma. Var god och stig in. Men Hanna stannade i tamburen, medan flickan gick att anmäla henne. Hon kunde se salen derinnanför med dyrbara taflor, växter, mattor och draperier. Om tant Karin icke var lycklig, så var hon åtminstone rik. Det kändes som en missräkning för Hanna och hon tyckte sig mindre än någonsin skyldig att framkomma med några ursäkter. Hennes ovilja vaknade fördubblad, när hon jemförde detta öfverflöd med hennes mors torftiga, illa försedda bostad. Tjensteflickan återkom och bad henne stiga in i ett inre rum. Hon kastade en något ringaktande blick på Hannas tarfliga klädsel. Men hon måtte ha fått intrycket af att hon ej var en af de vanliga hjelpbehöfvande, som dagligen

uppvaktade hennes matmor, ty det var med en viss artighet hon hjelpte af henne öfverplaggen. Fru Meilert satt vid sitt skrifbord, men uppsteg då Hanna inträdde. Det var en lång, rak dam med nästan gråt hår och vackra, något stränga drag. Hon helsade Hanna temligen kallt och bad henne taga plats.

Hanna stannade på tröskeln.

-- Jag är Hanna Rappe, -- sade hon, och en förlägenhet som hon ej kunde betvinga, dref blodet till hennes kinder. -- Jag har kommit att bedja om ursäkt för mitt ohöfliga bref. En blixtlik stråle af glädje upplyste för ett ögonblick fru Meilerts stränga drag, men hon betvang sig och förblef kall som förut. Detta lugnade Hanna. Hon hade väntat sig en scen med tårar och omfamningar så snart hon nämnt sitt namn, och hon afskydde sådant. Fru Meilert betraktade henne forskande. -- Låt mig se, -- sade hon, -- om du är din mors dotter . . . Kanhända äro ögonen hennes, men hon hade ett vekare, vänligare uttryck . . .

Hennes röst darrade litet. Hanna såg henne öppet i ögonen. -- Ja, -- sade hon, -- innan sorgerna gjorde henne hård. Man säger, att jag liknar min far till det yttre, min mor till det inre. Fru Meilert drog henne tyst ned i soffan

bredvid sig. -- Tala litet om din mor, om hennes sista stunder. Du anar icke, hvad hon en gång var för mig. Hanna smålog bittert. -- Och ändå hade ni hjerta att öfvergitva henne! Att låta henne kämpa sig fram, ensam och fattig, med bruten helsa och med sviken tro på allt hvad hon älskat i lifvet. -- Ja, ser du, jag var sårad i mitt innersta. Jag kunde icke förlåta, att hon svek sina idealer och förenade sig med en man, som ej ens var värd hennes aktning. Jag tyckte att hon förnedrade sig så djupt, att jag *måste* stöta henne ifrån mig, ehuru mitt hjerta sved . . .

-- Ni glömmer, att hon älskade min far, detta må vara hennes ursäkt. Fru Meilert blickade hastigt upp. -- Nej, -- sade hon häftigt. -- Kärleken *kan* icke försona allt. Jag kunde aldrig rätt tro, att hon på allvar älskade honom, dertill stod han för lågt under henne. Men om så var . . . ja, då förstår jag icke menniskohjertats nycker! Hon, så rättänkande, så varm, så hängifven alla stora idéer, . . . och han! En mera själlös, tom, andligt och lekamligt utlefvad varelse har jag aldrig sett. Men förlåt -- jag sårar dig kanhända? -- Nej, -- svarade Hanna kort, -- jag känner ingenting alls för min far.

-- Nåväl. Du måste förstå huru det kändes att se en, som man älskade mer än sig sjelf, kasta sig bort till en sådan man! Jag var förtviflad och bröt alla band mellan oss. Sedan kom hennes straff. Hon blef olycklig och öfvergifven, och nu hade jag ju bordt förlåta. Men jag kunde det ej, jag kände det som ett förräderi mot mina principer att förlåta något sådant, att taga första steget till försoning. Skulle hon kommit till mig . . .

-- Kunde ni verkligen vänta det efter det bref ni skref på hennes bröllopsdag? -- Hannas kinder lågade. -- Detta bref var tillräckligt att för alltid släcka hvarje skymt af vänskap.

-- Ja så, du har läst det! Nå ja, jag har ju ångrat det, tusen och åter tusen gånger. Jag hade kunnat gifva bort allt hvad jag egde för att ha detta bref oskrifvet. Jag kände, att det skulle krossa hennes hjerta, men jag skref det ändå i min lidelsefulla sorg. Det var ett slags tröst för mig att göra klyftan mellan oss så oöfverstiglig som möjligt. När jag hörde att hon öfvergifvits af sin man och flyttat ensam bort med sitt lilla barn, då flög mitt hjerta till henne med hela sin fordna ömhet. Men tror du, jag kunde förmå mig att närma mig henne, att säga förlåt? Nej, dertill var jag

för envist hård och stolt. Jag ville tvinga henne att först komma till mig. Men hon kom icke, och jag hörde att hon led nöd. För att freda mitt samvete sände jag henne årligen en liten penningesumma för din räkning . . . -- Ni? -- afbröt henne Hanna med en rodnad af obehag. -- Min mor rörde aldrig dessa penningar.

-- Det var likt henne -- sade fru Mieilert med skymten af ett leende. -- Hon skulle alltid hjelpa sig sjelf. Hon var lika stolt som jag, och det blef bådas vår olycka. Medan hon slet ut sig med hårdt och illa aflönadt arbete, förspilde jag mitt lif på nöjen af tusen slag för att glömma tomheten inom mig. Ingendera af oss sökte någonsin ett närmande, och dock skulle detta ha räddat oss begge.

När jag var 30 år föreföll mig lifvet fullkomligt värdelöst. Jag var ej lycklig sjelf och lefde för ingens lycka. Ingenting hade jag lärt, som skulle satt mig i stånd att börja ett sjelfständigt arbete; jag hade ju icke uppfostrats till annat än att njuta lifvet. I denna tid af tomhet och sorg mötte jag en man, som länge älskat mig i tysthet, trofast och rent och . . . vi blefvo gifta. Han var en sällsynt högsint karakter, men jag älskade honom ej, jag var för trött att mera

kunna älska. Det var endast i hopp att genom omsorgerna om hans ständigt vacklande helsa kunna gifva mitt overksamma lif helst något innehåll, som jag blef hans hustru. Hur mycket har jag ej att tacka honom för! Att jag icke under denna tid försjönk i ett ohjelpligt svårmod, det var hans förtjenst, och hans ständiga, innerliga önskan var, att jag skulle uppsöka din mor och blifva lycklig igen . . . Men -- jag ansåg det numera för sent, vägen oss emellan hade vuxit igen med högt, snäjande gräs, vi kunde ej mera nå hvarandra.

. . . Efter fem års äktenskap miste jag denna trofasta vän, och efter ytterligare ett år nådde mig underrättelsen om din mors död. Fru Meilert satt med ansigtet doldt i händerna och Hanna trodde att hon gret. Underliga känslor rörde sig inom henne, medan hon lyssnade till denna halfhöga sjelfbekäinnelse: en qvarlefva af bitterhet öfver modrens öde; ett gränslöst medlidande med denna djupa, beherskade sorg och tillika en ofrivillig sprittning af glädje öfver att hos tant Karin finna någonting beslägtadt, något som hon kunde förstå och förlåta.

Fru Meilert såg åter upp. Hon hade icke gråtit, men öfver hennes ögon låg ett uttryck af lidande, sådant Hanna ännu aldrig sett det hos

någon. De sutto länge tysta. Hanna fruktade att med sin klumpiga hand vidröra dessa känsliga strängar, som ännu vibrarade så starkt; hon ville låta spänningen gifva efter, innan hon vågade sig fram med det deltagande, som lyfte hennes inre i varma vågor. Hon hade sett mycken sorg, hon hade, så att säga, ammats upp vid sorgens barm och kände sig förtrogen med den, ehuru hon sjelf icke erfarit den annat än som ett eko ur andras hjertan. Hennes ängslan för Bella, hvad var den emot en sedan bittert naggande sorg? Den var en ljuf och ren smärta, utan tillsats af ångerns och sjelfförebråelsens taggar; den var en bäfvande och dock hoppfull öfverlåtelse till den kraft som förmår allt.

Hennes eget uppförande mot tant Karin föreföl1 henne denna stund så lumpet, att hon blygdes. Utan att minnas sin vanliga stelhet, grep hon innerligt hennes hand och kyste den.

-- Tant Karin . . . kan du förlåta hvad jag skref?

Orden kommo så varma och mjuka med ett tonfall, som snarare liknade Bellas.

-- Jag har intet att förlåta. -- Fru Meilert tryckte hårdt hennes hand. -- Men kan du skänka mig en smula

tillgifvenhet, så är jag tacksam. Berätta nu om . . . om din mor, berätta allt hvad

du kan påminna dig och allt hvad du anser mig värd att få höra. Skona mig ej, låt mig få höra allt hvad hon sagt om mig. Det bittraste jag kan få höra är dock ett intet mot anklagelserna inom mig sjelf.

Och Hanna berättade. Hon dolde intet, hon skildrade modrens fattigdom och ihärdiga kamp för lifvet. Hon skildrade de stunder af tyst förtviflan och bitter resignation, till hvilka hon varit vittne, de motgångar, missräkningar och svikna illusioner, som småningom gjorde hennes mors hjerta hårdt och den långsamma sjukdom, som slutligen kräfde hennes lif. Men hon dröjde längst vid de sista dagarnas stilla frid och vid den kärlek hon så sent fick smaka.

Underligt. Medan hon så, bit för bit, genomgick sin mors lif så långt hon kunde minnas tillbaka, försvann ända till sista skymten af agg mot henne der bredvid, som bidragit till att förbittra det, och hon tyckte sig se den sorg de båda genomgått som ett fast band förena dem ännu efter döden.

Det var sent på qvällen, när Hanna gick. Hon medförde intrycket af en sympatie, som drog henne till tant Karin, och kände att hon gerna ville se henne igen.

*

Bellas tillfrisknande gick framåt, om också med små, små steg. Hon fick stundom sitta upprätt i sängen, stödd af mjuka kuddar, men hon fick hvarken läsa eller syssla med något arbete. Och tiden blef henne ofta lång. Då brukade Bengt bära in lilla Helmi och sätta henne i Bellas säng, der hon med stor färdighet slog omkull saftglaset på nattduksbordet, åt upp sockerbitarne och bultade med sin bleckskallra i sängkarmen, tills hon vann önskad uppmärksamhet. Ibland sutto alla syskonen kring Bellas säng och pratade om skolan, och ett par gånger hade hon haft glädjen att mottaga ett par af kamraterna som helsningsdeputation från hennes klass.

Men hennes käraste stunder voro likväl de, då Hanna hade ledigt och satt vid hennes säng. Då lyste Bellas ögon. Och Hanna hade en förmåga att berätta saker så, att de intresserade, utan att på minsta sätt trötta. Under en af dessa

stilla pratstunder omtalade Hanna sitt besök hos tant Karin, och Bellas förtjusning kände inga gränser.

-- Hon var söt, sade du? Hur såg hon ut? Hvad sade hon allt? Skall du gå dit igen? Tycker du mycket om henne?

-- Nej, nu pratar du för mycket, miss Belladonna, och jag går min väg. -- Nej, stanna, jag skall vara tyst som en metmask, bara du stannar. -- Och Bella höll henne i kjolen. -- Men ser du, jag mår så bra i dag och känner mig så odygdig. Doktorn lofvade mig att äta drufvor och jag är så förskräckligt snål på dem. Skulle jag inte ha samvete, så ville jag skicka dig ut i yrvädret och köpa litet mer, de togo nyss slut. Men . . .

-- Är det inte något annat, så skall jag hjelpa dig af med ditt samvete, -- skrattade Hanna och var redan halfvägs ut genom dörren.

-- Vänta, hvirfvelvind! Tag femti penni ur min börs der i lådan och välj de allra vackraste. Så der . . . adjö med dig! Då Hanna var utom dörren blef hon ropad tillbaka. -- Vänta, Hannibal, jag tror ändå att min druftörst hör till de „själsaffectioner", som stå under viljans inflytande. Ergo *kan* jag beherska den; ergo *vill* jag beherska den. Lägg

femtislanten tillbaka. Den kan göra mera nytta i fattigsparbössan, än i min snåla mage.

Hanna lydde skrattande och satte sig åter på sin förra plats. I detsamma kom Bengt in med röda öron och bärande sin paletå på armen.

-- Nå, gunstig junker, hvad har du haft för dig i dag? -- frågade Bella och vinkade honom till sig.

-- Hejdat skenande hästar, -- svarade Bengt lakoniskt.

Flickorna satte upp så förvånande miner, att han måste skratta.

-- Det är dagens sanning, -- bedyrade han. -- Jag kom gående längs Salutorget ungefär vid palatset, då jag såg en häst med kursläde komma i ursinnig fart rakt emot mig. Kusken skrek och höll emot och inne i kuren jemrade sig någon. Det såg ut att bära rakt ned i Skatuddskanalen. Jag hade ej annat val än att rusa fram och sträcka min uppspända paraply emot hästen, som deraf blef så häpen att han tvärstannade. Men af farten slängde släden i detsamma omkull och kusken kom under. Några personer kommo till hjelp, och vi fingo hästen urspänd och kusken upphjelpt. Hvarken han eller fruntimret inne i kuren hade skadat sig. Men då jag skulle lyfta

upp släden, ref jag denna duktiga lucka på min paletåärm? Vill Hanna kamrat hjelpa mig att stoppa den? -- Hjelpa! -- skrattade Hanna. -- Du menar, att vi turvis skulle taga ett stygn. Nej, gif hit, nog reder jag mig utan din hjelp.

Bengt lemnade henne rocken, och hon beredde sig att reparera skadan.

-- Men, Bentu, -- hviskade Bella skälmaktigt från sängen, -- hvem var det, som härom dagen bedyrade, att han aldrig skulle låta en qvinna hjelpa sig med något, som han kunde göra sjelf?

Bengt funderade. -- Nog lär det väl ha varit jag. Och strumpor har jag stoppat i mina dar, men aldrig rockar. Men det måste väl duga, tänker jag. Tag hit, så får jag försöka! Och tack, syster sötnos, för det du tog vara på min sjelfständighet.

Hanna räckte honom nål och tråd; fingerborgen gick knapt ned öfver nageln. Han satte sig ned med ett försök att se säker ut, drog pannan i djupa veck och begynte sy som en skomakare med syl och becktråd. Flickorna skrattade och läto honom hållas.

Men då Hanna såg att stoppen, oaktadt Bentus allvarligaste bemödanden, artade sig att bli

lik en stor vårta på rockärmen, bad hon Bella gunstigt tillåta, att hon denna gång hjelpte. Han hade ju visat sin goda vilja.

Bella var ej obeveklig, och Bengt såg med beundran huru Hanna kamrats skickliga fingrar undanröjde spåren af hans konstfärdighet och ihopsömmade hålet så prydligt, att man knapt såg minsta fel i väfnaden.

-- Flickor äro ändå flickor! -- utbrast han med en suck af beundran.

-- Och pojkar äro och förbli pojkar! -- nickade Bella från sängen.

Mot aftonen samma dag förvärrades Bellas tillstånd. Febern återkom, och hon kastade sig oroligt af och an i sängen. Läkaren som efterskickades, fruktade ett recidiv.

Under senare hälften af natten, medan Hanna vakade hos henne, uppslog hon plötsligt ögonen och hviskade sakta: Hanna!

Hanna satte sig vid sängen och fattade hennes hand. Den var brännhet, och ögonen glänste stora och klara.

-- Huru är det? -- hviskade hon ångestfullt. -- Är du sämre? Vill du, att jag skall väcka tant?

-- Nej, inte ännu . . . Men det kunde hända, Hanna, att jag nu måste dö.

Det gick ett stygn genom Hanna, som

nästan tvang henne att skrika. Men hon förblef till det yttre lugn. -- Tror du, Hanna, . . . att det är mycket svårt att dö? -- Bellas ögon voro oroligt fästade på Hanna.

-- Jag har endast sett *en* menniska dö, och det var min mor. För henne kom döden som en efterlängtad befriare, hon hade ju så länge varit sjuk.

-- Jag menar ej så . . . Jag menar . . . om det är mycket förskräckande att . . . stå ansigte mot ansigte med Gud?

-- Jag hoppas, att Guds närvaro skall ingifva dig frid ocb trygghet, icke fruktan, -- svarade Hanna, och hennes läppar darrade, så hon knapt kunde tala.

-- Ser du . . . jag är ibland så rädd för Gud . . . jag har så litet brytt mig om Gud . . . om han skulle vara ledsen på

mig . . .

-- O, Bella min, ingen af oss är ju värd hans nåd. Men du vet ju, vid hvem vi få trygga oss.

-- Ja! -- hviskade Bella matt.

Om en stund slog hon armarna om Hannas hals och frågade: -- Hanna min, skall du sakna mig mycket . . . om jag nu skulle dö?

Hanna försökte göra rösten stadig när hon svarade: -- jag har ju ingen i verlden kärare, än dig.

-- Bara Gud! -- hviskade Bella åter.

-- Ack, icke ens Gud, -- sade Hanna sorgset. -- Jag har icke kommit så långt ännu, att jag skulle älska Gud öfver allt . . . Men du ser så trött ut, tala icke mer, utan försök att sofva.

Bella nickade. -- Jag ville så gerna lefva! -- hviskade hon och försökte småle. Derefter föll hon i en lätt slummer med Hannas hand i sin.

Morgonen ljusnade och fann dem i samma ställning. Hanna var dödstrött, men nändes icke draga sin hand ur Bellas, icke röra sig för att ej väcka henne. Fru Palmfelt kom insmygande med oroligt frågande blickar.

-- Hon sofver! -- hviskade Hanna gladt till svar.

Denna sömn, var den till lif eller död? De lyssnade med spänning till andedragen, som blefvo allt djupare och lugnare. Dödens engel sväfvade åter förbi. Han rörde ännu icke den halfmogna frukten, han spred blott med sin vinge en fläkt af allvar i två unga hjertan.

*

Det var i slutet af Mars. Hanna hade flyttat hem till sig, sedan Bella ej mer behöfde så trägen tillsyn. Tystnaden i hennes eget lilla rum var så välgörande, det var som om tankarne strömmat öfver henne rikare der, än annorstädes. Och hon kastade sig med nytt, brinnande intresse öfver studierna. Så knapphändigt de än fylde hennes törstande ande, voro de likväl det bästa hon för närvarande kunde få. Tant Karin hade erbjudit henne ett rum hos sig, men Hanna afslog det, vänligt, men fast. -- Jag vill icke stå i för stor tacksamhetsskuld till dig, tant, -- sade hon, -- och det skulle dessutom vänja mig vid onödig vällefnad.

Men hon var ofta hos tant Karin, så ofta hon icke var hos Bella. Och tant Karin hade kommit upp med en plan, som gjorde henne yr af glädje.

Först, när tant Karin sagt, att hon beslutat resa utrikes på ett år och ville taga Hanna med sig, hade denna afvisat anbudet på sitt vanliga kärfva sätt. Tant Karin såg ledsen ut. Hanna ångrade sig och sade att hon skulle följa med på det vilkor, att hon i framtiden skulle få återbetala hvad hennes resa skulle komma att kosta.

-- Det är din rätt, -- sade tant Karin allvarsamt. -- Men min rätt är att vägra återtaga en gåfva, som jag nu bjuder dig med varmt hjerta.

Hanna stred en strid med sin gamla stolthet, men slutligen segrade hennes tillgifvenhet för tant Karin.

-- Det är bara för att jag håller af dig, tant, -- sade hon, -- som jag går in på detta.

-- Jag förstår, -- sade tant Karin leende och smekte hennes trotsiga panna.

En lördagseftermiddag firade Bertha och Alma en liten pratstund hos Hanna. Flickorna besökte henne i allmänhet gerna, hon hade blifvit så mycket gladare och tillgängligare, sedan Bella begynt tillfriskna. -- Bevars, så svällande kanapéer du har! -- sade Bertha och slog sig ned på en af trästolarne med ett brak, som satte dess ben i fara. -- Man blir rent af förvekligad i dina divaner. -- För all del, tag plats på golfvet, om stolarne äro för mjuka, -- sade Hanna. -- Som du ser, föredrager jag att sitta på ett ostoppadt bord.

-- Men säg, vore det ej ett himlalif, om man vore rik? -- utbrast Bertha i extas. -- Tänk, att få sofva på ejderdun, inte behöfva gå i en tråkig skola, äta godt och läsa roliga böcker! Håhå, jaja!

-- Hur skulle det då gå med mixturerna och provisorsexamen? -- sporde Hanna. -- Strunt i arbetet, när man hade pengar som snus! Jag skulle ha 16 tjenare . . . -- Och jag skulle ruinera mig på hästar, -- sade Alma, som hittills bladat i en bok.-- Jag är galen i hästar. Skulle du gerna vara rik, Hanna.

-- Nej, . . . åhjo, hvarför inte, om jag hade mig sjelf att tacka för hvar penni.

-- Jemmer, så förståndig du alltid är. -- suckade Bertha. -- Sak samma, hvarifrån pengarna komma, bara man har dem. Flickorna skrattade.

-- Hanna skulle visst inrätta något slags asyl för vanartiga pojkar, -- sade Alma, -- jag har hört dig säga det engång.

-- Då kan du taga Valter Hagen till din första patient, -- inföll Bertha. -- Han är redan halft på förfall, fastän han ännu är bara en skolpojke.

-- Jag har hört det, -- sade Hanna och hoppade ned från bordet. -- Valter var förr mycket hos Palmfelts, och jag kände honom som en godsint, snäll gosse. Nu har han ej varit der på länge, och när jag frågade Bengt om orsaken, sade han att det begynt gå på sned för Valter stackare. Några samvetslösa studenter ha lärt honom att dricka.

-- Usch ja! Lycka, att han icke har föräldrar och syskon, som få blygas för honom! -- utbrast Alma.

-- Om han haft ett hem, hade han kanske icke blifvit sådan han nu är. Det är just emedan han varit så ensam, som ondt inflytande fått så mycken makt öfver honom. Stackars gosse, jag önskade jag kunde hjelpa honom.

Hanna hade blifvit tankfull. Hvarje påminnelse om lifvets skuggsidor kändes som en direkt förebråelse mot henne sjelf.

-- Se nu inte så högtidlig ut igen, Hanna. Inte kan du ändå byka verlden ren och blank. Hvad har du i flaskan der? Är det något, som duger lukta på?

-- Det är ju eaudecologne, -- förmodade Alma.

-- Skönt! Man får väl njuta?

Hanna svarade icke, hon var inne i sina egna tankar.

Bertha förde flaskan till näsan. -- Uh . . . ptschi! Din kanal . . . ptschi! Det är ju stinkspirit . . . ptschi . . . tus! Nu ljög du, sa' Anders åt presten. Hanna måste skratta. -- Visst inte, jag har ej sagt att det var eaudecologne. Det är ammoniak, som jag tagit ut fläckar med.

-- Och det gillrar du ut, som om det vore det finaste luktvatten. Uff, det svider i näsan!

När flickorna om en stund skulle gå, följde Hanna dem ett stycke. Qvällen var mörk och kall, butikfönstren strålade i klar belysning och människorna knuffades på de mest trafikerade gatorna.

Flickorna vände in på en sidogata. De gingo alla tre i bredd och pratade ifrigt.

Så kommo de förbi ett hus, der gardinerna ännu ej blifvit nedfälda för fönstren till en klart upplyst sal. Berthas blick snuddade in. Hon tvärstannade och hviskade brådskande:

-- Titta in! Der sitter han. När man talar om trollet, är det icke långt borta.

Flickorna varseblefvo därinne i salen ett mindre bord, vid hvilket fyra ynglingar sutto kring

en punschkaraffin. De rökte, skrattade och anlitade flitigt glasen. En af dem var Valter Hagen.

Hanna kände, att hon var blek af sinnesrörelse. Hon grep Bertha hårdt i armen. -- Det är nedrigt! -- hviskade hon.

-- Ja visst! Men kom bort, det är otäckt att se på.

-- Der locka de den stackarn att göra af med sina få slantar och bjuda till att få honom likadan som de sjelfva. Det får ej ske. Jag går in . . .

-- Det vore just likt dig, men det gör du ändå inte, -- sade Bertha bestämdt och drog Hanna med våld bort från fönstret.

-- Jag kan ej, jag *kan* ej . . . flämtade Hanna upprörd. -- Jag måste ha honom bort.

-- Han skulle visst lyda dig, -- inföll Alma. -- Kom bort nu, snälla, söta Hanna!

-- Vänta, Alma, stanna . . . jag kan ej gå . . . det käns, som om jag gjorde mig delaktig i hans undergång. Se ni ej, hur de klinga med glasen, . . . huru begärligt han tömmer det . . . släpp mig, Alma, jag *måste* gå in.

-- Är du rent från vettet, Hanna? -- Bertha var upprörd, också hon. -- Tänk på skolan, tänk på din framtid, kom bort, vi ha redan stått här alltför länge!

-- Gå ni . . . jag kan ej följa er . . . Kanske sitta de här halfva natten ännu, -- tillade hon halft för sig sjelf, -- tänk, hurudan han skall vara i morgon!

Hon slet sig lös från kamraterna och gick fram till värdshusets trappa. Der stannade hon ännu. Skulle han följa henne? Hvad skulle hon säga honom? Var detta ej en blind obetänksamhet, hvilken bon dyrt skulle få betala? Förnuftet hviskade: -- gå ej! -- och hon stod tvekande vid dörren. Men en blick genom fönstret stärkte hennes beslut, och hon öppnade dörren.

I tamburen syntes blott en kypare, som kastade på henne en undrande blick. Hon sade halfhögt och fullkomligt lugnt: -- var god och bed herr Hagen komma ut. Jag väntar på gatan.

Derpå gick hon, som om golfvet bränt hennes fötter.

När hon kom ut, såg hon, att kamraterna gått. -- Det är bra, -- tänkte hon, -- jag skulle ej velat, att Valter sett dem.

Hon spejade ifrigt mot ingångsdörren, och nu öppnades den. Valter Hagen kom ut.

Hon gick ett par steg mot honom.

-- Det är jag, Valter, -- sade hon, och rösten var osäker. -- Vill du ej vara snäll och följa med mig?

-- Hvart då? -- sade Valter upprymd, men en blick på Hannas djupt allvarliga och sorgsna ansigte gaf honom en aning om rätta förhållandet.

-- Är det . . . är det meningen att få mig bort från kamraterna? -- frågade han och försökte se styf ut.

-- Ja, Valter, -- sade Hanna fast. -- Jag tror du icke anar, hvart dessa kamrater vilja locka dig.

-- Åh! Du är för lättskrämd, Hanna. Vi drucko ett glas punsch. Något måste man ju värma sig med i denna förbittrade kyla.

-- *Ett* glas? -- Hanna log sorgset. -- Jag räknade redan tre. Vet du icke huru lätt sådant blir en vana? Jag hade en kusin, som var en bra gosse, tills dåliga kamrater fingo inflytande öfver honom. Nu är han en försupen stackare, som ingen glädje har i lifvet.

Hon tystnade. Hon visste ej rätt huru hon skulle nå fram till hans hederskänsla.

-- Man börjar redan anse dig förlorad för allt godt . . .

-- Såå! -- Valter rätade på sig. -- Menniskorna äro så färdiga att döma.

-- Var en karl, Valter, och res dig, medan det ännu är tid. Vill du icke taga blå bandet, det skulle hjelpa dig?

-- Det behöfs visst inte, nog kan jag låta bli, om jag vill. -- Valter försökte tala lugnt och imponerande.

-- Stöd behöfva vi alla, om vi skola kunna utföra våra goda föresatser. Jag går nu till Palmfelts, kom med. De skola bli så glada att se dig igen.

Valter tvekade. Å ena sidan syntes det honom lockande att åter besöka detta goda varma hem; å den andra blygdes han öfver att låta en flicka få honom till hvad hon ville.

-- Jag ver ej, om jag täcks, -- sade han, -- jag är ej klädd för visiter.

-- Visiter? Det är ju gamla vänner. Vi skola prata och ha så roligt. Du har ju ej sett Bella, sedan hon begynt sitta uppe. Kom nu, är du snäll!

När de skulle vika om hörnet nedåt Annegatan, mötte de en af Valters klasskamrater. En af dem, hvilka på ett oförnuftigt sätt sökt predika moral för honom och tröttat ut honom med sina förmaningar. När han såg Valter i Hannas sällskap, nickade han menande, som om han velat säga: -- är du fast nu? Det förtröt Valter djupt att misstänkas gå i en flickas ledband. Han såg mörk och harmsen ut, och när de kommo utanför Palmfelts port, låtsade han påminna sig

något mycket angeläget, tog ett kort farväl af Hanna och rusade sin väg. Hanna stod och såg efter honom med hjertat fullt af oro och missräkning. Sådana stackare vi äro, -- tänkte hon. -- Det fordras ofta mycket mera mod att taga *ett* litet steg framåt till det goda, än tio tillbaka till det onda. Jag är säker att Valter nu går att upphjelpa sin manlighet med några glas punsch och har till hands en passande förklaring öfver sitt hastiga försvinnande.

Ledsen och bragt ur jemnvigten gick hon in till Bella, som satt i länstolen vid bordet, tog en pall och satte sig vid hennes sida. Hon omtalade eftermiddagens händelse, öppet, som hon var van, och Bella uppmuntrade henne då och då med en gillande nick.

-- Vi skola ej lemna honom ur sigte, -- sade hon ifrigt, -- vi skola taga till vår uppgift att göra honom till en bra karl.

Hanna tryckte hennes hand. -- Jag har ej stora förhoppningar, -- sade hon modfäld. -- Der karakteren i sig sjelf ej har någon fasthet, der kan första vindpust kullkasta en god föresats.

-- Vet du, jag känner ett sådant begär nu att göra något för andra, -- sade Bella. -- Den långa overksamhetstiden har gjort mig riktigt

sjelfvisk. Med hvarje dag känner jag mig friskare och längtar efter arbete, arbete! Ack, Hanna, hvad det skall bli roligt att bli riktigt frisk! Gud är så god. Jag skulle icke någonsin mer vilja hysa en enda ful eller otacksam tanke i mitt hjerta. -- Det blir den gladaste dag i mitt lif, när du kan gå ut igen, Bella min. Din sjukbädd har gifvit mig så mycket: en tydlig förnimmelse af min egen hjelplöshet och af Guds närvaro. En erfarenhet af bönens kraft att hugsvala och lugna. Och nu sist denna oförtjenta glädje att få se dig blifva frisk. Det käns så underligt inom mig. Det är som kunde jag af idel tacksamhet kasta bort mitt lif hvilket ögonblick som helst, åt någon ensam och olycklig, och som om intet, intet ledsamt mer kunde nedslå mitt sinne.

-- Du älskade, trotsiga Hanna, hvad du nu är vek, -- sade Bella och kyste hennes ögon, som stodo fulla af tårar.

*

Ryktet om Hannas „värdshusbesök” hade emellertid spridt sig i skolan. Man hviskade bakom hennes rygg, man undvek henne och hon såg ofta skrämda och ogillande blickar fästade på sig. Några flickor från högsta klassen stodo ifrigt hviskande i korridoren, ett par dagar efter händelsen.

-- Klockan var nära 12 på natten -- sade en, -- när min kusin, som satt och läste tidningar i inre rummet, såg henne komma in. -- Såg han henne komma in? -- Ögonen stodo vidöppna af häpnad.

-- Ja. Och sedan gick hon ut med den der Hagen, som alla vet, att ej är någon hygglig gosse. -- Och de promenerade länge och väl på några bakgator, -- hviskade en annan. -- Thure Öst mötte dem. -- Ja, hon har nu alltid förefallit mig litet . . . så, der . . . -- inföll en tredje med tonvigt.

-- Tänk nu, att dricka punsch på ett värdshus klockan 12 om natten! -- bifogade en fjerde.

-- Mins ni, hur noga hon i fjol låtsade vara, när inte herr Hallgren ens dugde att spänna på skridskorna? Jo, jag

tackar!

-- Få se, om hon ej blir relegerad, -- sade en femte. -- Jag täcks knapt säga, att jag är på samma klass, som hon. -- Hvad tisslas här om för vigtiga ting? -- frågade Bertha, som i detsamma gick förbi och stack sitt hufvud midt i skocken.

-- Ts! -- sade en af flickorna hemlighetsfullt. -- Vi tala om Hanna Rappes mandat att gå på värdshus och dricka punsch. -- Hva', hva', hva' ha ni nu kokat ihop för en smörja igen? -- utbrast Bertha, som ej tänkt vidare på historien den der aftonen. -- Hanna dricka punsch! Lika gerna dricker jag bläck. Men jag förstår, historien har blifvit skarfvad. Nu skall jag berätta hur det var, för jag var sjelf med. -- Var du med? -- Flickorna drogo sig ett steg tillbaka. -- Jaha, ursäkta, jag stod på gatan. -- Och Bertha berättade huru allt gått till.

-- Är du riktigt säker på, att hon strax

kom ut igen? -- afbröt henne en af flickorna. -- Det kunde ju ha varit någon annan.

Bertha såg osäker ut. -- Jag *tyckte* precis, att det var Hanna, -- svarade hon dröjande.

-- Ja, att *tycka* och *veta* är alls icke detsamma . . .

-- I alla fall, flickor, kan jag gifva mitt hufvud i pant på att Hanna icke begått något orätt, om hon också kunnat bära sig oförsigtigt åt. Och det var endast för att få den uslingen Valter bort från de dåliga kamraterna, som hon ett ögonblick gick in. Det var käckt gjordt af henne och jag högaktar henne, fastän jag inte sjelf skulle haft mod att göra detta.

Berthas försvarstal gjorde intryck på några af kamraterna, som voro böjda att se Hannas uppförande från den bästa sidan. Men för många ytliga, sqvallersjuka, tanklösa kamrater framstod det som något orätt och opassande. De visade Hanna tydligt sitt ogillande, och stämningen på klassen var ytterst ledsam. Till och med de, som bordt känna henne bättre, voro bestörta och osäkra om huru de skulle tyda hennes handlingssätt och undveko henne derför så ofta de kunde.

Hanna kunde icke undgå att märka allt detta och mot hennes vilja gjorde det henne ondt. Hon skulle velat vara nöjd endast med sitt

samvetes vittnesbörd, men ertappade sig med att begära också kamraternas aktning. Hon kände, att de till en viss grad skämt bort henne. Det var henne likväl en stor tröst, att Bella, Verna Sommar, tant Karin och ett par af flickorna uttalat sitt gillande af hvad hon gjort och hon försökte att icke bry sig om de öfriga. Icke ett ord till försvar hade kommit öfver hennes läppar, hvartill skulle det tjena, saken talade ju för sig sjelf.

-- Men detta är rent outhärdligt! -- utbrast Bertha en dag, då hon het och upprörd kom fram till Hanna, som satt ensam på klassen. -- Kan du icke tala, menniska, och rentvå ditt anseende? Jag har predikat för döfva öron. Naturligtvis ha de föga förtroende till *mitt* omdöme. Jag tror också, att man på visst håll söker undergräfva ditt inflytande, och ett par af de våra hålla sig fullkomligt neutrala, Talar du icke, så . . . adjö med ditt förmynderskap på klassen . . .

-- Jag har aldrig eftersträfvat något förmynderskap, -- sade Hanna och reste sig häftigt från sin plats. -- Åtminstone icke *medvetet*, -- tillade hon halfhögt, i det en djup rodnad flög öfver hennes kinder. -- Hvarför skulle jag tala? Om de icke tro dig, huru skulle de tro mig, som måste föra min egen talan? Nej, låt mig

vara. Terminen är ju snart slut och sedan slippa ni vidare se mig. -- Tänker du låta detta fortfara ännu dessa fyra veckor, så tager jag min Mats ur skolan. Jag kan ej fördraga dessa sura miner och denna trumpna tystnad dag ut och dag in. Ett ordentligt gräl vore mera i min smak. Och ännu en sak, Hanna. Om du inte rättfärdigar dig, så misstänker jag, att några, jag säger icke hvilka, komma att försöka få dig relegerad. Hanna blef alldeles blek, detta hade hon icke tänkt på. Men i detsamma vaknade också hennes gamla trots och hon utbrast bittert. -- Detta kunna ni gerna bespara eder. Innan jag låter det gå så långt, afgår jag frivilligt, -- i morgon dag . . .

-- Var nu ej tokig, Hanna, och ställ till något nytt spektakel. Betänk, hvad det för dig betyder att få ett godt

afgångsbetyg! Du är den mest skengalna toka jag någonsin sett. När några ord kunna ställa allt på rätt . -- Tyst, jag tigger icke om er aktning! -- Och Hanna gick ut med kinder, som brände af harm och förödmjukelse.

Bella hade icke sett Hanna på två dagar och begynte blifva orolig. -- Det är bäst du går och ser efter henne, Bentu, kanske är hon sjuk.

Bengt gick och fann Hanna som vanligt lutad öfver sina böcker. Han såg, att hennes ögon buro spår af tårar, men låtsade ingenting märka.

-- Bella ber helsa, att du är oartig som ej på två dagar uppvaktat henne, -- sade han skämtsamt. -- Kom hem till oss, jag ville också gerna höra din tanke om min nästa ämnesuppgift.

-- Jag skall komma, gå du förut. -- Hanna undvek att se på honom, men hennes röst var alldeles lugn.

Huru godt kändes det icke att efter de sista dagarnes ensamma strider åter få sitta vid Bellas sida, lyssna till hennes kära stämma och glömma att någonting i verlden tyngde hennes sinne! Hanna skulle helst låtit bli att tala om sig sjelf, men Bellas ögon uttryckte så mycken öm frågvishet, att det tillbakaträngda bekymret bröt fram på nytt. Hon lade händerna för sitt ansigte och hviskade, lutad mot Bellas knä: -- Bella, jag kommer att afgå från skolan endera dagen.

-- Åh, Hanna min, det är ej möjligt! Det får du inte. Är det för sqvallrets skull?

-- Man anser, att jag handlat ovärdigt och riskerat skolans anseende. Jag *kan* icke bli qvar.

En tystnad inträdde. Bella ville försöka sätta sig in i Hannas tankegång, innan hon gaf henne ett råd. Hon insåg, huru påkostande det skulle

vara för Hanna att bli qvar, då klassen ansåg sig kränkt deraf. Men på samma gång fann hon det hårdt, att Hanna skulle afgå och försaka ett godt afgångsbetyg, då hon intet ondt gjort, och alltsammans blott berodde på en ytlig och ömklig uppfattning af hennes handlingssätt. Bertha hade i går kommit till Bella och full af uppror och missnöje omtalat stämningen i skolan och sin fruktan att Hanna skulle blifva bortvisad.

-- Det är Jenny, den markattan, som stält till alltsammans, -- sade hon uppbragt. -- Hon har sqvallrat om saken för „pappa och mamma”, och nu ha dessa hotat taga bort henne ur skolan, såvida ej en så farlig kamrat, som Hanna, blefve relegerad. Det är ett lefvande spektakel, då inte Hanna värdigas säga ett ord till sitt försvar, och då äfven du är borta, som annars brukar kunna tala förnuft till de odågorna.

Bella ville omöjligt tro, att så ledsamma följder kunde uppstå ur en så enkel sak, som att Hanna gjort sin pligt. Hon hade sökt lugna Bertha och lofvat tala med Hanna.

Nu strök hon sakta Hannas nedböjda hufvud.

-- Hanna min, du skall *icke* afgå. Saken är ej värd ett så stort offer och kan nog hjelpas

på annat sätt. Hvarför har du icke försvarat dig? Du är ju advokat, vet jag.

-- Mot hvem skulle jag försvara mig? -- utbrast Hanna häftigt. -- Ingen har anklagat mig? Det är just det tysta, smygande förtalet, mot hvilket intet försvar finnes, som drifver mig bort. En öppen anklagelse vore tusen gånger lättare att möta, än detta stumma misskännande.

-- Och för något så lumpet, som ett grundlöst förtal skulle du retirera! Nej, Hanna, det vore ej likt dig, det vore nästan fegt. Du har ju lärt mig, att hvad som är rätt och sant bör gå fram med öppen panna. Och nu skulle du sjelf genom att draga dig tillbaka låta dem tro, art du verkligen handlat orätt.

-- Men hvad *kan* jag väl göra, Bella? -- frågade Hanna upprörd. -- *Om* jag blir relegerad! Bättre, att förekomma, än att förekommas.

-- Det blir du icke, var lugn. Jag har en plan, men den omtalar jag icke ännu. Lofva mig, att du icke tager något förhastadt steg och lita på mig.

Hanna tryckte hennes hand mot sina ögon och sina läppar. -- Du är min *vän*, och jag litar på dig. Jag skall gifva mig till tåls för din skull.

Inom skolans direktion och lärarepersonal hade frågan om Hannas skiljande från skolan

flera gånger varit före. I den utsmyckade form historien antagit, var det icke underligt, om den väckte allas djupa ogillande. Man öfverenskom att anställa enskildt förhör med Hanna och derefter meddela henne beslutet, att hon vore skild från skolan.

Det gjorde dem alla ondt om flickan, som hittills aldrig gifvit anledning till allvarsamt klander, utan tvärtom var en af skolans mest framstående elever. Men skolans anseende fordrade, att en elev, som till den grad blottstält sitt rykte, icke tilläts att vidare qvarstå vid densamma.

Innan mötet denna gång afslutades, infann sig Verna Sommar och begärde ordet. Hon hade, viss om att ryktet öfverdrifvit Hannas felsteg, nyss talat vid henne sjelf samt fått en öppen och noggrann beskrifning öfver tilldragelsen. Hon hade vidare uppsökt unge Hagen, som afgaf en liknande berättelse, hvarför något tvifvel om sanningen icke kunde finnas. Slutligen hade hon ännu varit inne på det ifrågavarande kaféet och der blifvit försäkrad om, att något fruntimmer den qvällen icke der intagit någon förfriskning.

Derefter omtalade hon hela händelsen, såsom hon hört den af Hanna och Valter.

-- Och enligt min åsigt, -- slöt hon sitt andragande, -- förtjenar Hanna Rappe vår

aktning och vårt erkännande för det hon, glömsk af sig sjelf, sökt räcka en sjunkande medmenniska sin hjelpande hand.

En förlägen tystnad uppstod. Man behöfde tid för att plötsligt omstämma sig till Hannas förmån. Några af de yngre uppträdde derefter och anhöllo, att det fälda utslaget måtte upphäfvas, eftersom det stödt sig på falska rykten.

Men de äldre och försigtigare ansågo, att ryktet allaredan fått en så stor utbredning, att man icke mera kunde nedtysta eller vederlägga detsamma. Skolan riskerade sitt anseende genom att qvarhålla en allmänt misstänkt elev.

De yngre lärarne och lärarinnorna protesterade ifrigt mot denna uppfattning. -- Det är väl icke meningen, -- sade de, --- att skolan för ett falskt ryktes skull kunde uppoffra en af sina bästa elever?

-- Det är beklagligtvis ofta en nödvandighet att uppoffra *en* för att kunna qvarhålla de andra, -- utlät sig en af de äldre.

-- Blir denna princip genomförd nu och framdeles, så anhåller jag genast att blifva skild från skolan, -- utbrast Verna Sommar med en hos henne sällsynt häftighet.

Fem af den yngre lärarepersonalen förenade sig med henne, och direktionen såg framför sig

det svåra valet att antingen genast mista fem af sina bästa lärarekrafter, eller ock låta Hanna Rappe qvarstå vid skolan.

Ett nytt möte utsattes till följande afton, då hvar och en skulle noga öfvervägt alla skälen för och emot.

-- Jag behöfver ingenting öfverväga, -- sade Verna Sommar. -- För mig gäller endast att antingen begå en syndig orättvisa eller ock se mig om efter en annan plats. Det är icke svårt att välja.

*

När femte klassen dagen derpå kom till gymnastiken fann den sin unga hurtiga lärarinna mot vanligheten allvarsam och förströdd. Hon ordnade öfningarne, kommenderade och rättade som förut, men det skedde nästan mekaniskt, och man såg, att tankarne voro långt borta. Ett par gånger glömde hon gifva det väntade tecknet, eller förvexlade namnen på de olika rörelserna.

Men ingen nändes skratta. Tvärtom smittade hennes synbara nedslagenhet den annars så muntra skaran och timmen gick tyst och utan lif.

När den var slut, och Hanna Rappe bland de första aflägsnat sig, kallade Verna Sommar de öfriga än en gång tillsammans, hon hade något att säga dem.

-- Jag ville fråga er, flickor, -- sade hon. och hennes röst lät som en generals, som anställer räfst bland sitt folk. -- Jag ville fråga, om det är med er vetskap och ert samtycke, som en

af edra bästa kamrater varit utsatt för de ovärdigaste misstankar och det ovänligaste bemötande, blifvit förtalad rundt i staden och nu står i begrepp att för alltid bortvisas ur skolan? Ni veta alla hvem jag menar . . .

Flickorna tego. Några sågo förlägna ut, andra likgiltiga, som om det alls icke rört dem.

-- Åtminstone icke med *mitt* samtycke, -- kom det plötsligt från Bertha.

-- Icke med mitt heller, -- hördes några osäkra röster ur skocken.

Jenny skrufvade sig litet nervöst: -- Det är ju icke underligt, om flickor från hyggliga hem draga sig för att vara tillsammans med en, som . . .

-- Jag vet, hvad du vill säga, -- afbröt henne Verna harmsen, -- men du har orätt, liksom alla andra. Jag skall säga er, flickor, att allt ondt, som berättats om Hanna, är nedrigt förtal, jag har sjelf varit i tillfälle att taga reda på saken.

Flickorna skockade sig tätt omkring henne, och hon berättade allt hvad hon hört af Hanna sjelf, af Valter och af betjeningen på kaféet. Hon afbröts af ifriga, halfhöga utrop, såsom: -- hvad var det jag sagt hela tiden? . . . Ja, men jag har hört från *alldeles* säkert håll . . . Stackars, söta Hanna . . . Fy, så otäcka vi varit . . . etc.

-- Säg mig, -- fortfor Verna Sommar, -- har hon någonsin svikit ett löfte? Har hon ej ständigt sökt uppmana eder till det, som är godt och rätt? Och huru löna ni henne? Genom en misstro, som måste såra henne djupt och en ovänlighet, som verkligen icke vittnar om godt kamratskap. Det har varit fult gjordt af er, flickor, och nu fordrar er hederskänsla, att ni söka godtgöra det. Visa henne, att ni tro på henne och värdera henne som förut, det skall glädja henne mest af allt.

Det blef ett stoj, som kunnat rifva ned huset, när hon slutat. Flickorna talade alla på en gång och sökte öfverrösta hvarandra. -- Hvad jag är glad, att Hanna är oskyldig! -- skrek Bibbi och dansade om med Aina Berg.

-- Jag har hela tiden trott, att hon var det, -- sade Lilli, alldeles glömsk af att hon troget undvikit Hanna.

-- Det skulle varit så likt hennes karlfasoner att smutta punsch med pojkarne, -- inföll Jenny, ännu misstrogen. -- Och jag hörde från *alldeles* säkert håll . . .

-- Att du är en gås, som genast tror första dumma rykte, -- ifylde Bertha hetsigt. -- Jag har ju predikat för er dag ut och dag in, att alltsammans var en lögn, men ni ha inte trott mig.

-- Visst har jag trott, -- hördes en röst ur hopen. -- Och jag med . . . och jag med. -- Alla voro angelägna om att intyga, att de „verkligen i grunden trott på Hannas oskuld", men då de ej kunde bevisa den, så . . .

-- Jag ser, att ni ångra er ovänlighet, -- inföll Verna Sommar, som med ett halft sorgset leende gifvit akt på ordstriden. -- Gå nu och säg Hanna det. Hon är nedslagen och djupt sårad . . .

-- Ja, ja, -- skreko flickorna. -- Det kan man ej undra öfver! .

-- Hon är modig, uppoffrande och sann, -- fortfor Verna Sommar -- hon har hjertat på rätta stället. Ingen af oss skulle gjort hvad hon gjort.

-- Nej, hvem skulle vilja gå in på ett *värdshus?* -- utbrast en af flickorna och såg förnärmad ut.

-- Ja, men tänk om din lille bror vore nära att bli innebränd. Skulle du ej våga ett försök att rädda honom af fruktan att sota dina kläder? Den är feg, som i farans stund tänker mest på sig sjelf. Hanna Rappe har visat oss

huru vi böra handla.

Flickorna sorlade, glada, flata och ångerfulla. Hanna framstod åter för dem i all sin gamla redbarhet, och de kunde ej förstå, huru de någonsin kunnat misstänka henne för något ovärdigt.

-- Inte skall man få skilja henne från skolan, -- sade en med beslutsam min. -- Om hon afgår, så går jag med, -- sade en annan.

-- Ja, ja, det göra vi också, -- ljöd det från flera håll. -- Kom, så gå vi till föreståndarinnan och fälla en förbön för Hanna!

Förslaget antogs af tre fjerdedelar af klassen. Resten ville hålla sig neutral. De blygdes för ett så hastigt omslag, och några af dem kunde ej glömma sin misstro.

Men de öfriga, med Alma och Bertha i spetsen, tågade, ifriga, varma och fulla af stridslust, att bryta en lans för sin vän och kamrat.

-- Lättrörda, små insjövågor! -- tänkte Verna Sommar, när hon såg dem gå.

Direktionsmötet på eftermiddagen blef kort. De flesta uttalade sig för Hannas qvarstående; endast ett par reserverade sig mot den risk, för hvilken skolan utsatte sig. Femte klassens lilla påtryckning verkade också något. Man fruktade, att då opinionen sålunda omstämts till Hannas förmån, skulle hennes bortvisande framkalla allvarsamt ogillande.

Det var ett mera välment, än finkänsligt mottagande Hanna fick, då hon fö1jande morgon kom till skolan. Hela klassen stod skockad i

tamburen och ett ljudeligt hurrah uppstämdes, när hon trädde in. Innan hon visste ordet af, var hon upplyftad på en stol och buren ett hvarf kring rummet. Men denna hyllning snarare nedstämde, än gladde henne. Huru kunde hon lita på känslor, som ena dagen överhöljde henne med ovilja och misstro och andra dagen hyllade henne med hurrarop? Hon förstod icke omslaget, men då hon såg Verna Sommars glada ögon i dörren, begynte hon ana sammanhanget.

Sådan var då hennes klass: och kanske flickor i allmänhet. Lika färdiga att kasta sten på en misstänkt kamrat, som att sedan utplåna smärtan med överdrifna vänskapsbetygelser.

Hon kände sig illa till mods, oaktadt all den hjertlighet, som mötte henne, och längtade att få gå bort i en vrå och samla sina tankar. Men flickorna stimmade kring henne med frågor, förklaringar och ursäkter ända tills timmen började, och det var först när hon kom i ro i sitt eget lilla rum, som hon kunde gifva tankarne fritt lopp.

Mest af allt smärtade henne, att Valter Hagen sedan den der qvällen gjort sig fullkomligt oåtkomlig för allt inflytande från hennes sida. Hon hade ej återsett honom och Bengts försök att träffa honom hemma hade ständigt

misslyckats. I skolan åter höll han sig undan så mycket som möjligt, och besvarade Bengts vänliga förslag att komma hem till dem med allehanda undanflykter. Naturligtvis hade ryktet om Hannas „korståg”, som de kallade det, nått också till lyceum, och Valter fick lida mycken smälek af kamraterna. Detta förtog ända till sista skymten af den blygsel Hannas ord framkallat, och han sökte så godt han kunde reparera sin ära med det slags falska manlighet, som alltid är till hands att bortblåsa en ärlig ånger.

Hanna insåg att hon handlat oklokt, ty genom den offentlighet saken fick, förfelade hon sitt mål. Men hon kunde icke ångra hvad hon gjorde den der qvällen, hon hade följt en oemotståndlig impuls och skulle icke haft fred för sitt samvete, om hon ej gjort detta försök.

Hvad angick henne Valter Hagen? Icke mer, än hvarje annan nödställd varelse som helst. Men kunde hon väl gå förbi en brant, der en blomma stod rotad i lös sand, färdig att af första störtregn, sköljas ned i afgrunden, utan att göra ett försök att omplantera henne i fastare jordmån? Det föreföll henne, som om den kärlek och den verksamhetslust hon kände växa inom sig, på detta område skulle få sin bästa tillämpning. Och som om hon bäst kunde gifva sin skärf till

menskligehetens stora uppfostringskamp genom att blifva en god kamrat till sådana stackars hemlösa, bortkastade gossar . . .

Men hon fick ej ännu egna sig åt dessa tankar, examen nalkades och afgångsbetyget. Hon läste med brinnande ifver dessa sista veckor. Hon kände sin själ så hungrig, som kunde den aldrig blifva mättad. Och skolan var blott första steget, sedan följde så många, många andra, innan hon var vid målet. Ja, -- skulle hon någonsin känna sig hafva nått målet?

Resan ut i verlden med tant Karin föreföll henne som nyckeln till hennes framtida lif, den nyckel, som skulle upplåta för henne alla möjliga visdomens skatter. De skulle resa till Grekland och Rom, till Pompeji och Vesuvius, till Neapel och Corsika. Hon tänkte på allt detta med en längtan så stor, att den nästan delade henne i tvenne hälfter. Den ena hälften trampade i askan bland Pompejis ruiner; den andra nötte dag efter dag de välkända trappstegen till skolan. Hon föreföll sig sjelfvisk, som kunde vara så glad. Bella skulle ju icke få njuta allt detta, och många, som bättre än hon behöft denna vederqvickelse, skulle utan afbrott få fortsätta sitt enformiga arbete. Om hon ändå kunde slå upp den vida verldens portar för alla trötta

och sjuka, alla fattiga, längtande barn, som knapt hade en aning om tillvaron af en verld och en menskligheten utanför sina fyra väggar! Det föll henne icke in, att hon ej skulle vara mogen för alla de intryck en sådan resa erbjuder. När känner man sig så stark och rik, så obegränsad och fyld af tusen möjligheter, som vid 18 år?

Äfven tant Karin motsåg resan med stigande längtan. Hon begynte känna sig ung igen, hennes trötta själ famlade efter det nya förhållandet till Hanna, såsom man famlar efter ett nytt läkemedel. Och resan ut i verlden med detta unga, vakna, kunskapstörstande barn skulle läka hennes sinne och sporra henne till att lefva upp på nytt. Resdagen var bestämd till 1 Juni, dagen efter skolans afslutande och Bengts studentexamen. Bella skulle dagen derpå flytta ut till Fågelvik med de sina och senare på sommaren var det planeradt, att hon skulle resa till Hangö för att bada sig till nya krafter. Hon hade ett helt år qvar i skolan, då hon försummat så mycket, och det kostade på att tänka sig detta år utan de gamla kära kamraterna.

Dessa voro emellertid djupt intresserade af Hannas sommarplaner och ansågo henne för den

lyckligaste varelse under solen. De öfveröste henne med goda råd och visade ett oegennyttigt nit vid anordnandet af hennes resetoaletter.

Hanna skrattade och lät dem hållas. Men när resdrägten kom hem och skulle profvas, funno de att de bränt sina kol förgäfves och att Hanna icke afprutat ett grand på den stränga enkelhetsprincip hon i allt beslutat följa.

En söndagseftermiddag i slutet af Maj satt Hanna ensam i sitt rum, ifrigt sysselsatt att skrifva ett par bref. Hon ville underrätta postmästarinnan och flickorna der hemma i prestgården om sin resa och tillika sända några rader och ett vackert blomsterkort till sin kära puckelrygg.

Fönstret stod öppet, och doften af en nyss utsprucken björk på gården fläktade in i rummet. Hanna insöp den begärligt; den bar till henne en helsning från vaknande, sprittande lif och på samma gång ett afsked, som nästan kändes vemodsfullt. Tjensteflickan inträdde och sade, att en herre frågat efter fröken Rappe. Och då Hanna icke ville störa sina värdinnor, måste hon mottaga honom på sitt rum, full af undran hvad han kunde vilja henne.

En lång, medelålders herre inträdde. Han såg ut som om han nyss uppstigit från

sjukbädden; ögonen voro infallna, han andades kort och tycktes ha svårt att gå. Hanna betraktade honom forskande i det hon bad honom sitta ned. Han undvek hennes blick och hans röst lät osäker, när han frågade:

-- Är ni fröken Rappe.

-- Ja, -- svarade Hanna.

-- Det är ej underligt . . . att du ej känner igen mig, -- sade den främmande. -- Det är så länge sedan . . . Jag är din far . . .

-- Min far! -- utbrast Hanna, så blek som fönsterposten, mot hvilken hon stödde sig. Det var som om hon träffats

af ett hårdt slag, hvilket nästan beröfvade henne sansen. -- Min far? . . . jag förstår ej . . .

-- Ja, din far, Hanna, hvilken ödet ändtligen fört till hemlandet. Jag har tärts af längtan att komma hit igen, att få se dig . . . jag ville icke dö der borta. Resan var svår . . . jag har varit mycket sjuk, men jag hann ändå fram. Nu tänker jag slå mig ned här och bjuda dig ett hem hos mig . . . Jag såg af tidningarna att din mor är död . . . du är ju . . . den enda jag har qvar i lifvet.

Hans röst var hes och uttalet främmande. Orden susade förbi Hannas öron; hon uppfattade blott andemeningen, men den gjorde henne stel

af ångest och hon rustade sig till försvar. Hon återtog med våld herraväldet öfver sig sjelf när hon svarade:

-- Om det är sant, att ni är min far, så har ni längesedan . . . förverkat alla en fars rättigheter öfver mig. Ni misstager er, om ni tror, att jag skall åtaga mig en dotters pligter mot er; bandet oss emellan är längesedan brutet. Jag är visserligen fattig och hemlös, men jag eger något, som jag sätter mer värde på än hem och rikedomar, och det är min personliga frihet.

Den främmande såg öfverraskad ut, och hans slappa drag fingo mera lif. Han hade tydligen icke väntat sig något motstånd, när han ändtligen, dels af tvång, dels af sjelfviska motiver gjorde anspråk på sin unga dotter. Detta motstånd väckte till en viss grad hans intresse och på samma gång en önskan att framstå för henne i en fördelaktigare dager.

-- Jag vet, Hanna, -- sade han sorgset, och hans aftärda drag sågo ännu blekare och skarpare ut, -- jag vet, att jag icke har handlat mot dig som en far. Men jag trodde . . . Jag har varit så ensam . . . under dessa år, jag har stundom lidit nöd . . . jag har qvalts af längtan efter fosterlandet. Slutligen lyckades jag samla en obetydlig förmögenhet och beslöt . . . resa hem. Du

vet ej hvad allt jag lidit! . . . Jag kunde förefalla eder hjertlös, och dock voro . . . mina tankar ofta hos er.

. . . Det var min afsigt, -- fortfor han, då Hanna ingenting sade, -- att sända er penningar. Men det lif jag var van att föra, uppslukade allt hvad jag kunde förtjena . . . Jag hoppades ständigt . . . att kunna skaffa mig en förmögenhet och med den återvända för att . . . för att bjuda er ett sorgfritt lif.

-- Och under tiden lät ni min mor sönderslitas af sorg ocb hårdt arbete. -- Hannas läppar darrade och hon höll sig hårdt i stolkarmen för att synas lugn. -- Ni lät henne framsläpa sitt lif ensam, fattig och bitter, utan tro hvarken på Gud eller menniskor. Hon var förr så lycklig . . . och ni . . . ni stal *allt* ifrån henne. Under dessa 18 år . . . har ni gifvit henne så mycket som en rad, en helsning att ni lefde och tänkte på henne? Nej. Det skulle läkt månget sår och stärkt den tro på er, som så länge stod bi . . . tills den ändtligen brast. Ni egde henne så helt, som en menniska kan ega en annan -- och ni kastade henne bort, som ett sönderslaget kärl.

Hanna dolde ansigtet i sina händer och kämpade med den gråt, som våldsamt trängde sig fram. Han var icke värd att se hennes tårar,

denne man, som var skuld till den sorg och bitterhet hon mottagit som sitt enda arf. Han hade stulit två menniskors lycka, skulle han nu komma och taga det dyrbaraste hon egde: friheten? Men hon var ju sin egen, han hade ingen rätt till henne . . . hon skulle icke böja sig för denna sjelfviska man, vore han än tusen gånger hennes far.

Hon sväljde sina tårar och sade nästan hårdt: -- Och nu kan ni gå, jag har intet vidare att säga er. Jag kan aldrig bli en dotter för er, och våra vägar måste som hittills gå åt skilda håll.

Den främmande hade suttit tyst med nedböjdt hufvud, som det syntes gripen af Hannas ord. Nu steg han upp och gick ett steg mot dörren.

-- Farväl, Hanna . . . jag vill ej längre plåga dig med min närvaro . . . Jag går igen, ensam som jag kommit... Förlåt ... att jag ett ögonblick kunde tro, att du hade ett hjerta för mig . . . förlåt, att jag talade om att inskränka din frihet! Jag menade intet ondt . . . Du . . . skall glömma, att jag . . . ett ögonblick kommit i din väg . . . Jag

ville, . . . jag trodde . . . jag . . .

Ett svårt hostanfall afbröt honom och då det var öfver, nästan dignade han ned på en stol,

så blek och dödstrött, att Hanna ryste. Skulle han dö här och hade hon dödat honom?

-- Se här, drick litet vatten! -- sade hon och räckte honom glaset.

Hans hand skakade, då han mottog det. -- Tack! -- sade han. -- Det är kanske första och sista gången du bjuder mig en dryck.

Han försökte le och detta leende trängde som ett svärd i Hannas hierta. Hon såg honom gå, långsamt och stapplande, utför trappan, ut genom porten. Hon lutade sig genom fönstret, så länge hon kunde se en skymt af den aftärda gestalten . . . nu stannade han . . . nu gick han åter vidare och nu . . . nu försvann han om gathörnet.

Hon kände en ögonblicklig lust att springa efter honom, att leda honom, så han ej skulle falla, men hon hejdade sig. Hvad hade hon med honom att göra? Hon tänkte på huru lycklig hon varit detta sista år, huru hon egde två hem, och hjertan att vända sig till, när hon behöfde det, men för öfrigt fick vara sin egen, så oberoende, som en fågel i luften. Det är sant, hon egde icke det slags oberoende, som rikedomen skänker, men låg det icke frihet och rikedom nog i hennes friska kropp och starka vilja? Hon skulle med

dessa gåfvor komma längre, än mången rik med sina penningar.

Så tänkte hon på resan och allt hvad den skulle skänka henne. Hon hade så sugit sig fast vid tanken på den, att hon tyckte sig stiga ett steg tillbaka i sin utveckling, om hon ginge miste om den. Hvarför skulle hon ens sätta detta i fråga; var hon icke fullt viss om att få följa tant Karin?

Det var uppror inom henne. Hon kämpade förtviflad mot de känslor af ånger och medlidande som grepo henne, och gjorde henne ondt. Hon tillslöt ögonen för att icke se den stapplande gestalten och öronen för att icke höra den hemska hostan. De letade sig ändå fram till hennes sinnen och förlamade hennes motståndskraft. Omärkligt, men säkert undergräfde de hennes beslut och väckte hos henne ett begär, som hon aldrig medvetet känt: begäret att få uppoffra sig helt och hållet för en lidande medmenniska. Att få bortkasta all tanke på egna fördelar och endast lefva för *en*, af alla försmådd, af ingen älskad. Att denna ena var hennes far, var en bisak för henne, ja, hon skulle önskat att det varit någon annan. Ty bitterheten emot fadren var så djupt inrotad hos henne, att den förtog en del af sjelfuppoffringens fröjd.

Hon var fruktansvärdt upprörd under de dagar som följde, och likväl ville hon för ingen omtala hvad som försiggick inom henne. Hon visste, att hon ensam måste besluta här och ville icke säga något, innan hon fattat sitt beslut.

Tant Karin och Bella sågo väl, att något tyngde Hanna, men de respekterade hennes tystnad och gjorde intet försök att intränga i hennes förtroende. En dag när Hanna som vanligt tittade in till tant Karin på vägen från skolan, tog denna henne skälmaktigt i nacken och sköt henne fram till skrifbordet.

-- Ser du de der papperen? -- sade hon muntert. -- Det är vingarne, som skola bära oss ut i verlden. Nästa lördag, dagen efter examen tänker jag vi gifva oss af. Du blir väl färdig till dess? -- Tant Karin! -- Hanna drog henne ned i soffan. -- Får jag tala med dig?

Hennes blick var så vemodig och rösten så vek, att fru Meilert i hast blef allvarsam. -- Hvad är det? -- frågade hon orolig.

-- Tant . . . jag har slagit resan ur hågen. Du måste förlåta mig och . . . resa ensam.

Ett moln drog öfver tant Karins anlete. -- Jag trodde icke att du var nyckfull, -- sade hon.

-- Det är jag ej heller, tant. -- Hanna var blek, och ett drag af tungt allvar låg öfver hennes ögon, ehuru munnen försökte le. -- Hvad är det, Hanna, jag förstår dig ej. Vill du icke resa ut med mig? -- *Vill?* Ack, tant Karin, du vet, att jag aldrig drömt om något herligare. Men nu *kan* jag det icke. Jag har fått ett band som binder mig här . . .

jag är ej så fullt min egen, som jag varit det hittills . . . Min far har kommit . . .

Fru Meilert reste sig häftigt och hennes ögon blixtrade till i vrede. Hon tog Hanna hårdt i armen.

-- Är det sant? Huru vågar han? Har han kommit för att röfva också dig ifrån mig? Men det skall han ej, det får han ej! Du har inga skyldigheter mot honom, *inga!* Du får ej . . . du får ej öfvergifva mig, Hanna!

-- Låt mig berätta dig allt, tant, -- bad Hanna, som blef lugnare, ju mera upprörd tant Karin blef. -- Min far kom till mig härom dagen, tärd af sjukdom, ensam och främmande i sitt eget land. Han bjöd mig ett hem hos sig . . . han sade sig vilja godtgöra hvad han brutit. Och tant, han var så usel, så öfvergifven! Men jag visade honom bort och sade att mellan oss fans

icke mera något band. Jag såg honom gå igen efter ett hårdt hostanfall, som nästan dödade honom, såg honom stappla längs gatan, till något ensligt rum, der ingen skulle vårda honom och der han kanske skulle dö fullkomligt ensam -- och mitt hjerta smälte bit för bit. Du kan ej ana hvad jag lidit under dessa dagars kamp mellan min sjelfviskhet och min pligt.

-- Tala ej om pligt! -- afbröt henne fru Meilert hårdt. -- Han har längesedan löst dig från dina pligter som dotter. Åh, jag genomskådar honom nog! Det är ej af längtan att godtgöra något, som han återvändt, det är helt enkelt af ett sjelfviskt begär att blifva betjenad och omhuldad. Ingen man kan någonsin umbära en qvinnas ömhet, allraminst en, som förspilt sitt lif i laster och passioner. Jag säger dig, att du icke har en skymt af förpligtelse mot en sådan far. -- Jag menade det icke heller så, tant Karin. Det är icke några dotterliga känslor, som drifva mig till honom, det är helt enkelt det, att han är en sådan usel, olycklig varelse. Vet du, det är något obetvingligt det der behofvet att omsluta ett lidande väsen med all sin ömhet, att söka komma det att glömma sin ensamhet och sina plågor, att få en tacksam blick ur ett par

trötta ögon. Jag känner det blott oklart ännu, men det förefaller mig, som om de band *lidandet* och *medlidandet* knyta mellan oss menniskor, vore ännu starkare och heligare, än blodets och sympatins band. Kanske har jag orätt, men jag känner det så nu. -- Svärmerska! -- log fru Meilert, men blef åter allvarsam. -- Du kunde ställa det godt för honom, utan att behöfva uppoffra dig sjelf. Jag skall sörja för att han får all den omvårdnad han någonsin behöfver. -- Tack, tant Karin, men det är icke nog. Trot du han kommit den långa vägen hem, ensam och dödssjuk, om han icke längtat efter något mer än en mjuk säng och ordentlig uppassning. Detta hade han ju fått hvar som helst. Men hans hjerta drog honom till de två, som ännu möjligen kunde ha en gnista ömhet för honom. Jag upptager från landsvägen en stackars larv, som är i fara för kärrhjulen och jag skulle visa ifrån mig den första menniska, som någonsin vädjat till mitt hjerta?

Fru Meilert satt länge tyst. Det stora i Hannas handlingssätt, fylde henne med glädje, på samma gång hon måste frukta att det var bortkastadt ädelmod. Hon kunde ej tro denne man om något godt; hon skulle ej för allt i verlden

velat se Hanna för en längre tid prisgifven åt de nycker och det tyranni hon visste att han utöfvat i sitt hem. Men dödens närhet försonade mycket. Hon förstod den ungdomens hänförelse, som fylde Hanna nu och nändes icke fråntaga henne hennes illusioner. Men hon beslöt att oaktadt sin motvilja uppsöka hennes far och sjelf bedömma de förhållanden, i hvilka hennes älskling nu skulle komma. På sin egen missräkning tänkte hon icke detta ögonblick, men Hanna gjorde det i stället.

-- Älskade tant, -- sade hon och kyste ömt hennes hand. -- Du har gjort så mycket för mig, och nu sviker jag dig första gången jag vore i tillfälle att bidraga till din glädje. Men du förstår mig ju och är icke ond på mig.

-- Ond på dig? -- Tant Karin drog henne innerligt till sig. -- Jag hade knapt trott min „hårdhjertade" Hanna om så mycken menniskokärlek. -- Det är allt Bellas förtjenst, tant, hennes och din. Ni två ha gjort mig så lycklig, att jag måste älska hela verlden i gengäld.

Men något föll mig just nu in. Vill du ej, ack, vill du ej, tant, taga Bella med dig i stället för mig? Hon skulle vara dig till både nytta och glädje, och det skulle göra henne så

obeskrifligt godt att få resa. Hon är så varm och god och andå så vaken, jag tror att ni skulle få det rysligt roligt

tillsammans. Fru Meilert lät henne tala och lyssnade blott förströdd. Tanken, att Hanna nu blefve fastkedjad vid en sjukbädd, finge vaka och trötta ut sig, kanske uthärda anfall af otålighet och svårt lynne, smärtade henne för mycket, för att hon annat än i förbigående skulle tänka på sin egen missräkning. Men hon insåg att det vore en stor tröst för Hanna, om Bella finge resa i hennes ställe och hon svarade derör så gladt hon kunde: -- nåväl, jag tager Bella med mig och tviflar inte på att vi få roligt. Vi skola täfla om att samla intryck för din räkning och skrifva ofta och långt. Jag skall bjuda till att återföra Bella frisk och rödbrusig till dig.

Hanna tryckte tacksamt hennes hand. -- Det blir så roligt att få bref från er. Men nu måste jag skynda mig att inviga Bella i våra nya planer. Hon har ju blott tre dagar att göra sig i ordning.

Hos Palmfelts väckte Hannas nyheter stor bestörtning. Att hon icke skulle resa! De kunde ej få det i sitt hufvud. Men då de hört orsaken, funno de det naturligt. Endast Bella insåg fullt vidden af Hannas uppoffring, ty hon visste att

Hanna ej kunde älska sin far. Men hon förstod, att den lycka hon kände, liksom behöfde gifva sig luft i en handling af motsvarande kärlek och uppoffring. Hon var så glad öfver Hannas handlingssätt, att hon nästan glömde de pröfningar det kunde medföra. -- Ack, Hanna min, hvad jag är stolt öfver dig! -- utbrast hon och slog armen om vännens hals.

-- Det är onödigt, Bella! Du skulle varit den första att handla på samma sätt. Men vet du hvad, vi ha fattat ett stort beslut, tant Karin och jag. Kan du gissa?

-- Nå, -- sade Bella frågande. -- Att uppskjuta resan naturligtvis?

-- Nej, visst icke. Vi ha beslutit att tant Karin skall åtföljas på sin resa af . . . en viss miss Bella Donna . . . Ts . . . inga invändningar, jag har talat med farbror och tant, de äro med om saken. Och du har ingenting annat att göra, än foga dig efter klokt folks råd och göra dig i ordning till nästa lördag.

Bella såg i hög grad bestört ut. Nyheten kom så plötsligt, att hennes tanke ej hunnit smälta den, -- *Jag* skulle resa med tant Karin! -- utbrast hon. -- *Jag* skulle få hvad du ej fick! Det är orättvist, och jag reser icke.

-- Du reser, söta barn, -- sade Hanna med låtsad myndighet. -- Tant Karin behöfver dig, hon kan ej resa ensam. Hennes lynne har fått en alltför stark böjelse för melankoli, och hon behöfver framför allt förströelse och uppmuntring för att blifva frisk. Och dessutom någon att pyssla om, det är en så god afledare för sinnets sorgbundenhet. I detta fall blir du mycket lämpligare än jag. Tant Karin tänker vistas någon tid vid en badort och sedan resa ned till Italien. Tänk, så godt for dig att få bada och bli *rikligt* frisk! -- Ja, men huru skall jag *kunna* resa, när du gladt dig så förfärligt deråt? Det är alldeles som om jag stal något ifrån dig; nej Hanna, jag kan ej.

-- Du gör mig tvärtom en stor glädje. Det vore en ny missräkning för tant Karin och mig, om du ej ville resa. Säg, att du vill göra det, Bella, -- för min skull! Bella var på en gång orolig och glad. Hon kände på sig, att hon genom att vägra skulle göra både Hanna och tant Karin ledsen, men å andra sidan kändes det svårt att liksom tillegna sig det som Hanna gått miste om. Sedan hon tänkt på förslaget och mottagit en vänlig biljett från tant Karin, beslöt hon göra dem till viljes.

Hon hade hållit af tant Karin för Hannas skull och var nu glad att kunna i en liten mån återgälda den vänlighet som bevisats Hanna.

Det blef brådska i Bellas hem, och gamla Lena torkade i smyg sina ögon vid tanken på att mista Bella för en hel sommar. Lulle och Lisi kältade att få fara med, och Bella måste trösta dem med löftet att få komma ned till ångbåten och vifta då hon reste, samt med utsigten att få leta efter något roligt i hennes kappsäck, när hon kom tillbaka.

På aftonen af examensdagen var femte klassen samlad till en afskedsfest i Kajsaniemi. De skulle skiljas i morgon åt många håll och ville än en gång vara tillsammans som glada skolkamrater. Bella var sjelfskrifven deltagare; hon hörde ännu till dem, ehuru hon varit lösryckt från skolan ett helt år. Några lärare och lärarinnor voro med; det hade den senaste tiden rådt ett mycket godt förhållande mellan elevema och dem. Stämningen var glad, ehuru

blandad med vemod; äfven de sorglösaste bland flickorna kände ett stygn af saknad vid tanken på att skolan var slut, och att de nu sista gången voro samlade som kära kamrater. Men å andra sidan vinkade lifvet och friheten dem med så många okända fröjder, med

så många luftslott i rosenröda skyar. För en stor del af dem var framtiden detsamma som lexlöshet och ostörda morgondrömmar, för några få var den en aning om växande ansvar, hvilken omedvetet gjöt stål i deras unga sinnen, men för alla var den väfd i de ljusa färger, som endast ungdomens tro och sangviniska hopp kunna framtrolla.

Ute på verandan serverades kaffe och limonad, och en af lärarne höll det sedvanliga afskedstalet till de afgående eleverna. Derefter spredos de i små grupper, åt olika håll för att senare åter samlas, när Hanna Rappe skulle framföra klassens afskedsord.

Borta vid frimurarns graf hade en liten flock slagit sig ned. Det var de, som hållit mest ihop och som nu kände skilsmessan tyngst. Bertha Eriksson hade åtagit sig den svåra missionen att hålla stämningen i det gamla muntra spåret, och Hanna hjelpte henne troget. Det ville ej rätt lyckas, Den ena och den andra af flickorna försvann på en liten stund och uppträdde åter med misstänkligt röda ögon. Bella snyftade ohjelpligt; de sista dagarnes intryck hade varit så vexlande, och hon var ännu svag efter sjukdomen. Tanken på skilsmessan från kamraterna var mer,

än hon denna stund kunde bära, trött som hon var af dagens bråk, inpackning och brådska.

Bertha bultade henne i ryggen och sade moderligt: seså, seså! Här har du min näsduk, medan jag går oeh vrider ur din. Dränk oss inte, söta Bella, vi äro redan våta om fötterna!

Bella måste le och sökte beherska sig så godt hon kunde. De begynte tala om resan. -- Tusen och en natt! en sådan lyckans palt du är, Bella, -- utbrast Bertha och vred sig i afundsjukans qval. -- Jag hoppas du tänker på oss, fattiglappar här hemma, med några lämpliga presenter, till exempel ...

-- Ja, hvad vill du ha? -- afbröt henne Bella skrattande midt i tårarne. -- En lefvande sköldpadda, en uroxe eller en kamelsvans?

-- Åhå, ja ja! Fresta mig inte med sådana rariteter. Jag skulle nöja mig med ett hårstrå ur påfvens skägg eller . . . en metmask från Garibaldis graf.

-- Jag har länge önskat mig en mosaïkmedaljong, -- sade Alma.

-- För din blifvande fästmans porträtt naturligtvis?

-- Hvarför inte?

-- Och jag beställer ett olivfrö, -- sade Lilli, -- jag har hört så mycket talas om de

vackra olivträden. Ett sådant kan du åtminstone ha rum för i din kappsäck.

-- Då måste den vara stor som ett kyrktorn, -- skrattade Verna Sommar, som sällat sig till dem.

-- Till mig kan du hemta en tunna färska drufvor, så bjuder jag he!a klassen att *äta* din skål.

-- Tack skall du ha, Bibbi, att du tänker på dina anspråkslösa unga vänner. -- Och Bertha nöp henne i tån så hon skrek. -- Jag skall i gengäld låta dig låna ibland minnesboken med min pressade metmask.

Aina Berg gick och satte sig bredvid Hanna. -- Är du inte bra ledsen ändå, Hanna, att du ej kan resa? -- frågade hon mera vänligt än finkänsligt.

-- Gör inga samvetsfrågor! -- svarade Hanna undvikande. -- En annan gång blir det min tur.

Hon försökte vara så glad som möjligt, på det ingen min skulle förråda den oemotståndliga saknad, som grep henne, när hon hörde flickorna tala om resan. Lyckligtvis tog samtalet en annan vändning.

-- Jag kommer bestämdt att en tid framåt på slaget 8 klättra uppför skoltrapporna af gammal vana, -- sade Bertha. -- Jag har så svårt att öfvergifva gamla ärliga plägseder. Undrar just

hurudana de skosulor skola vara, som nästa år trampa våra fjät i femte klassen.

-- Jag känner några, de äro ej så oäfna, -- inföll Bibbi.

-- Bella skall medföra våra idéer i arf till sin nya klass, -- sade Hanna med en uppmuntrande blick på Bella. -- är jordmånen bara något så när handterlig, så kunna många goda frön slå rot på en kort tid.

-- Så då först ut anti-krinolins- och anti-snörlifs-fröen, -- bad Bertha. -- Jag behöfde bara en dag för deras rotningsprocess. Men säg något mera, Hanna! -- Det fins grundsatser, som äro vigtigare, än de som röra klädedrägten, -- inföll Verna Sommar, -- och dem hoppas jag Bella till först skall så ut.

-- Hanna nickade. -- *Sanning* framför allt annat. Sanning mot Gud, mot menniskorna och oss sjelfva. Och dernäst en fasthet, som orubbligt fasthåller vid det, vi anse *rätt*, utan att bortblandas af olika meningar och åskådningssätt.

Hanna tystnade, hon ville ogerna vara moralpredikant, men flickomas ögon bådo henne enträget om mer.

-- Och så, flickor, -- fortfor hon med en viss energi i rösten, -- så skola vi minnas, att

vi äro *främst* menniskor och *dernäst* qvinnor; man vill så gerna inbilla oss motsatsen. Förstå ni mig? Jag afskyr tanken på manliga och qvinliga egenskaper. Att vara sann, högsint, god och sjelfuppoffrande, det är hvarje menniskas rätt, oberoende af om man är qvinna eller man. Och af de gåfvor Gud gifvit oss beror vår ställning i lifvet, icke af tidernas vexlande åsigter. Hvad en flicka duger till, det bör hon få blifva, lika väl som en gosse.

-- Ja, ja! -- skrek Bertha intresserad, -- det äro vi ju alla ense om. ... Men lika orätt som det vore att uppfostra en flicka *uteslutande* för hemmet, lika orätt är det att icke lära henne sköta ett hem. För de allra flesta qvinnor blir ändå hemmet den närmaste uppgiften, och de borde blygas, som ringakta den.

-- Uff, ett hushåll med många barn! -- hviskade Bertha till Bibbi.

-- Hufvudsaken är ett redligt arbete och en sjelfständig tanke, -- fortfor Hanna i det hon reste sig. -- Ingen af oss bör lemna skolan med den inbillningen, att lifvet fordrar ingenting af henne. Från och med i dag hvilar en dryg portion ansvar på oss hvar och en.

-- Det är bra besvärligt det, för en som är

född att latas, -- sade Bertha och utsträckte sig makligt i gräset. -- Men nog får jag väl lof att raska på mig, jag också, så ni ej alla springa förbi mig.

-- När vi mötas om fem år, tänker jag vi ha vår framtid klar för oss, -- sade Alma, -- mycket har klarnat för mig redan i år.

-- Tack, flickor, för dessa år! -- sade Hanna, och hennes fuktiga ögon sqvallrade om att hon ej var så lugn som hon syntes. -- Nu måste vi gå till de andra. Tala inte till mig på en stund, jag måste i tankarna genomgå hvad jag skall säga. Och utan vidare förberedelse talade hon kort derpå till lärarne och lärarinnorna. Hon gjorde det enkelt och kort, utan några grannlåter, men så att man kände orden gingo ur ett tacksamt hjerta. Inter spår syntes af det forna öfvermodet, hon var vänlig och klar och fullkomligt sig sjelf.

Det blef hjertliga handslag och ett gladt klingande med limonadglasen, när talet var slut. Alla kände sig mer än förr förenade denna stund då skilsmessan stod för dörren. Agnes Lund kom bort till Hanna, som ett ögonblick fann sig allena. Hennes ögon voro alldeles förgråtna och hon kunde knapt tala.

-- Tack, Hanna . . . för ett i sann mening godt kamratskap! -- hviskade hon. -- Jag känner i denna stund . . . huru mycket du varit för oss . . . förlåt mig . . .

Resten gick förlorad i snyftningar. Hanna höll hennes hand hårdt sluten i sin och sade något, som kom hennes tårar att strömma ännu rikligare. Men hon kände sig på samma gång fyld af en obestämd glädje och af föresatser som styrkte och lugnade henne.

Sedan man ännu sjungit några sånger, ätit apelsiner och stämt möte här efter 5 år, skildes man åt. Hanna gick hem till Bella; de två skulle ännu ha en stund för sig, innan de sade hvarandra farval på flera månader. När Hanna kom hem, sent på qvällen, sken en blek Majmåne in i hennes lilla rum. Hon satte sig vid fönstret och såg ut i den ljusa vårnatten och på den folktomma gatan. Hon hade ingen lust att sofva; dagens intryck jagade hvarandra i hennes tankar och skrämde sömnen på flykten. Det föreföll henne, som om hon nu tillryggalagt de första milen på lifvets landsväg och stannat vid en port, som hon icke sökt och icke kände. Hvart skulle den leda henne? Till branter och steniga marker, eller till jemna, släta

stigar? Lika godt, hon kände sig ung och stark, full af pulserande lif, af värme och lycka, hon skulle ej brytas så lätt. En kärleksfull makt ledde hennes öde och dyrbara vänner stodo vid hennes sida. Skulle hon ej vara modig och trygg?

Hennes kära kamrater! hon skulle sakna dem hvar och en. Hon skulle så gerna gifvit dem mera, varit mera för dem, än hon kunnat. Hon skulle velat hjelpa dem att leta fram nyckeln till deras egna tankar, ty för de flesta var den endast förkommen; tankar funnos nog, blott någon fann rätt på nyckeln att lösa dem ur deras fjettrar. Men lifvet skulle nog tvinga dem att gå framåt med öppna ögon.

-- Bella! . . . Du, som funnit nyckeln till mina bästa tankar och gjort mig så lycklig . . . Gud välsigne dig!

Och känslan af lycka vibrerade i hennes vakna drömmar och framkallade ett leende på hennes läppar, när hon ändtligen klockan 5 på morgonen sömntyngd lutade sitt hufvud mot sin egen lilla kudde.

Den 1 Juni kom solig och varm. På torget utbjödos konvaljer och narcisser och i Esplanaderna blommade de färskaste hvita mössor. En

af dem satt på Bengts nyklippta peruk och bars med en känsla af hälften andakt och hälften stolthet. En bukett konvaljer satt i knapphålet, ditfästad af hans resfärdiga lilla syster.

Klockan 1 skulle Bella resa. Redan klockan 12 kom halfva klassen ned med konfektstrutar och buketter och måste gifva sig till tåls. De slogo sig ned på däcket, som inom kort fyldes af ljusklädda, glada flickgestalter. Och när Bella kom, åtföljd af de sina, föllo de öfver henne allesamman och refvo henne hardt när i bitar i sin ifver att få se och rå om henne de sista minuterna. Bella såg trött ut, men höll sig tapper, hon hade skattat så mycket åt känslorna i går.

Kort derpå kommo fru Meilert och Hanna. Den förra blef föremål för klassens nyfikna intresse, så Bella ett ögonblick blef fri. Hon smög sig till Hanna, som hurtigt och lugnt ombesörjde bagaget. Ingen som såg hennes glada blick kunde ana, att hennes inre svälde af saknad och att hon sofvit blott två timmar i natt.

Klockan ringde andra gången och flickorna strömmade i land, efter att hvar och en till hälften hafva ihjälkramat Bella. Hennes föräldrar och syskon kommo nu i tur, och sist Hanna.

-- Farväl, Bella min! Var duktig och glad! Vi mötas igen!

-- Adjö . . . Hanna! Tack! -- Mera kunde hon ej säga.

Fru Meilert och Hanna hade tagit afsked i salongen, de tryckte nu blott hvarandras händer med en ömsesidig stark känsla af sympati och ömhet.

-- Landgången i land!

-- Adjö, adjö! ljöd det från stranden, der hvita mössor och brokiga parasoller viftade om hvarandra. -- Adjö, adjö! svarade två hvita näsdukar uppe på däcket, och båten gungade långsamt ut, följd af glada och tårfylda blickar.

*